

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPIANY NA LATA 2023-2030

Lipiany, 2022 r.

Spis treści

Wprowadzenie	4
Założenia metodologiczne.....	6
Podstawowe informacje o gminie Lipiany	7
I Wnioski z diagnozy stanu społecznego gminy Lipiany	8
I.1 Demografia i procesy ludnościowe.....	8
I.2 Pomoc społeczna	11
I.2.1. Beneficjenci pomocy społecznej	12
I.2.2. Powody korzystania z pomocy finansowej i niefinansowej.....	13
I.2.3. System wspierania rodziny	16
I.2.4. Świadczenia i usługi opiekuńcze	19
I.2.5. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie	20
I.3 Ochrona zdrowia.....	23
I.4 Bezpieczeństwo publiczne	25
I.5 System edukacji	28
I.6 Instytucje kultury i rekreacji	32
I.7 Społeczeństwo informacyjne.....	39
I.8 Środki zewnętrzne pozyskiwane na rozwój gminy	40
I.9 Podsumowanie uwarunkowań społecznych	42
II Wnioski z diagnozy stanu gospodarczego gminy Lipiany	43
II.1 Rynek pracy.....	43
II.2 Przedsiębiorczość.....	46
II.3 Ład przestrzenny.....	48
II.4 Mienie komunalne	50
II.5 Infrastruktura drogowa	51
II.6 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna.....	55
II.7 Turystyka.....	57
II. 8 Podsumowanie uwarunkowań gospodarczych	61
III Wnioski z diagnozy stanu środowiskowego	62
III.1 Jakość powietrza.....	62
III.2 Stan wód powierzchniowych i podziemnych	64
III.3 Azbest	67

III.4 Gospodarka odpadami komunalnymi	68
III.5 Odnawialne źródła energii.....	71
III.6 Podsumowanie uwarunkowań środowiskowych	75
IV Model struktury-funkcjonalno-przestrzennej gminy Lipiany.....	75
V Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	83
VI Obszary strategicznej interwencji, funkcjonalne i problemowe w dokumentach krajowych i wojewódzkich.....	84
VII Ocena warunków życia na terenie gminy Lipiany w opinii respondentów – badania ankietowe.....	85
VIII Analiza SWOT	91
IX Misja i wizja rozwoju gminy Lipiany	94
X Cele strategicznego rozwoju gminy Lipiany	94
XI Spójność kierunków rozwoju gminy Lipiany z kierunkami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.....	96
XII Kierunki strategicznego rozwoju gminy Lipiany	96
XIII Finansowanie <i>Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030</i>	100
XIV System monitoringu i ewaluacji	101
XV Materiały wykorzystane do opracowania Strategii	104
XVI Spis map, schematów, tabel, wykresów i zdjęć	104

Wprowadzenie

Strategia rozwoju gminy oznacza koncepcję funkcjonowania gminy w dłuższym okresie, tj. w perspektywie kilku lat. Powinna zawierać główne cele rozwojowe, środki prowadzące do ich realizacji, a także sposoby i reguły zachowania podmiotów zaangażowanych w jej realizację. Strategia powinna koncentrować się na podstawowych i najważniejszych problemach gminy, warunkujących jej rozwój społeczny i gospodarczy. Zadaniem strategii rozwoju gminy jest stworzenie podstaw do:

- sprawnego, skutecznego i efektywnego zarządzania gminą przez jej władze, tak w dłuższym jak i w krótszym horyzoncie czasu, w tym koordynowania i zapewnienia zgodności działań bieżących z perspektywicznymi,
- przygotowania władz samorządowych do działań w sytuacji niepewności i ryzyka, wynikających ze zmniejszenia się uwarunkowań rozwojowych,
- stwarzania warunków do przełamywania barier rozwojowych, a także eliminowania różnorodnych konfliktów pojawiających się w toku rozwoju gminy,
- pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację przewidzianych w strategii przedsięwzięć inwestycyjnych,
- promocji gminy i stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki.

Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030 (zwana dalej Strategią) jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkującym politykę samorządu gminy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, funkcjonalno-przestrzennego i środowiskowego.

Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w art. 17, określa wymogi dotyczące zakresu dokumentu strategicznego w procesie planowania rozwoju. Najważniejsze z nich to: diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do zakresu objętego programowaniem strategicznym, sformułowanie priorytetów oraz celów szczegółowych w nawiązaniu do strategii rozwoju wyższych szczebli, wskaźniki osiągania celów, sposób monitorowania i oceny stopnia osiągania celów, źródła finansowania realizacji programów oraz podstawowe założenia systemu wdrażania strategii.

Cele Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030

Dostosowanie kierunków rozwoju gminy do zmieniających się wyzwań lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych, potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz do warunków prawnych i finansowych, związanych z funkcjonowaniem samorządu.

Uwzględnienie w programowaniu rozwoju gminy założeń dokumentów strategicznych wyższego rzędu, takich jak: Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030.

Przedstawienie aktualnej diagnozy stanu społeczno-gospodarczego gminy Lipiany, uwzględniającej dotychczasową dynamikę, najnowsze trendy oraz prognozy na najbliższe lata.

Na podstawie diagnozy określenie głównych wyzwań i priorytetów rozwoju gminy.

Wskazanie celów strategicznych i operacyjnych rozwoju gminy oraz odpowiadających im działań podejmowanych przez gminne jednostki organizacyjne i współpracujące z nim służby publiczne, instytucje zarządzające, podmioty komercyjne oraz organizacje pozarządowe.

Określenie zasad wdrażania Strategii oraz monitoringu i ewaluacji działań podejmowanych w ramach jej realizacji.

Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030 pełni trzy zasadnicze funkcje:

- operacyjną w stosunku do kluczowych zadań realizowanych przez samorząd;
- integracyjną w odniesieniu do jednostek administracji publicznej, mieszkańców, organizacji społecznych i podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Lipiany w zakresie osiągnięcia wspólnych celów rozwojowych;
- informującą społeczność i władze lokalne oraz różne instytucje i podmioty działające w gminie o kierunkach rozwoju przyjętych przez gminę Lipiany w perspektywie lat 2023-2030.

Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030 to dokument skierowany nie tylko do władz, administracji i mieszkańców gminy, ale też i organizacji pozarządowych oraz jednostek administracji publicznej. Wyznacza cele strategicznego działania w obszarze społeczno-gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Stanowi kierunkowskaz działań podejmowanych przez władze gminy. Jej założenia są spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, co przyczynia się do osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030.

Logika i metodologia prowadzenia lokalnej polityki rozwoju zakłada, iż aktualnie przygotowany dokument stanowi kontynuację wcześniejszych założeń i kierunków rozwoju zapisanych w różnych dokumentach strategicznych opracowanych dla gminy Lipiany. Wpisuje się także w cele i kierunki działań, które zostały przyjęte na wyższych poziomach administrowania (tj. wojewódzkiego, regionalnego, krajowego i UE). Strategia jest spójna z dokumentami wyższego rzędu, odnosi się zatem do:

- Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) – SOR,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategii Europy 2020. Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030 będzie podlegać systematycznemu monitorowaniu i ewaluacji. Dzięki nim uniknie się problemu dezaktualizacji założeń Strategii w okresie jej obowiązywania.

Założenia metodologiczne

W opracowaniu *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* przyjęto metodę ekspercko-partycypacyjną (społeczną). Głównym założeniem opracowania Strategii było włączenie w proces stanowienia polityki lokalnej interesariuszy. W trakcie opracowywania projektu Strategii zaplanowane zostały działania partycypacyjne polegające w szczególności na uzyskaniu stanowiska co do zapisów projektu Strategii w szczególności w obszarze diagnozy i przedsięwzięć, a także celów rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym z członkami zespołu ds. opracowania projektu Strategii.

W ramach działań partycypacyjnych przeprowadzono:

- a) konsultacje zapisów projektu *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* w szczególności w obszarze diagnozy i przedsięwzięć, a także celów rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym m.in. z Radnymi, sołtysami, liderami lokalnymi;
- b) przeprowadzeniem badań ankietowych online wśród mieszkańców gminy w zakresie ewaluacji osiągnięcia celów ujętych w obowiązującej strategii rozwoju oraz oczekiwań mieszkańców względem dalszego rozwoju gminy Lipiany.

Przygotowany projekt Strategii został poddany konsultacjom, w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy Lipiany oraz właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w celu uzyskania opinii i wniosków dotyczących projektu Strategii.

Prace nad opracowaniem dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* przebiegały zgodnie z podjętą uchwałą nr XLIII/357/2022 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu "Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030" oraz uchwałą nr XLVI/380/2022 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 27 września 2022 r. zmieniająca uchwałę Nr XLIII/357/2022 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu "Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030".

Prace nad projektem Strategii prowadzone były z wykorzystaniem następujących szczegółowych metod:

- analiz materiałów źródłowych (szczególnie *desk i web research*), w tym dokumentów lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich,
- badania ankietowego,
- analiz materiałów przekazanych wykonawcy przez Urząd Miejski w Lipianach,
- analiz danych statystycznych,

- warsztatów prowadzonych w grupach tematycznych z wykorzystaniem konsultacji, dyskusji, metod takich jak „burza mózgów”,
- zasięgnięcia opinii lokalnych liderów oraz ekspertów w zakresie rozwoju lokalnego.

Podstawowe informacje o gminie Lipiany

Lipiany są gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie zachodniopomorskim, w południowej części powiatu pyrzyckiego. Sąsiadują z gminami Przelewice i Pyrzyce w powiecie pyrzyckim oraz Barlinek i Myślibórz w powiecie myśliborskim. Gmina zajmuje powierzchnię 94,62 km², co stanowi 13% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi miasto Lipiany i 12 sołectw: Batowo, Derczewko, Dębiec, Jedlice, Krasne, Miedzyń, Mielęcinek, Nowice, Osetna, Połczyno, Skrzynka i Wołczyn oraz miejscowości niesołeckie: Będzin, Brzostowo, Głębokie, Józefin, Mironów, Przywodzie, Sokolniki, Świerszczyki i Żarnowo.

Mapa 1. Gminy w powiecie pyrzyckim

Źródło: <https://www.pyrzyce.pl/asp/start,0> (dostęp: 26.09.2022 r.)

Przez obszar gminy Lipiany przebiegają: droga wojewódzka nr 119 ze Szczecina przez Pyrzyce w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego oraz droga wojewódzka nr 156 do Barlinka. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych oraz dróg gminnych. W Lipianach znajduje się również linia kolejowa Stargard – Kostrzyn, obecnie nieczynna. Stosunkowo dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Lipian, Mielęcinka, Będzina i Jedlic, natomiast z trudnościami komunikacyjnymi borykają się mieszkańcy pozostałych miejscowości w gminie.

Lipiany położone są na Pojezierzu Myśliborskim w obrębie Pojezierza Zachodniopomorskiego. W krajobrazie dominują pagórkowate wzniesienia i rynnowe jeziora pochodzenia polodowcowego. Samo miasto Lipiany leży w otoczeniu 3 dużych jezior: Chłop, Wądół i Będzin oraz kilku mniejszych. Gmina posiada wartościowe zasoby przyrodnicze; część jej obszaru objęto ochroną w formie Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000, zaś na jeziorze Jasnym utworzony został wodno-florystyczny rezerwat przyrody. W gminie występują także

obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną w formie pomników przyrody; są to pojedyncze drzewa i zespoły drzew, a także głąz narzutowy.

Jednostkami organizacyjnymi gminy Lipiany są:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach,
- Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka w Lipianach,
- Zespół Szkół w Lipianach,
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach,
- Gminny Zakład Komunalny,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

I Wnioski z diagnozy stanu społecznego gminy Lipiany

I.1 Demografia i procesy ludnościowe

W 2021 r. gminę Lipiany zamieszkiwało 5 640 mieszkańców, z tego 48,8% stanowiły kobiety, a 50,2% mężczyźni. W latach 2017-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 4%. Ich średni wiek wynosił 42,4 lat. Mieszkańcy gminy zawarli w 2021 r. 18 małżeństw, co odpowiada 3,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców.

W latach 2017-2021 liczba ludności w gminie zmniejszyła się o 254 osoby. W 2021 r. osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 57,4% ludności, 19,1% było osób w wieku przedprodukcyjnym, a 23,5% ludności stanowiły osoby starsze w wieku poprodukcyjnym. Z poniższego zestawienia wynika, że w analizowanych latach zwiększyła się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

Tabela 1. Liczba osób w grupach funkcjonalnych w latach 2017-2021

Lata	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2017	5 894	18,9	1 114	60,7	3 577	20,4	1 203
2018	5 871	18,9	1 112	60,2	3 532	20,9	1 226
2019	5 799	18,8	1 090	59,4	3 443	21,8	1 266
2020	5 712	18,8	1 076	58,5	3 341	22,7	1 295
2021	5 640	19,1	1 078	57,4	3 237	23,5	1 325

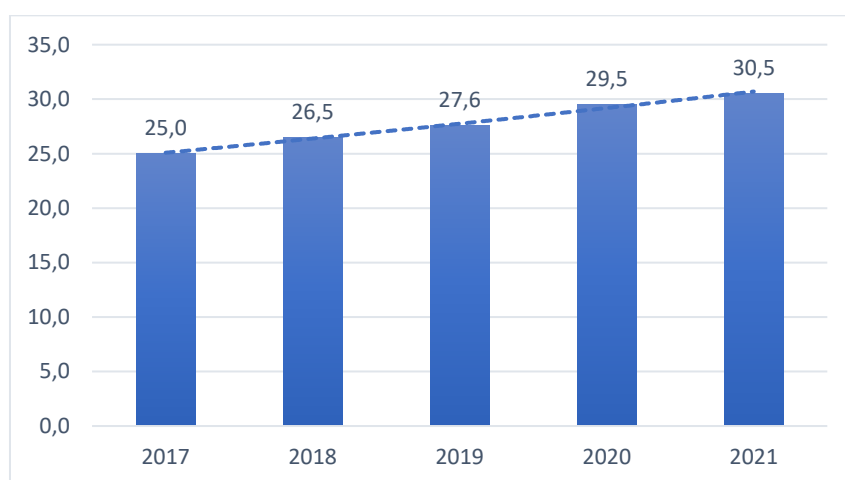
Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

Zjawisko zachodzących zmian demograficznych, w kontekście starzenia się społeczeństwa polskiego i wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, jest charakterystyczne dla całej Polski. Również w gminie Lipiany odnotowuje się w ostatnich latach wysoki i stały wzrost liczby osób starszych. Przewiduje się, że w kontekście starzejącego się społeczeństwa polityka

społeczna rozwoju gmin powinna dążyć do zapewnienia odpowiednich warunków zaspokajania potrzeb osób starszych (w tym usługi opiekuńcze, opiekę instytucjonalną dla osób zależnych, ośrodki wsparcia w postaci dostępu do domów i klubów seniora).

Współczynnik obciążenia demograficznego, liczonego jako stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób w wieku 15-64 lata, dla gminy Lipiany wykazuje tendencję wzrostową, co potwierdza wzrost liczby osób starszych i zjawisko wydłużania się życia mieszkańców gminy. W 2017 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało statystycznie 61,7 osób w wieku nieprodukcyjnym, w 2021 r. wartość współczynnika osiągnęła 68,9. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł na przestrzeni ostatnich 5 lat o 5,5 punktów procentowych, przyjmując w 2021 r. wartość 30,5.

Wykres 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Lipiany w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Zjawisko starzenia się społeczeństwa to problem dotyczący obszaru całej Polski, co jest widoczne na przykładzie gmin powiatu pyrzyckiego.

Tabela 2. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Lipiany na tle pozostałych gmin w powiecie

Gmina	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Bielice	18,0	19,2	20,3	20,7	21,7	+3,7
Kozielice	20,7	22,0	22,2	23,2	23,5	+2,8
Lipiany	25,0	26,5	27,6	29,5	30,5	+5,5
Przelewice	21,1	22,3	23,2	24,8	25,8	+4,7
Pyrzyce	25,0	26,5	28,0	29,5	30,9	+5,9
Warnice	19,5	20,0	21,2	22,1	22,9	+3,4

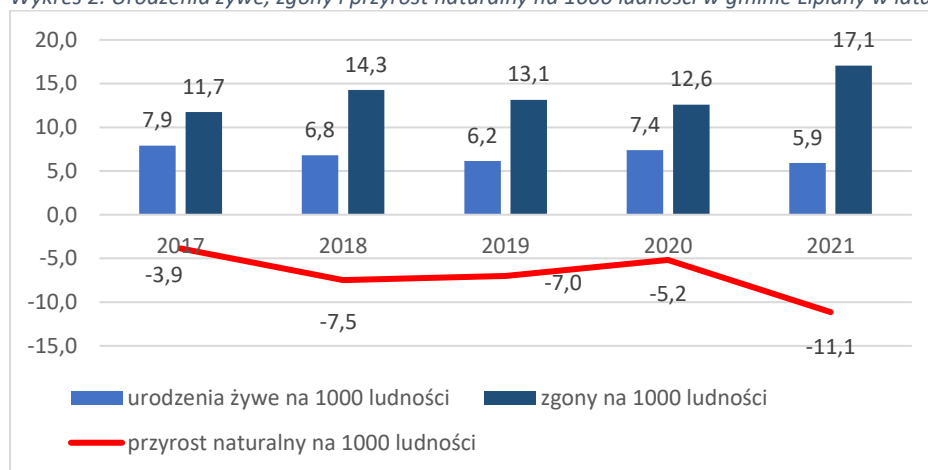
Źródło: Opracowanie własne, GUS BDL

Współczynnik obciążenia demograficznego od 2017 r. w gminie Lipiany zwiększa się średnio o 1,1 punktu procentowego w ciągu roku, gorsza sytuacja panuje jedynie w gminie Pyrzyce. Jest to dość szybkie tempo, stanowiące istotne zagrożenie dla systemu gospodarczego. Jeśli liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym nie zacznie wzrastać, państwo może nie być w stanie zapewnić seniorom opieki na odpowiednim poziomie. W gminie Lipiany

współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, w porównaniu do gmin ościennych, charakteryzuje się jednym z najszybszych wzrostów (+5,5 punktu procentowego), co wskazuje na nieco szybsze zwiększanie się odsetka osób starszych w strukturze społecznej niż w pozostałych gminach.

Zmniejszający się stan ludności w gminie wynika przede wszystkim z ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji. W analizowanych latach oba wskaźniki wykazują wartości ujemne, co wpływa na obniżenie się stanu liczby mieszkańców gminy. W 2021 r. odnotowano 5,9 urodzeń żywych na 1000 ludności, a wskaźnik zgonów na 1000 ludności w tym okresie wynosił 17,1. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności od kilku lat przyjmuje ujemne wartości. W roku 2021 przyjął rekordową wartość -11,1. W gminie Lipiany co roku liczba zgonów jest wyższa od liczby urodzeń. W 2021 r. odnotowano stosunkowo większą liczbę zgonów w porównaniu do roku poprzedzającego, co może wynikać z sytuacji pandemicznej kraju, gdzie odnotowywano wzrost ogólnej liczby zgonów w Polsce.

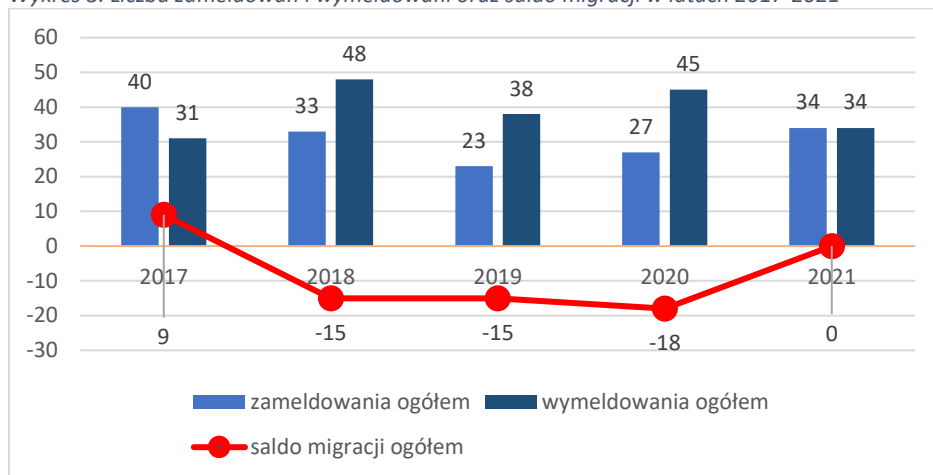
Wykres 2. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Lipiany w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W 2021 r. liczba zameldowań była równa liczbie wymeldowań. Jest to znaczna poprawa względem lat poprzednich. W 2018 r. i w 2018 r. wielkość ta wynosiła -15 osób, a w roku 2020 osiągała wartość -18. Dane z roku 2021 wskazują na pozytywną zmianę świadczącą o zwiększeniu atrakcyjności regionu, która ma wpływ na saldo migracji głównie młodych ludzi. W analizowanym okresie, mimo poprawy sytuacji poprzez ograniczenie liczby osób wyjeżdżających - migrujących z terenu gminy, w dalszym ciągu odnotowuje się spadek liczby ludności, co jest zjawiskiem niekorzystnym w kontekście rozwoju gospodarczego gminy.

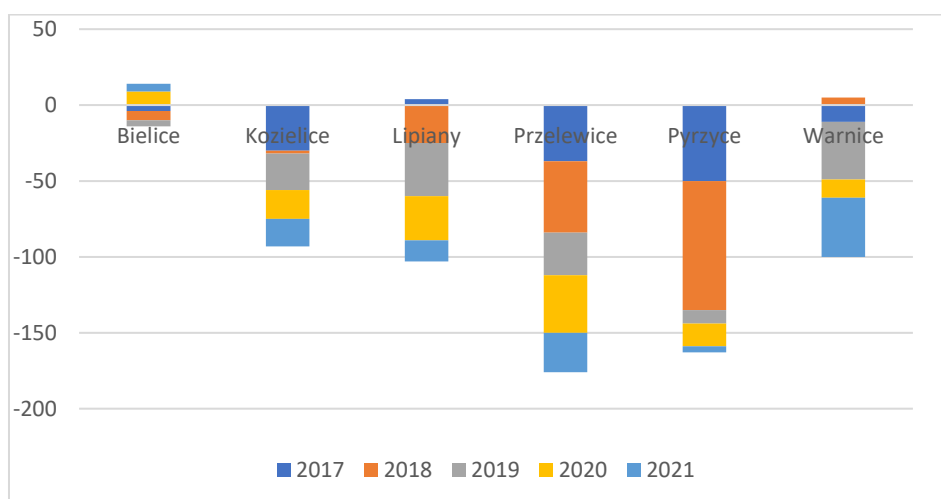
Wykres 3. Liczba zameldowań i wymeldowań oraz saldo migracji w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Porównując współczynnik salda migracji w gminie Lipiany na tle pozostałych gmin w powiecie można stwierdzić, iż Lipiany charakteryzują się umiarkowanym odpływem ludności w latach 2017-2021. Najwyższy wskaźnik ludności migrującej odnotowano w gminie Przelewice oraz Pyrzyce, a najmniejszy w gminie Bielice.

Wykres 4. Saldo migracji w gminie Lipiany na tle pozostałych gmin w powiecie

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

1.2 Pomoc społeczna

Główną instytucją wykonującą zadania pomocy społecznej w gminie Lipiany jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. Najważniejszym celem pomocy społecznej jest zapewnienie wsparcia rodzinom, włączenie osób wykluczonych do społeczeństwa oraz stwarzanie i świadczenie usług socjalnych w tym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej umożliwia przewyżanie trudnych sytuacji życiowych. Pełni funkcję zabezpieczenia w ciężkich do pokonania sytuacjach, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek

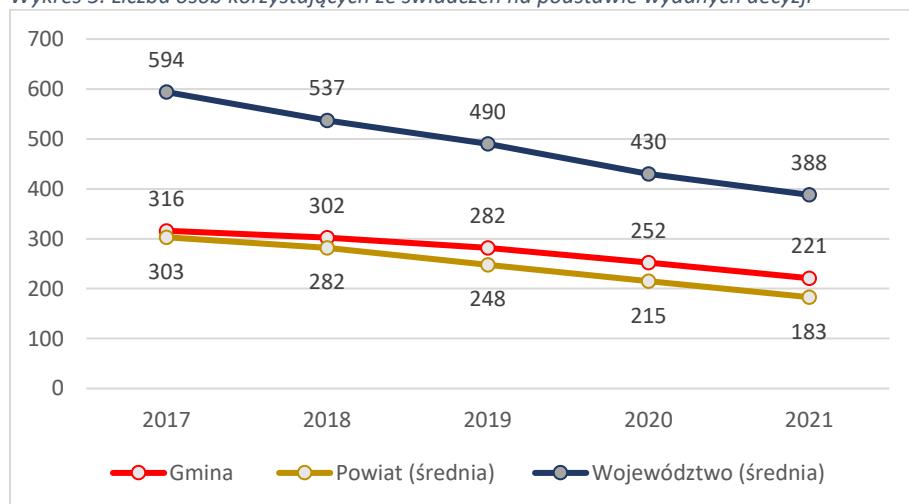
Pomocy Społecznej w Lipianach jest inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przy realizacji zadań Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach współpracuje w szczególności z Powiatowym Urzędem Pracy w Pyrzycach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Sądem Rodzinnym, Komendą Policji, szkołami, placówkami służby zdrowia, prokuraturą oraz Caritasem.

W ramach realizowanego projektu „Nowoczesny OPS Lipiany” Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego wdrożono w OPS usprawnienia organizacyjne polegające na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych. Celem projektu była poprawa obsługi osób zgłaszających się do Ośrodka poprzez zmianę organizacji jego pracy, obejmującą wprowadzenie rozwiązań optymalizujących wykorzystanie kompetentnej kadry. Dofinansowanie projektu z UE wynosiło 350 131,36 zł.

I.2.1. Beneficjenci pomocy społecznej

Z roku na rok zmniejsza się liczba osób i rodzin korzystających pomocy społecznej. W 2017 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 316 osób, w 2021 r. wielkość ta wyniosła już tylko 221 osób. Gmina Lipiany wypadła korzystnie dla tle województwa, dla którego średnia ilość osób korzystających ze świadczeń jest znacznie wyższa i porównywalna do wartości osiągniętych dla powiatu.

Wykres 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

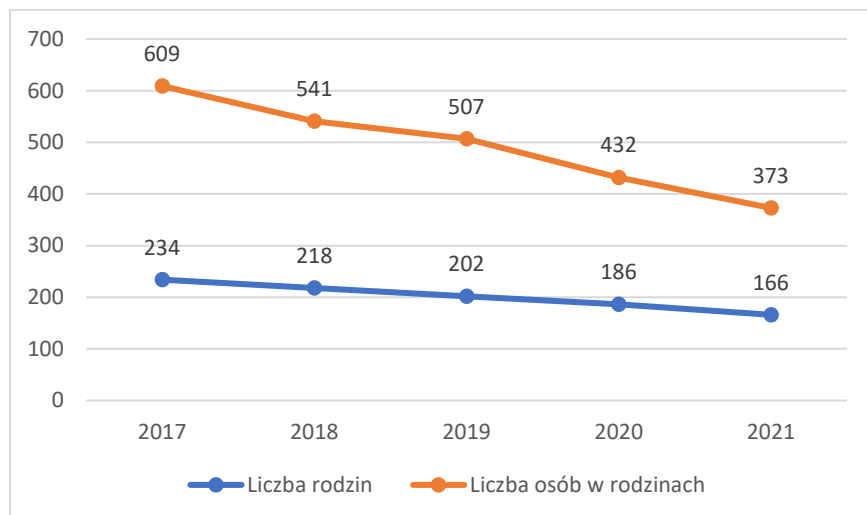

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Poprawiająca się sytuacja społeczna mieszkańców gminy przyczyniła się do spadku liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ogóle. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 5 lat uległa zmniejszeniu o 68 rodzin, z 234 w 2017 r. do 166 w 2021 r. Tym samym zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy (o 236 osób). W 2021 r. z pomocy społecznej skorzystały łącznie 373 osoby.

Zmniejszanie się liczby osób potrzebujących wsparcia świadczy o stopniowym polepszaniu się sytuacji materialnej mieszkańców gminy. Niewątpliwie duży wpływ na to zjawisko mógł mieć Program "500+", Program "Dobry Start", świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które poprawiły sytuację ekonomiczną wielu rodzin w gminie.

Wykres 6. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2021

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Analizując dynamikę zmian w ilości beneficjentów pomocy społecznej w latach 2017-2020 widać, że gmina Lipiany charakteryzuje się stosunkowo niską dynamiką zmian w zakresie zmniejszania się liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W analizowanych latach, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w gminie Lipiany liczba osób korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 175. W porównaniu z innymi gminami w powiecie jest to wynik jeden z najniższych. Liczba beneficjentów pomocy społecznej, w zestawieniu z danymi z gmin ościennych, była bliska wartości średniej wyznaczonej dla regionu powiatu pyrzyckiego. Sytuacja gminy Lipiany od 2017 r. uległa znaczącej poprawie, jednak zmiany zachodzą nieco wolniej niż w pozostałych gminach z omawianego regionu.

Tabela 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Lipiany na tle pozostałych gmin w powiecie

Gmina	2017	2018	2019	2020	Dynamika zmian
Bielice	721	613	466	363	-358
Kozielice	1 678	1 540	1 342	1 328	-350
Lipiany	867	834	814	692	-175
Przelewice	965	796	684	579	-386
Pyrzyce	638	616	560	496	-142
Warnice	1 251	1 201	933	787	-464

Źródło: Opracowanie własne, GUS BDL

I.2.2. Powody korzystania z pomocy finansowej i niefinansowej

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej korzystają zarówno ze świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych. W 2021 r. przyznano 926 świadczeń pieniężnych i aż 10 469 niepieniężnych. Liczba osób pobierających świadczenia niepieniężne na przestrzeni ostatnich

5 lat znacznie się zmniejszyła o (46,3%). Z kolei liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych zmniejszyła się nieznacznie (o 9 osób).

Tabela 4. Liczba osób korzystających ze świadczeń w gminie Lipiany w latach 2017-2021

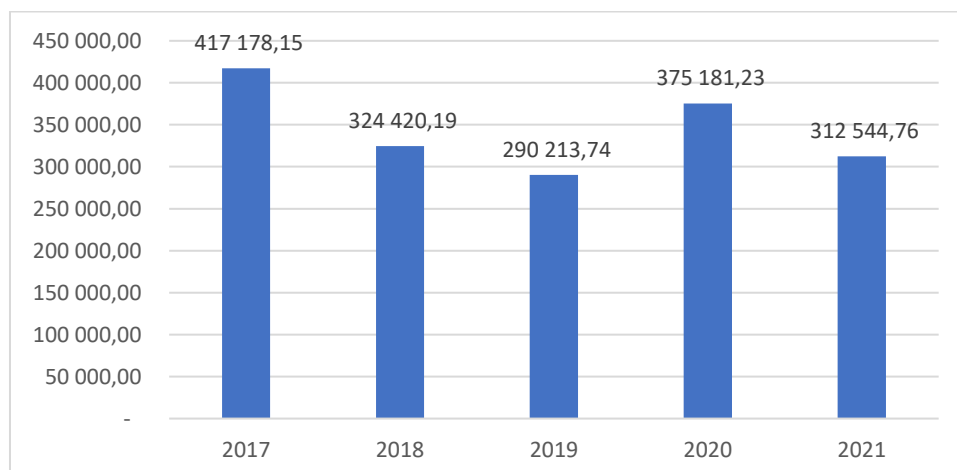
Rodzaj świadczenia	Liczba osób				
	2017	2018	2019	2020	2021
Świadczenia niepieniężne	123	94	89	69	57
Świadczenia pieniężne	115	105	111	120	106

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Łącznie ze świadczeń w 2021 r. skorzystało 183 rodziny, w tym 89 to rodziny jednoosobowe, a 68 – wieloosobowe. Ze świadczeń niepieniężnych w większości korzystają rodziny wieloosobowe (33), z kolei ze świadczeń pieniężnych rodziny jednoosobowe (72). Beneficjentami świadczeń pieniężnych są przede wszystkim rodziny bezdzietne, które pobierają 64,4% tego typu świadczeń, z kolei rodziny z dziećmi pobierają prawie 65,9% świadczeń niepieniężnych.

W 2021 r. na świadczenia w formie pieniężnej przeznaczono 312 544,76 zł, co w stosunku do roku 2020 stanowiło mniejszy wydatek o kwotę 62 636,47 zł.

Wykres 7. Kwoty przyznanych świadczeń pieniężnych w latach 2017-2021

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Średnia jednostkowa kwota przyznawanych świadczeń zmniejszyła się względem 2017 r. z 3 627,64 zł do 2 948,54 zł w 2021 r. W sytuacji stałych wzrostów cen i wysokiej inflacji środki te są niewystarczające, jednakże zadaniem pomocy społecznej jest jedynie wspieranie mieszkańców i umożliwienie im wydobycia się z trudnej sytuacji, a także motywacja do podejmowania samodzielnych działań, dlatego przyznawane zasiłki w dalszym ciągu spełniają swoją rolę.

Pomocą w postaci zasiłku stałego w 2021 r. objęto 27 rodzin na łączną kwotę 132 092,48 zł, zasiłek celowy (w tym specjalny zasiłek celowy) przyznano 54 rodzinom w łącznej wysokości 21 873,03 zł, z zasiłku celowego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” skorzystało

88 rodzin na łączną kwotę 84 850,00, a z zasiłków okresowych – 60 rodzin w kwocie 72 911,04 zł. Do najczęściej udzielanych świadczeń pieniężnych pomocy społecznej należą środki z przeznaczeniem na zakup żywności wypłacane w ramach programu „Posiłki w szkole i w domu”. Najwięcej, bo aż 57% ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy, skorzystało z zasiłku celowego. Powodem wzrostu częstotliwości udzielania ww. świadczenia była potrzeba zamiany posiłków dla dzieci i młodzieży zapewnianych w stołówkach szkolnych i przedszkolnych na formę pieniężną z uwagi na zamknięcie szkół i przedszkoli z powodu pandemii COVID-19. Drugim najczęściej udzielanym świadczeniem pieniężnym był zasiłek okresowy, z którego skorzystało 39% ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy. Z pomocy w postaci zasiłku stałego skorzystało 17% ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy. Pomoc w postaci zasiłków przyznawana była z różnych przyczyn, które zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Powody udzielania zasiłków w latach 2017-2021

Powód przyznanej pomocy	2017	2018	2019	2020	2021
	liczba rodzin				
Alkoholizm	27	24	26	31	35
Bezdomność	6	8	5	7	10
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	32	40	34	29	21
Bezrobocie	139	118	98	105	75
Przemoc w rodzinie	0	1	4	8	6
Długotrwała lub ciężka choroba	56	80	79	85	80
Niepełnosprawność	56	58	52	50	50
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	9	21	28	26	31
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	9	13	14	10
Ubóstwo	80	110	114	109	88
Narkomania	3	3	2	5	0
Zdarzenia losowe	6	4	3	2	4

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

W omawianych 5 latach głównymi problemami, z jakimi zmagala się gmina Lipiany w sferze społecznej było ubóstwo, bezrobocie oraz duża liczba długotrwale lub ciężko chorych oraz osób z niepełnosprawnością. W 2021 r. z powodu ubóstwa wsparciem objęto 88 rodzin, w których odnotowano 183 osoby. Jest to znaczna poprawa względem 3 poprzedzających lat. Do korzystnych zmian należy także zmniejszanie się liczby udzielanych zasiłków z powodu bezrobocia (aż o 46% względem 2017 r.). Ubóstwo mocno obniża jakość i poziom życia,

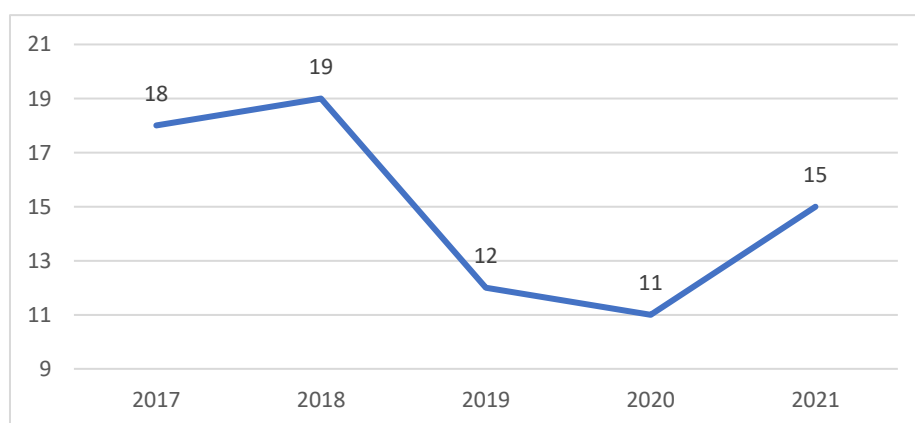
wywołuje również niezadowolenie społeczne. Do głównych przyczyn złej sytuacji materialnej rodzin na terenie gminy można zaliczyć niepełnosprawność i długotrwałą chorobę, jak również dużą bierność i pasywność oraz chęć utrzymywania się ze środków pomocy społecznej, bez refleksji o podjęciu próby poprawy własnego losu. Ze zjawiskiem ubóstwa i bezrobocia oraz wspomnianą postawą związane są często patologie społeczne. Wzrasta liczba rodzin objętych pomocą z przyczyny alkoholizmu i przemocy w rodzinie. W takich przypadkach nieoceniona może okazać się pomoc w postaci asystenta rodziny oraz zastosowanie programów naprawczych.

I.2.3. System wspierania rodziny

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności wynika z realizowanego *Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023*. Rok 2022 był kolejnym rokiem wykonywania przez gminę zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ośrodek nadal kontynuuje działania ukierunkowane na wsparcie rodzin przeżywających trudności, zaburzające pełnienie funkcji opiekuńczo - wychowawczej. Rodziny przeżywające kryzys, czy też mające trudności w prawidłowym sprawowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej są objęte wsparciem przyjmującym różną postać w zależności od ich aktualnych potrzeb. W gminie Lipiany świadczona jest pomoc w zakresie opieki zastępczej, dożywiania, asystenta rodziny oraz różnorodnych świadczeń.

Asystent rodziny ma za zadanie wspierać rodzinę, która nie potrafi samodzielnie rozwiązywać napotykanego problemów opiekuńczo – wychowawczych oraz dążyć do jej usamodzielnienia. Od 2019 r. można zaobserwować powolne zwiększanie się liczby rodzin potrzebujących pomocy w formie asystenta rodziny. W 2021 r. było 15 takich rodzin, na które przypadał 1 asystent.

Wykres 8. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2017-2021

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

W 2021 r. asystent zakończył współpracę z 5 rodzinami z powodu:

- braku efektów i współpracy rodzin (3 rodziny);
- zmiany miejsca zamieszkania rodziny (1 rodzina);

- osiągnięcia celów zawartych w Planie Pracy z Rodziną (1 rodzina).

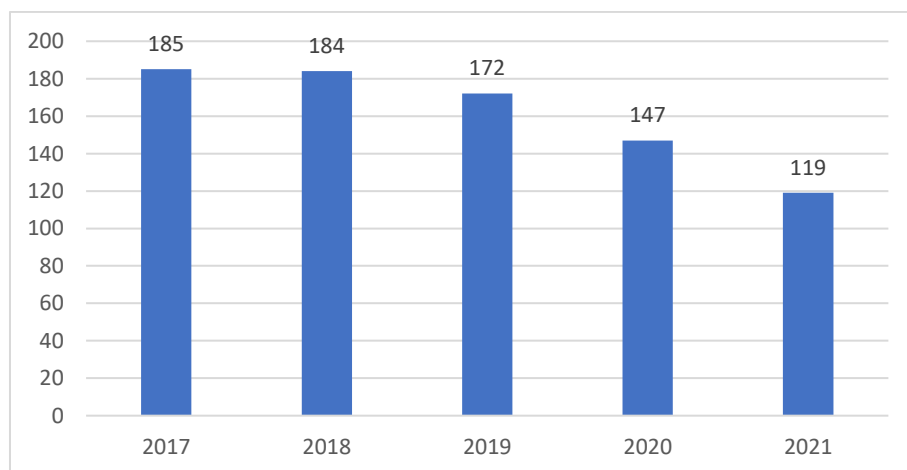
Pomoc w postaci wsparcia, doradztwa i motywacji jest szczególnie ważna w przypadku młodych rodzin niemogących liczyć na wsparcie ze strony krewnych, zmuszonych samodzielnie zdobywać doświadczenie. Pomoc w postaci porad dotyczących wychowywania dzieci i racjonalnego gospodarowania budżetem domowym jest zdecydowanie trwalsza niż wypłata zasiłków, dodatkowo nabyta wiedza pozwala rodzinie na usamodzielnienie się i niepowielanie błędów w przyszłości. Do głównych problemów rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny należały:

- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- Bezrobocie dorosłych członków rodziny;
- Stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej;
- Nadużywanie alkoholu przez członków rodziny;
- Trudna sytuacja materialno-bytowa.

Mimo podejmowanych przez gminę działań w 2021 r. w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie zabezpieczono w pieczy zastępczej 9 dzieci z 3 różnych rodzin. Na terenie gminy Lipiany w 2021 r. w pieczy zastępczej przebywało 17 dzieci – 7 w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a 10 w rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina ponosi wydatki w wysokości 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku i 50% w trzecim i następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W roku 2021 wydatkowano na ten cel 140 608,35 zł.

Polityka wspierania rodzin z terenu gminy Lipiany realizowana jest także w innych formach niż wsparcie asystenta rodziny czy pomoc w formie dożywiania. Oprócz realizacji rządowych programów (np. 500+, Dobry Start itp.) OPS w Lipianach wypłacał w 2021 r. świadczenia w postaci zasiłków rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjne, świadczenia rodzicielskie, zapomogi z tytułu urodzenia dziecka itp. Na poniższym wykresie można zaobserwować spadek wysokości przyznawanych zasiłków rodzinnych.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2017-2021

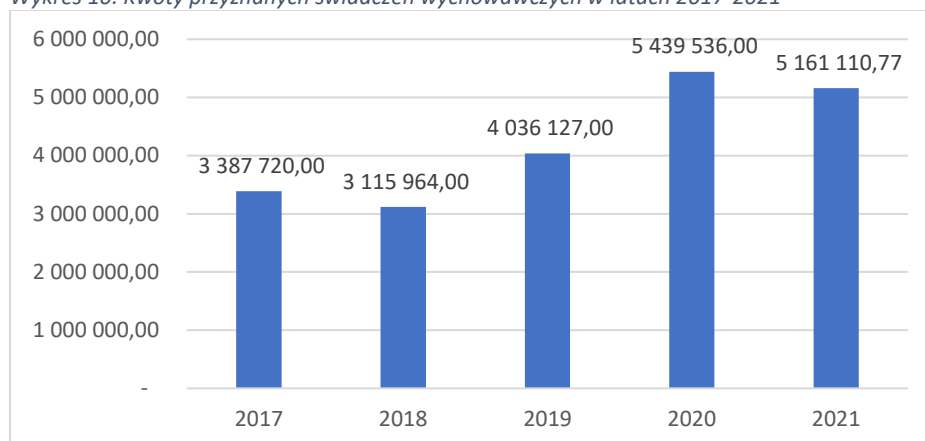

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Od 2020 r. spadek kwot wypłacanych świadczeń zaczął przyspieszać, co może mieć związek z pojawieniem się pandemii, w trakcie której dostęp do jednostek samorządowych został ograniczony oraz powstała niechęć do wychodzenia z domu ze względów bezpieczeństwa, co wpłynęło na zmniejszenie się ilości osób ubiegających się o świadczenia.

W okresie od 2017 do 2021 r. znacznie wzrosła kwota przyznawanych świadczeń wychowawczych, proces szczególnie przyspieszył w 2019 r., kiedy rozszerzono program „500+” i pomocą zostały objęte wszystkie dzieci, które nie ukończyły 18 roku życia.

Wykres 10. Kwoty przyznanych świadczeń wychowawczych w latach 2017-2021

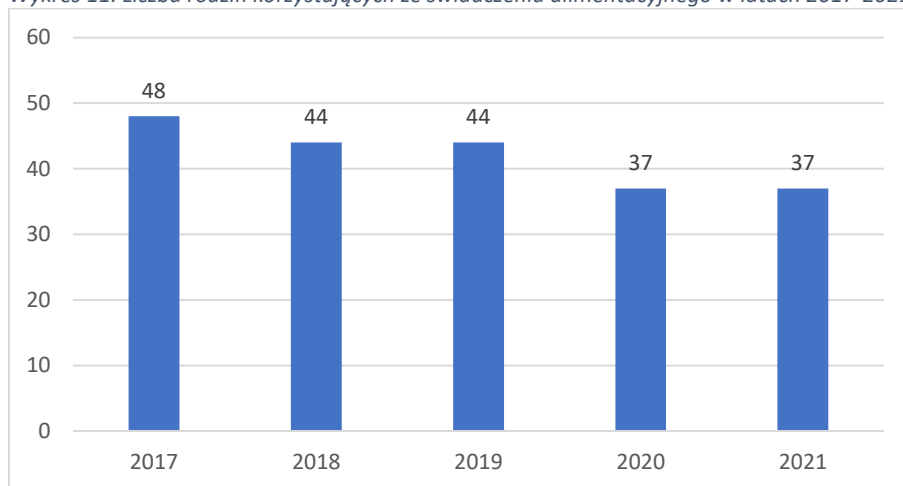

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Świadczenia rodzinne i wychowawcze są ze sobą powiązane. Zmniejszenie wielkości kwot przyznawanych w ramach świadczeń rodzinnych wynika z większej trudności w uzyskaniu tego typu świadczenia oraz wymogiem spełnienia określonych kryteriów, podczas gdy część świadczeń wychowawczych (przyznawanych w ramach programu 500+), których kwoty zaczęły się w analogicznym okresie zwiększać, uwzględnia jedynie wymóg posiadania dziecka.

W 2021 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego pobierało 37 rodzin w łącznej kwocie 257 453 zł. W porównaniu do 2017 r., w którym świadczenia pobierało 48 rodzin w łącznej kwocie 360 623 zł, jest to dobra zmiana mogąca świadczyć o zwiększaniu się odpowiedzialności rodziców za własne potomstwo oraz poprawie sytuacji materialnej mieszkańców gminy Lipiany.

Wykres 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2017-2021

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Kolejnym sposobem wspierania rodzin jest wypłacanie dodatków mieszkaniowych i energetycznych. W gminie Lipiany w 2021 r. z pomocy w formie dodatków mieszkaniowych korzystało 88 rodzin na łączną kwotę 132 934,00 zł, a z dodatków energetycznych 13 rodzin na kwotę w wysokości 1 766,00 zł. w porównaniu z rokiem 2020 odnotowano wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego oraz spadek liczby gospodarstw korzystających z dodatku energetycznego.

Tabela 6. Pomoc rodzinom w postaci dodatków mieszkaniowych i energetycznych w latach 2020-2021

Rok	Dodatki mieszkaniowe		Dodatki energetyczne	
	Liczba gospodarstw domowych	Kwota	Liczba gospodarstw domowych	Kwota
2020	62	109 534,00 zł	17	2 036,00 zł
2021	88	132 934,00 zł	13	1 766,00 zł

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Od stycznia 2021 r. do grudnia 2021 r. złożono 96 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego oraz 18 o przyznanie dodatku energetycznego, co wskazuje na duże zapotrzebowanie na tę formę pomocy. Dodatki mieszkaniowe przekazywane były dla 12 zarządców lokali mieszkalnych na częściowe pokrycie opłat mieszkaniowych, osobom uprawnionym do dodatku. Natomiast ryczałt na zakup opału przeznaczony był dla rodzin, które we własnym zakresie ogrzewają wodę i lokal mieszkalny.

1.2.4. Świadczenia i usługi opiekuńcze

Pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. W latach 2017-2021 zmniejszyła się liczba przyznawanych świadczeń opiekuńczych z 2 103 w 2017 r. do 1 917 w 2021 r.

Tabela 7. Liczba przyznawanych świadczeń opiekuńczych w gminie Lipiany w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	1 832	1 715	1 646	1 592	1 592
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	247	220	199	212	221
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	879	766	675	612	572
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	38	52	77	84	84
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 r. życia	668	677	695	684	715
Świadczenie pielęgnacyjne	183	201	201	266	301
Specjalny zasiłek opiekuńczy	88	105	97	47	24
Świadczenia opiekuńcze ogółem – zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	2 103	2 021	1 944	1 905	1 917

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Najbardziej zmniejszyła się liczba zasiłków pielęgnacyjnych pobieranych na osoby niepełnosprawne w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz specjalnych zasiłków opiekuńczych. Z kolei wyraźnie wzrosła liczba świadczeń pielęgnacyjnych i zasiłków pielęgnacyjnych dla osób, które ukończyły 75 lat. Coraz większe zapotrzebowanie na tego typu pomoc jest związane ze wzrastającą liczbą osób starszych w społeczeństwie. Prognozy wykazują, że w przeciągu 30 lat odsetek osób starszych zwiększy się do 1/3, przez co wzrośnie liczba osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, wymagających opieki ze strony państwa.

1.2.5. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, jak również zadań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gminy. Wymienione powyżej ustawy szczegółowo określają zadania, które gmina powinna realizować w formie gminnych programów. Wypełniając postanowienie w/w ustaw Rada Miejska w Lipianach w formie Uchwały Nr XXIII/199/2020 z dnia 30 listopada 2020 r. uchwaliła „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Lipiany na rok 2021”.

Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKPiRPA) w Lipianach aktywnie współpracuje z Policją i Prokuraturą Rejonową w Pyrzycach, z nauczycielami Zespołu Szkół w Lipianach, Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Zespołem Interdyscyplinarnym działającym przy tym Ośrodku, kuratorami zawodowymi i społecznymi. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2021

spotykała się dwa razy w miesiącu, w razie konieczności częściej. Członkowie Komisji byli w stałym kontakcie telefonicznym. Na podstawie danych z Komisariatu Policji, Ośrodka Pomocy Społecznej, pedagoga szkolnego Zespołu Szkół w Lipianach, rozmów indywidualnych i obserwacji, należy stwierdzić, iż skala zjawiska destrukcji społecznej z powodu nadużywania alkoholu i innych środków odurzających jest nadal bardzo duża i utrzymuje się mniej więcej na poziomie ubiegłych lat. Funkcjonariusze z komisariatu Policji w Lipianach w okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. przeprowadzili następujące interwencje związane z nadużywaniem alkoholu lub innych używek:

Wykres 12. Interwencje Policji związane z nadużywaniem alkoholu i innych używek w latach 2020-2021

Wykroczenie	Rok 2020	Rok 2021
Interwencje	126	142
Liczba zatrzymań nietrzeźwych kierujących:	19	18
sprawców przestępstw	14	12
sprawców wykroczeń	5	6
Liczba interwencji domowych związanych z nadużywaniem alkoholu lub innych używek	87	80
Liczba interwencji publicznych w wyniku nadużywania używek	94	113
Liczba osób ukaranych mandatem za spożycie alkoholu	95	243 (intensyfikacja patroli wyznaczonych miejsc)

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu: Raport o stanie Gminy Lipiany za 2021 r.

Jak widać z powyższego zestawienia, gdzie porównano dane za rok 2020 i 2021 wzrosła ogólna liczba interwencji oraz interwencji publicznych w wyniku nadużywanie używek i spożywania alkoholu w miejscach publicznych. Może świadczyć to o wzrastającym zjawisku alkoholizmu i narkomanii wśród mieszkańców gminy. W ramach przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom społecznym wysłano szereg zaproszeń zarówno do osób sprawiających problemy związane z nadużywaniem alkoholu i innych środków odurzających, jak również przeprowadzono liczne rozmowy interwencyjno-motywacyjne z członkami rodzin osób uzależnionych, ofiarami przemocy oraz osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy.

Do najważniejszych zadań GKPiRPA należy prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej (PIK), który jest aktywny od kilku lat. Zadanie to wynika z rekomendacji dokumentu Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). W 2021 r. na zlecenie gminy Lipiany w PIK prowadzono konsultacje profilaktyczno-terapeutycznych, które miały na celu diagnozowanie uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, w tym narkotyków, a także współuzależnienia, syndromu DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików) ofiar przemocy, stosujących przemoc, jak również pomoc w kryzysie psychologicznym. Z osobami potrzebującymi wsparcia prowadzone były cykliczne spotkania oraz psychoedukacja w formie mikro wykładów. Udzielano również konkretne informacje o instytucjach, które z mocy ustawy zobowiązane są do świadczenia w takich przypadkach pomocy. Zwiększa się liczba osób współuzależnionych, które uświadamiają sobie potrzebę ratowania swojego życia i swoich

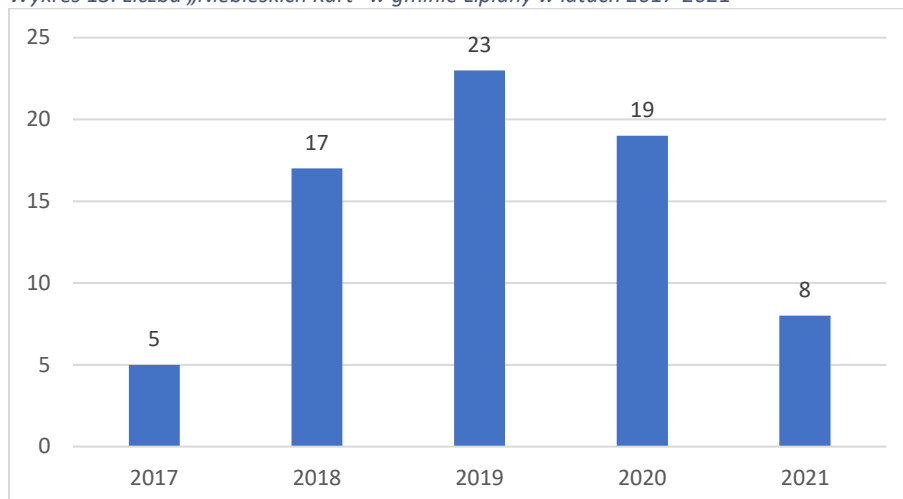
bliskich, co wyraźnie pokazuje tendencję wzrostową zainteresowania tego rodzaju pomocą oraz potrzebę kontynuowania tego typu zadania.

Do innych wykonanych działań zrealizowanych przez GKPiRPA w 2021 r. należy zawarcie umowy z Centrum Działań Profilaktycznych na przeprowadzenie na terenie Gminy Pakietu 4S (Sprawdzone Skuteczne Szkolenie Sprzedawców), które składało się z dwóch zakupów kontrolowanych i dwóch szkoleń dla sprzedawców ze wszystkich 16 punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zawarto porozumienie w sprawie wykonania zadania realizowanego przez Gminę Miasto Szczecin za pośrednictwem Szczecińskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień w Szczecinie programu edukacyjno-motywacyjnego dla osób nietrzeźwych z terenu gminy Lipiany na kwotę 1485,00 zł. GKPiRPA wspierała także różne działania edukacyjne, angażujące dzieci i młodzież, w których poruszono tematykę szeroko pojętej profilaktyki uzależnień, najczęstsze przyczyny sięgania po alkohol i narkotyki, a także gdzie szukać pomocy dla siebie i bliskich w chwilach kryzysowych.

W ramach przeciwdziałania przemocy Uchwałą Nr XIII/101/2015 przyjęto „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lipiany na lata 2016-2021”. Ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie oraz niektórych innych ustaw wprowadzony został obowiązek tworzenia w każdej gminie zespołu interdyscyplinarnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W 2021 r. Zespół Interdyscyplinarny zebrał się 3 razy.

W 2021 r. prawdopodobieństwo dotknięcia przemocą w rodzinie stwierdzono u 10 osób: 5 kobiet, 3 mężczyzn i 2 dzieci. O stosowanie przemocy podejrzewa się 5 mężczyzn. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, którą określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W gminie Lipiany liczba „Niebieskich Kart” zakładanych w sytuacji podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie jest bardzo duża. Sytuacja uległa znaczącej poprawie od 2019 r., jednak przemoc w rodzinie w dalszym ciągu stanowi poważny problem gminy, a może być skutkiem nadużywania alkoholu i zażywania innych używek przez mieszkańców gminy.

Wykres 13. Liczba „Niebieskich Kart” w gminie Lipiany w latach 2017-2021

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach

Najwięcej przypadków przemocy w rodzinie od kilku ostatnich lat odnotowuje się w Lipianach, dlatego na tym obszarze warto podjąć wzmożone działania zapobiegawcze, a w ramach prowadzenia polityki społecznej należy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby mieszkańców wynikające z doświadczania przemocy w rodzinie.

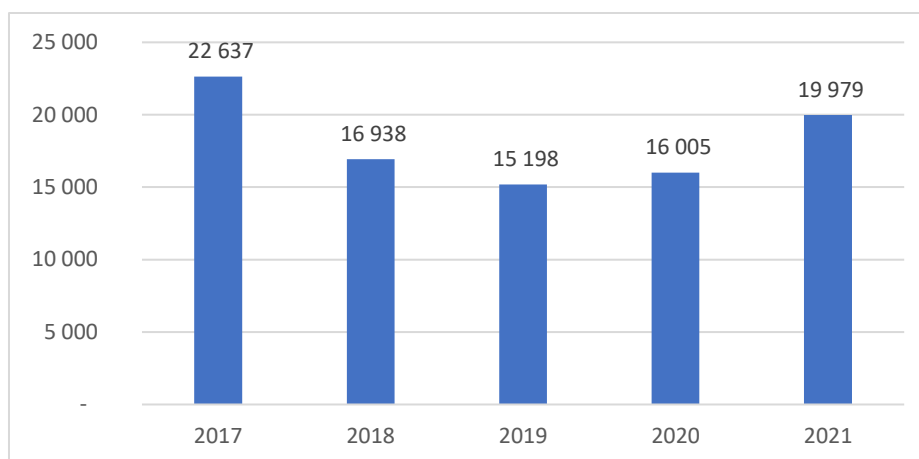
1.3 Ochrona zdrowia

Przez ochronę zdrowia rozumie się wszelką społeczną działalność, której celem jest zapobieganie chorobom i ich leczenie, utrzymanie rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego człowieka, przedłużanie życia oraz zapewnienie zdrowego rozwoju następnym pokoleniom. Na terenie gminy Lipiany działają dwie apteki: Apteka Cefarm przy ul. Barlineckiej i Apteka Staromiejska przy ul. Armii Krajowej (DOZ) oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach, będący podmiotem leczniczym niebędącym przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej prowadzonym w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, dla którego podmiotem tworzącym jest Rada Miejska w Lipianach. Celem Zakładu jest udzielanie ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych profilaktyka oraz promocja zdrowia. Opiekę lekarską zapewniają lekarze rodzinni, internista i pediatra oraz psychiatra.

W celu zapewnienia dostępności do lekarzy POZ podpisano umowę z Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Lipianach na dofinansowanie modernizacji wjazdu oraz wymianę nawierzchni terenu SPZOZ Lipiany ul. Myśluborska 3 w wysokości 25 000,00zł. Inwestycja była realizowana w roku 2021-2022. Całkowity koszt wyniósł 65 000,00 zł.

W ramach działalności przychodni w 2021 r. zostało udzielonych 19 979 porad lekarskich w tym: 282 wizyty domowe, 8 201 teleporad, 2 324 porady dzieciom i młodzieży do lat 18-u oraz 9 287 porad osobom w wieku 65 lat i więcej. Dane te wskazują na wzrastającą potrzebę dostępu do podstawowej opieki medycznej, a w kontekście zachodzących zmian demograficznych będzie wymuszało podjęcie odpowiednich działań na rzecz poprawy funkcjonowania tejże opieki i stosowania większej liczby programów profilaktycznych dla mieszkańców.

Wykres 14. Ilość porad lekarskich udzielanych przez przychodnie w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL.

W ramach działalności Poradni Położniczej udzielonych zostało 459 świadczeń, w tym 269 stanowiły wizyty patronażowe u noworodków i położnic. Poradnia Medycyny Szkolnej ogółem udzieliła dzieciom i młodzieży 713 porad, w tym 141 stanowiły świadczenia profilaktyczne, a 350 to świadczenia pomocy doraźnej. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach realizował programy profilaktyczne i zdrowotne finansowane w ramach kontaktu z NFZ, a były to:

1. Program grupowej profilaktyki fluorkowej w szkole który jest realizowany przez pielęgniarkę medycyny szkolnej. Świadczeniem tym objętych jest 349 dzieci w klasach od I-VI szkoły podstawowej.
2. Badania profilaktyczne układu krążenia (skorzystały 3 osoby).
3. Diagnostyka laboratoryjna (ogółem wykonano 18 064 badań diagnostycznych).
4. Diagnostyka obrazowa (ogółem wykonano 330 zdjęcia RTG).
5. Pozostałe świadczenia: wykonano 243 badań EKG oraz 190 badań ultrasonograficznych/USG.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach realizował także programy profilaktyczne i zdrowotne finansowane przez pacjentów i firmy zewnętrzne:

1. Szczepienia ochronne przeciw: Covid-19 (7 551 szczepień), WZW B, WZW A, grypie, rotawirusom, meningokokom, odkleszczowemu zapaleniu mózgu, HPV, ospie wietrznej.
2. Program profilaktyki nowotworowej: mammografia (65 kobiet), USG piersi z oceną onkologiczną (10 osób), onkologiczna ocena zmian skórnych (4 osoby).
3. Program profilaktyki wady wzroku – komputerowe badania wzroku u 52 osób.
4. Program profilaktyki kostno-stawowej – badania osteoporozy u 13 osób.
5. Program profilaktyki narządu słuchu – badanie słuchu u 54 osób.

W kontekście ostatnich wydarzeń, które miały miejsce w Polsce (stan epidemiologiczny, wojna w Ukrainie, galopująca inflacja) widoczna jest również potrzeba wspierania działań z zakresu udzielania wsparcia psychologicznego dla mieszkańców. Ostatnie doświadczenia, które

dotknęły ludzkość spowodowały obniżenie się stanu zdrowia psychicznego wielu osób, a pojawiające się problemy finansowe i wysoki wzrost cen na polskim rynku wszystkich produktów i surowców wywołują stan obawy i strachu o zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych jak wyżywienie, opał czy zakup paliwa. Wsparcie psychologiczne jest ważnym aspektem zadbania o zdrowie mieszkańców gminy, aby przeciwdziałać pojawieniu się innych niepożądanych zachowań społecznych (np. alkoholizm, przemoc w rodzinie, próby samobójcze, kradzieże itp.).

I.4 Bezpieczeństwo publiczne

Na bezpieczeństwo publiczne składa się ogół warunków i instytucji chroniących obywateli i majątek ogólnonarodowy. To określony stan porządku publicznego, a także rodzaj prowadzonych działań na rzecz minimalizacji ryzyka w zakresie różnorodnych zagrożeń dla życia, zdrowia i mienia wszystkich mieszkańców gminy, tak w miejscach publicznych, jak w miejscu ich zamieszkania. Obowiązek ochrony bezpieczeństwa publicznego oraz poprawy poczucia bezpieczeństwa spoczywa na powołanych do tego celu organach Policji, organach samorządu – w tym Straży Miejskiej, wielu organizacji społecznych, jak też pojedynczych mieszkańców.

W oparciu o dane powiatowe w 2020 r. w gminie Lipiany szacunkowo stwierdzono 98 przestępstw. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano 16,97 przestępstw, co w porównaniu z wartościami wyliczonymi dla województwa zachodniopomorskiego (20,86) i całej Polski (19,96), wskazuje na znacznie większy poziom bezpieczeństwa w gminie.

Tabela 8. Rodzaje przestępstw w 2020 r. na terenie gminy Lipiany

Wyszczególnienie	Przestępstwa ogółem	Przestępstwa o charakterze kryminalnym	Przestępstwa o charakterze gospodarczym	Przestępstwa drogowe	Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	Przestępstwa przeciwko mieniu
Wskaźnik wykrywalności sprawców	98	70	7	12	4	27
Przestępstwa stwierdzone	84%	79%	96%	100%	92%	54%

Źródło: Strona internetowa polskawliczbach.pl, https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Lipiany, (dostęp: 12.09.2022 r.)

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Lipiany najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 12,15 oraz przeciwko mieniu - 4,69. W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,04, o charakterze gospodarczym - 1,17 oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,61. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wynosił 84% i jest wyższy od wskaźnika wykrywalności dla województwa zachodniopomorskiego oraz całej Polski. Szacowany wskaźnik wykrywalności sprawców był najwyższy w grupie przestępstw drogowych i wynosił aż 100%, z kolei najtrudniejsi do wykrycia okazali się sprawcy przestępstw przeciwko mieniu (54% wykrywalności).

Gmina Lipiany w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego realizuje zadania związane z obronnością kraju, obroną cywilną i powszechną samoobroną oraz z zakresu zarządzania kryzysowego i zwalczania skutków klęsk żywiołowych. We współpracy z Wojskową Komendą Uzupełnień w Stargardzie, w Starostwie Powiatowym w Pyrzycach organizowana jest kwalifikacja wojskowa. W 2021 r. do kwalifikacji wojskowej wezwano 26 osób z rocznika podstawowego (2001 r.), 7 osób ze starszych roczników (1996-2000 r.) oraz jedną kobietę. Wyznaczone podmioty gospodarcze oraz osoby prywatne realizują zadania obronne poprzez wykonywanie świadczeń na rzecz obrony. Corocznie tworzony i realizowany jest Plan Szkoleń Obronnych w uzgodnieniu w dyrektorem Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie. Każdego roku opracowywane są gminne plany w zakresie bezpiecznych wakacji oraz ferii zimowych. Zbiorcze sprawozdanie z realizacji ww. planów jest wysyłane do Starostwa Powiatowego w Pyrzycach.

W 2021 r. przeprowadzono szkolenie pt. „Stały Dyżur Burmistrza Lipian” oraz „Stała gotowość obronna państwa”. Zadaniem Stałego Dyżuru jest zapewnienie ciągłości przekazywania decyzji organów uprawnionych do uruchamiania realizacji zadań ujętych w Planie Operacyjnym Funkcjonowania Gminy oraz przekazywania informacji o wprowadzeniu, zmianie lub odwołaniu stopnia alarmowego. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa odpowiada za sprawny przepływ informacji między organami i strukturami odpowiedzialnymi za zarządzanie kryzysowe ma służyć przede wszystkim przeciwdziałaniu sytuacjom kryzysowym, a w przypadkach, gdy już do nich dojdzie, skutecznemu usuwaniu ich skutków.

W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa realizowanych jest szereg zadań obrony cywilnej, z których najważniejsze to zapewnienie funkcjonowania systemu wykrywania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania. W celu sprawdzenia jego działania, w zakresie szkoleń własnych, jak również na polecenie Wojewody zachodniopomorskiego przeprowadzane są treningi uruchamiania syreny alarmowej, głównie połączone ze świętami państwowymi.

Na terenie gminy na mocy zarządzenia 37/2016, z uwagi na ocenę zagrożeń i potrzebę zabezpieczenia bezpieczeństwa ludności na administrowanym terenie funkcjonuje Gminna Formacja Wykrywania i Alarmowania. W skład Gminnej Formacji Wykrywania i Alarmowania wchodzi Punkty Alarmowania tworzone w sołectwach: Skrzyńka, Mielęcinek, Dębiec, Wołczyn, Osetna, Krasne, Miedzyń, Nowice, Jedlice, Derczewko, Batowo oraz Połczyń - przeznaczona jest do realizacji zadań w zakresie wykrywania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania ludności w czasie zagrożenia i wojny oraz w razie wystąpienia klęski żywiołowej lub do usuwania jej skutków. Szczególnie cenna jest współpraca z dyżurnymi Punktów Alarmowania w razie potrzeby szybkiej oceny sytuacji np. w przypadku anomalii pogodowych czy przejezdności dróg.

Gminna Formacja Obrony Cywilnej Ratownictwa Pożarniczego jest przeznaczona do prowadzenia działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym

zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej. Łącznie nadano 46 przydziałów mobilizacyjnych.

W związku z posiadanymi przez głównego Specjalistę ds. OC i ZK uprawnieniami Instruktora Obrony Cywilnej, prowadzona jest edukacja szkoleniowa z powszechnej samoobrony. Edukacja obejmuje szkolenia teoretyczno- praktyczne oraz opracowanie i rozpowszechnianie treści edukacyjnych. Główny Specjalista ds. OC i ZK zbiera informacje o zdarzeniach i zagrożeniach występujących na terenie gminy i współpracuje z odpowiednimi służbami zakresie zaistniałych sytuacji. Na bieżąco udostępniane są ostrzeżenia pogodowe.

Na poziom poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy Lipiany wpływa między innymi widoczna obecność patroli Policji. Służbę na Komisariacie Policji w Lipianach pełnią:

- Komendant Komisariatu Policji w Lipianach,
- Kierownik Ogniwa Prewencji Komisariatu Policji w Lipianach,
- Policjanci do zwalczania przestępczości kryminalnej – 3 funkcjonariuszy,
- Dzielnicowi: Miasto Lipiany – 1, Gmina Lipiany -1,
- Patrol- 5 funkcjonariuszy.

Współpracując z Komisariatem Policji w Lipianach co roku tworzona jest lista miejsc newralgicznych na terenie gminy, które są patrolowane z większą częstotliwością przez funkcjonariuszy Policji. Intensywność działań patrolowych przyczyniła się do odnotowanych interwencji w zakresie nadużywania alkoholu w miejscach publicznych oraz zażywania narkotyków. Intensyfikacja działań w zakresie ochrony bezpieczeństwa wpływa na poprawę bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy.

STRAŻ POŻARNA

Gmina Lipiany znajduje się w rejonie działania jednej jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej wyposażonej w pojazdy przeznaczone do działań ratowniczo-gaśniczych. Jednostka od 1995 r. jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, który stanowi integralną część ogólnopolskiego systemu bezpieczeństwa.

Jednostka OSP Lipiany dysponuje między innymi następującym sprzętem do działań ratowniczo - gaśniczych: ciężki samochód gaśniczy GCba, nowy średni samochód gaśniczy GBa, lekki samochód ratownictwa drogowego SLR-d, zestaw hydrauliczny do ratownictwa technicznego typu średniego Weber, defibrylator, zestaw pierwszej pomocy PSP -R1 z deską, kurtyna woda.

W 2021 r. jednostka brała udział w 59 razy w akcjach ratowniczych, w tym:

- w gaszeniu pożarów 27 razy,
- w likwidacji miejscowych zagrożeń 24 razy,
- alarmy fałszywe 4 razy,
- wyjazdy gospodarcze w bieżącym roku 4 razy.

Ochotnicza Straż Pożarna w Lipianach w 2021 r. wzbogaciła się o nowy sprzęt oraz umundurowanie, m.in.: detektor, fantom osoby dorosłej, tłumice teleskopowe gumowe, widły strażackie, zbiornik wodny ze stelażem, węże tłoczne, butla stalowa, kamizelki ostrzegawcze, koszulki OSP, kominiarki strażackie, buty specjalne, rękawice strażackie, hełm z oprzyrządowaniem, buty strażackie dowódczo-sztabowe. Wydatki na OSP z budżetu gminy w roku 2021 wyniosły 95 988,33 zł.

W 2021 r. Ochotnicza Straż Pożarna w Lipianach pozyskała środki z różnych źródeł na zakup sprzętu i umundurowania oraz na remont strażnicy na łączną kwotę 43 321,00 zł. Jednostka otrzymała dotację z Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Gminy Lipiany, która była przeznaczona na zakup remont dachu oraz zakup sprzętu i umundurowania. OSP otrzymała również środki w ramach naboru na „Granty Strażackie” organizowanego przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, które zostały przeznaczone na remont pomieszczenia socjalnego w strażnicy. Jednostka otrzymała dofinansowanie ze Starostwa Powiatowego w Pyrzycach w ramach realizacji zadania publicznego, pozyskane środki przeznaczyła na zakup fantoma osoby dorosłej. Ochotnicza Straż Pożarna w Lipianach uzyskało również wsparcie ze Środków z Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników, w ramach otrzymanego dofinansowania jednostka zakupiła sprzęt i umundurowanie.

I.5 System edukacji

Na terenie gminy Lipiany funkcjonują dwie jednostki oświatowe: Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka w Lipianach i Zespół Szkół w Lipianach, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego oraz Liceum Ogólnokształcące.

W roku szkolnym 2020/2021 do Przedszkola Miejskiego uczęszczało 123 dzieci, w tym jedno z niepełnosprawnością ruchową. Liczba dzieci zwiększyła się względem roku 2017/2018, w związku z czym wzrosła również liczba klas.

Tabela 9. Liczba dzieci i oddziałów w Przedszkolu Miejskim w Lipianach

Lp.	Rok szkolny	Liczba grup	Liczba dzieci	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
1.	2017/2018	5	107	0
2.	2018/2019	5	117	0
3.	2019/2020	5	116	1 niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja
4.	2020/2021	6	138	1 niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja
5.	2021/2022	6	123	1 niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

W roku szkolnym 2021/2022 było zatrudnionych 10 nauczycieli łącznie z dyrektorem na pełen etat oraz 2 w niepełnym wymiarze godzin, pełniących funkcję nauczyciela religii, logopedy, pedagoga specjalnego oraz terapeuty specjalnego. Liczba przyznawanych etatów

w poprzednich latach nieznacznie się wahała, w zależności od liczby uczęszczających do przedszkola dzieci.

Przedszkole Miejskie w Lipianach jest dość dobrze wyposażone pod względem technicznym. Do słabych stron można zaliczyć jedynie Internet o prędkości do 10 Mb/s (łącze telefoniczne). W ciągu 5 ostatnich lat zakupiono:

- 2 monitory interaktywne,
- 1 tablicę multimedialną,
- 3 laptopy,
- 1 kserokopiarkę,
- 1 skaner,
- 1 projektor,
- 4 odtwarzacze CD,
- sprzęt nagłaśniający.

Stan budynku, w którym znajduje się Przedszkole nie był zadowalający, dlatego przeprowadzone zostały rozległe prace remontowe. Do najważniejszych i najbardziej potrzebnych w ciągu ostatnich 5 lat należały remonty 2 sal dydaktycznych, 2 szatni dla dzieci, 4 łazienek dla dzieci, 2 szatni dla personelu, 2 toalet dla personelu, pomieszczenia socjalnego dla pracowników obsługi, magazynu pomocy dydaktycznych, suszarni, pokoju intendentki, gabinetu dyrektora, 2 holi i korytarzy oraz zmywalni. Ponadto utworzono gabinet terapeutyczny poprzez remont pomieszczenia, zakup mebli i pomocy dydaktycznych, dokończona została termomodernizacja budynku przedszkola, a we współpracy z organem prowadzącym wymieniono podłogi w 4 salach dydaktycznych i 3 szatniach. Dokonano także zakupu nowych mebli do 2 sal dydaktycznych, 4 szatni dla dzieci, pokoju intendentki, gabinetu dyrektora oraz 2 szatni personelu. Zmodernizowana została również kuchnia przedszkolna wraz z pomieszczeniami przyległymi: zakupiono nowoczesne stoły, regały, basen gastronomiczny, taboret gazowy, kuchenkę elektryczną, obieraczkę do ziemniaków, 3 zmywarki do naczyń, 2 wózki gastronomiczne, gastronomiczną maszynkę do mięsa, mikser, warnik oraz nowe garnki. Przedszkole zostało doposażone w sprzęt niezbędny do utrzymania czystości tj. odkurzacze, pralkę automatyczną, żelazka, wymienione zostały 2 szt. drzwi zewnętrznych. W celu podniesienia bezpieczeństwa zakupiono i wdrożono system elektronicznej ewidencji dzieci zawierający 2 monitory, 2 czytniki kart personalizowanych oraz oprogramowanie. Ponadto zakupione zostały rolety do sal, siedziska-pufki dla wszystkich dzieci, jako alternatywa dla zlikwidowanych w salach dywanów. Uporządkowano także teren ogrodu przedszkolnego oraz atrium oraz dokonano nowych nasadzeń roślin ozdobnych.

We współpracy z organem prowadzącym powstał nowoczesny plac zabaw, przeprowadzono kapitalny remont części dachu na budynku przedszkola, we wszystkich pomieszczeniach wymieniono oświetlenie na energooszczędne, a w pobliżu drzwi wejściowych umieszczono skrzynkę z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego oraz kasetkę z kluczem ewakuacyjnym. Aby zapewnić pełne bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w ogrodzie przedszkolnym został

zakupiony i zamontowany płot, który zamyka teren przedszkola od strony zaplecza magazynowego, zmodernizowano oświetlenie zewnętrzne na terenie wokół budynku oraz zamontowano oświetlenie przy wszystkich wejściach do budynku przedszkola. Ponadto zamontowano monitoring wizyjny obejmujący teren przedszkola wewnątrz i na zewnątrz budynku w oparciu o przepisy Prawa oświatowego oraz RODO.

W ramach infrastruktury sportowej na placu zabaw przygotowane zostało miejsce na boisko, którego jeszcze nie urządzono. Przedszkole nie posiada sali gimnastycznej (została ona zaadaptowana na salę zajęć).

Budynek Przedszkola Miejskiego jest parterowy i nie posiada barier architektonicznych, dlatego spełnia potrzeby osób z niepełnosprawnością. Obok schodów wejściowych do przedszkola jest dostępny podjazd dla wózków inwalidzkich.

W przeciągu ostatnich 5 lat placówka zrealizowała liczne projekty z udziałem środków zewnętrznych. Napisany został wniosek oraz zorganizowana została akcja promującą projekt „Tablica interaktywna dla przedszkola w Lipianach” w związku z ubieganiem się o przyznanie grantu w konkursie „Lokalni Herosi – 100 inicjatyw przedsiębiorców na 100-lecie niepodległości”. Dzięki zajęciu wysokiego 17 miejsca w konkursie przedszkole otrzymało grant w wysokości 5 790,00 zł na zakup tablicy multimedialnej.

W ramach środków pozyskanych przez Stowarzyszenie Dobre Przedszkole wspierające działalność przedszkola zakupiono ogólnodostępny defibrylator, który został umieszczony w przedsionku przedszkola. Pracownicy przedszkola zorganizowali zbiórkę na zakup gabloty na defibrylator. Z dofinansowania otrzymanego przez Stowarzyszenie w ramach projektu „Plac ekologiczno-edukacyjny łączący pokolenia” w kwocie ok. 200 000,00 zł wybudowany został nowy plac zabaw. W ramach projektu „Mikrodotacje, lokalne przedsięwzięcia” dla regionu stargardzkiego w wyniku udziału w konkursie otrzymało 4400,00 zł na zakup monitora interaktywnego - projekt „Interaktywne okno przedszkolaka otwiera nowe możliwości” oraz 4 998,00 zł na realizację projektu "Zakręcenie na pomaganie - 75 lat istnienia przedszkola w Lipianach". Ponadto Stowarzyszenie w ramach "Programu Społecznik na lata 2019-2021" otrzymało mikrodotacje:

- w wysokości 4 000,00 zł na zakup robotów do kodowania oraz przeszkolenie rady pedagogicznej - projekt „Przedszkolaki programują”,
- w wysokości 3 199,00 zł na zakup pawilonu ogrodowego, stacji meteorologicznej i nagłośnienia - projekt „Aktywny przedszkolak - aktywny senior”,
- w wysokości 4 000,00 zł na zakup laptopa, nagłośnienia, puzzli do kodowania i strojów do występów - projekt „Przedszkolaki dla Niepodległej”.

W roku szkolnym 2020/2021 do Zespołu Szkół w Lipianach uczęszczało 446 uczniów, w tym uczniowie ze specjalnymi potrzebami – 90 osób posiadających opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, 24 osoby z orzeczeniem i kształceniem specjalnym oraz 5 uczniów ze specjalnym tokiem nauczania. Pieczę nad uczniami sprawowało 49 pełnoetatowych nauczycieli oraz 5 dydaktyków zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin. Liczba uczniów

z opinią Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w ostatnich paru latach zmniejszyła się dwukrotnie, lekko wzrosła za to liczba osób z orzeczeniem.

Tabela 10. Liczba uczniów, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Zespole Szkół w Lipianach

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem SP z OP	348	439	467	442	405
Ogółem Gimnazjum	114	70	32	-	-
Ogółem LO	26	22	11	44	41
Z SPE:					
- posiadających opinię PP-P	183	130	89	102	90
- bez opinii PP-P	95	94	85	34	92
- z orzeczeniami (kształcenie specjalne)	14	17	14	21	24
Realizujących nauczanie indywidualne	4	3	2	3	5

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

Stan wyposażenia Zespołu Szkół jest zadowalający. Szkoła w 2021r. miała do dyspozycji 115 komputerów, 33 rzutniki rozmieszczone w pracowniach przedmiotowych, 2 tablice interaktywne oraz 3 monitory interaktywne. Stan techniczny placówki w ostatnich latach uległ znacznej poprawie.

Tabela 11. Stan wyposażenia Zespołu Szkół w Lipianach w 2021 r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba komputerów (w tym laptopów) do celów edukacyjnych	62	70	75	115	115
Rzutniki w pracowniach przedmiotowych	21	25	29	32	33
Tablice interaktywne	0	0	2	2	2
Monitory interaktywne	0	0	0	0	3

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

Od 2019 r. szkoła korzysta z usług Orange (od 2020 r. w programie OSE) z szerokopasmowego dostępu do Internetu o symetrycznej przepustowości co najmniej 100 Mb/s. We wszystkich budynkach funkcjonuje wewnętrzne rozprowadzenie sygnału internetowego (Wi-fi).

W zakresie infrastruktury sportowej szkoła posiada salę gimnastyczną dla uczniów od klasy IV, małą salę gimnastyczną dla uczniów klas I – III SP oraz boisko sportowe. Ponadto od 2011 r. można korzystać z gminnej hali sportowej w ramach zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych. Placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W ostatnich latach szkoła zrealizowała 16 różnych projektów, w niektórych przypadkach wieloletnich, z udziałem środków zewnętrznych. W samym 2021 r. wzięto udział w następujących projektach:

- Aktywna Tablica, w ramach którego pozyskano 3 monitory interaktywne w 2021 r. oraz 2 tablice interaktywne i laptopy w 2017 r.
- „Laboratoria Przyszłości”.
- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa (realizowany w 2017 r. i 2021 r.).

- „Program dla szkół” – projekt rządowy (dawne Szklanka mleka + Owoce w szkole), uczniowie klas I - V Szkoły Podstawowej - 3 razy/tydzień w ciągu 10 wybranych tygodni otrzymują mleko lub produkty mleczne oraz w ciągu 10 wybranych tygodni otrzymują 2 razy/tydzień porcje owoców lub warzyw (realizowany corocznie od 2017 r.).
- Program „Szkolny Klub Sportowy” ogłoszony przez Ministra Sportu i Turystyki, realizowany we współpracy z WSZS w Szczecinie – 6 godzin w tygodniu dodatkowych zajęć sportowych dla uczniów (realizowany od 2018 r.).

Uczniowie Zespołu Szkół w Lipianach mogli liczyć na wsparcie finansowe. W 2021 r. przyznano 109 stypendiów za wyniki w nauce uczniom szkoły podstawowej i 7 licealistom w łącznej kwocie 12 690,00 zł, 5 stypendiów sportowych, 5 stypendiów Burmistrza oraz 76 stypendiów socjalnych, na które przeznaczono 62 184,00 zł. Darmowe podręczniki i materiały ćwiczeniowe sfinansowano dla 391 uczniów Szkoły Podstawowej.

Tabela 12. Pomoc materialna dla uczniów i wychowanków w 2021 r.

Pomoc materialna o charakterze motywacyjnym:	Szkoła Podstawowa	Liceum Ogólnokształcące	Kwota [zł]
Stypendium za wyniki w nauce	109	7	12 690,00
Stypendium sportowe	4	1	610,00
Stypendium Burmistrza	5	0	2 000,00
Darmowe podręczniki i materiały ćwiczeniowe	391	0	55 817,76

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipiany za 2021 r., s. 116.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla poziomu szkoły podstawowej wyliczony przez podzielenie liczby wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat, czyli wiek przypisany do tego poziomu według stanu na 2020 r., wyniósł 82,5% co oznacza, że nie wszystkie dzieci objęte obowiązkiem edukacji uczęszczały do Zespołu Szkół w Lipianach lub zostały posłane do placówek poza obszarem gminy, co świadczyć może o niskiej atrakcyjności Zespołu Szkół w porównaniu z pobliskimi placówkami.

1.6 Instytucje kultury i rekreacji

Za edukację kulturalną mieszkańców gminy Lipiany, obok Zespołu Szkół w Lipianach i Przedszkola Miejskiego w Lipianach, odpowiada Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach.

MIEJSKA I GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach od 1 kwietnia 2003 r. funkcjonuje w formie samorządowej instytucji kultury. Biblioteka sprawuje nadzór nad swoją filią w Batowie oraz nad dwoma świetlicami: w Lipianach (od 2016 r.) i w Batowie (od 2017 r.). Przedmiotem działania placówki jest gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz obsługa użytkowników z terenu gminy Lipiany. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych,

upowszechnianiu wiedzy i nauki oraz rozwojowi kultury. Nadzór nad placówką pełni Zarząd Miejski.

Biblioteka co roku ubiega się o dofinansowanie na zakup nowości wydawniczych z Biblioteki Narodowej. W 2021 r. Biblioteka otrzymała 6 500 zł dofinansowania, wkład własny wyniósł 7 438,86 zł. Łącznie na zakup nowości wydawniczych wydano kwotę 13 938,86 zł, z których zakupiono 549 woluminów, trzy tytuły czasopism oraz została wprowadzona nowa usługa wypożyczania e-booków. W okresie od października do grudnia 2021 r. zakupiono 5 kodów miesięcznie do wypożyczalni „Legimi” na łączną kwotę 240 zł. W darze Biblioteka otrzymała i zainwentaryzowała 193 pozycji na kwotę 4 016,94 zł. Łączna wielkość księgozbioru w Bibliotece głównej i w filii na koniec 2021 r. wynosiła 22 526 książek, 117 roczników czasopism, 222 szt. materiałów audiowizualnych, 11 szt. elektronicznych oraz 2 326 szt. innych zbiorów (mapy, zdjęcia, ulotki, afisze dotyczące regionu gminy). Biblioteka publiczna w swoich zbiorach posiada również książki biblioteki szkolnej, są to przede wszystkim lektury.

W 2021 r. jedynie 14% mieszkańców gminy Lipiany było użytkownikami Biblioteki. Podczas jednej wizyty w oddziale dla dorosłych mieszkańcy wypożyczali średnio po dwie książki, w oddziale dla dzieci, wypożyczano częściej pojedyncze egzemplarze.

Tabela 13. Czytelnicy, odwiedzający i wypożyczenia w Miejskiej i Gminnej Bibliotece w Lipianach w 2021 r.

L.p.	Nazwa oddziału	Liczba użytkowników	Wypożycz. książek	Wypożycz. czasopism	Wypożycz. innych dokumentów	Odwiedziny
1.	Oddział dla dorosłych	361	5693	-	-	2652
2.	Oddział dla dzieci	376	2404	-	-	3051
3.	Filia Batowo	52	522	-	-	385
RAZEM		789	8619	0	0	6088

Źródło: dane z Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipianach

W 2021 r. od stycznia do sierpnia Biblioteka była otwarta w godzinach od 8.00 do 16.00. Od września w związku z zapotrzebowaniem czytelników wprowadzono pozytywną zmianę i przywrócono godziny działalności od 8.00 do 17.00 na oddziale dla dzieci i młodzieży i od 8.00 do 18.00 na oddziale dla dorosłych, aby również osoby pracujące mogły korzystać ze zbiorów.

W Bibliotece w ciągu całego 2021 r. odbyły się 4 lekcje biblioteczne z dziećmi oraz młodzieżą szkolną. Lekcje poświęcone były historii regionu oraz historii książki. Biblioteka utworzyła nowy profil na platformie Facebook, nową stronę internetową oraz stworzyła nowe logo. Na profilu społecznościowym oraz stronie internetowej Biblioteka prowadzi różne akcje promujące czytelnictwo. Działania mają na celu zwiększenie interakcji z mieszkańcami korzystającymi z profili społecznościowych.

Biblioteka Miejska i Gminna w Lipianach była zaangażowana w 2021 r. w organizację wielu imprez o charakterze kulturalnym, m.in.:

- Noc Bibliotek – w związku z pandemią w imprezie uczestniczyła jedna klasa z Zespołu Szkół w Lipianach.
- Spotkanie autorskie z Anną Wolf – lipianianką, autorką bestsellerów wśród kobiecej literatury.
- Festyn historyczny w Batowie pn. „Na tropach batowskiej historii” – miał na celu zapoznanie mieszkańców z historią Batowa. Przygotowane zostały plansze historyczne, oprowadzona została wycieczka po ruinach pałacu, odbyły się zabawy i gry dla najmłodszych oraz przygotowano poczęstunek w postaci grilla i kiełbasy z ogniska.
- Dzień Włóczykija – grupa dzieci wraz z bibliotekarzami wybrała się na spacer po mieście, aby zapoznać się z historią niektórych zabytków.
- Mikołajki - na oddziale dla dzieci i młodzieży bibliotekarze przygotowali loterię, w której wygrywał każdy los. Dzieci wypożyczając w tym dniu książki mogły wziąć udział w loterii.
- W ramach akcji Walentynki, Dzień Kobiet, Tłusty czwartek czytelnicy odwiedzający bibliotekę w tych dniach otrzymywali drobne upominki własnoręcznie przygotowane przez pracowników biblioteki.

Ponadto Biblioteka corocznie angażuje się w działalność charytatywną. W ostatnim czasie wzięto udział w akcji „Dobro dla Szymona”, czy akcji „Bosman wspiera region”.

Obecnie trwają prace nad utworzeniem w Bibliotece Izby Pamięci Ziemi Lipiańskiej. Ogłoszono zbiórkę pamiątek związanych z regionem oraz z czasami PRL-u. Pozyskane pamiątki pochodzą w głównej mierze od byłych i obecnych mieszkańców gminy Lipiany. Są to m.in. pamiątki, zdjęcia, wydawnictwa, przedmioty wytworzone w lipiańskich zakładach pracy, czy też pieniądze zastępcze wydane przez lipiański, przedwojenny bank.

W 2021 r. w Bibliotece zatrudnionych było 6 osób: dyrektor, księgowa, pracownik oddziału dla dorosłych, pracownik oddziału dla dzieci oraz pracownik gospodarczy. Braki kadrowe wypełniło 4 zatrudnionych stażystów. Bibliotekarze, w celu stałego podnoszenia swoich kompetencji, czynnie biorą udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach czy webinarium. Zorganizowano także szkolenie dla dzieci z „Korzystania z usług cyfrowych”.

W zakresie pozyskiwania funduszy pozabudżetowych Biblioteka w ramach projektu „Sieć na Kulturę” zdobyła 6 laptopów o łącznej wartości 1 829 zł. Z Fundacji Orlen w ramach darowizny otrzymano 6 komputerów stacjonarnych z monitorami o wartości 1 855,98 zł. W ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 Biblioteka uzyskała dotację w wysokości 6 500 zł na zakup nowości wydawniczych.

W 2021 r. zostały przeprowadzone drobne prace remontowe. W części pomieszczeń bibliotecznych zostało wymienione oświetlenie na LED-owe, które pozwoliło na odciążenie instalacji elektrycznej, oraz przyczyniło się do oszczędności poboru energii elektrycznej. W piwnicy oddziału dla dorosłych zostały odświeżone ściany oraz zdjęte stare panele, które

odkryły piękną, historyczną, kamienną podłogę. We własnym zakresie bibliotekarze zagospodarowali zieleń na atrium bibliotecznym, posiano nową trawę oraz posadzono kwiaty.

MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK KULTURY W LIPIANACH

Mimo panującej pandemii COVID-19 i częściowo ograniczonej działalności kulturalnej spowodowanej wprowadzonymi restrykcjami, w roku 2021 Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach aktywizował i integrował mieszkańców, jak również inspirował i zaspokajał potrzeby kulturalne. MGOK współpracował na wielu szczeblach z organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządowymi, w ramach jego działalności wystąpiono również o dotacje zewnętrzne w ramach programów MDiKN i NCK. Ponadto MGOK partnerował wydarzeniom organizowanym przez inne podmioty.

W 2021 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach był beneficjentem programu Narodowego Centrum Kultury pt. „Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne”. Dzięki temu wsparciu udało się zrealizować szereg wydarzeń, inicjatyw oddolnych grup nieformalnych czy stowarzyszeń. Suma wsparcia finansowego wyniosła ponad 30 tys. zł. Dzięki dofinansowaniu zrealizowano m.in. warsztaty fotograficzne „Z Historią Ci do Twarzy”, Festyn Dyniowy, Festyn Bajkowy oraz Musical „Abba”. Reaktywowano także po wielu latach kapelę podwórkową „Ferajna Fiera”.

Z okazji 60-lecia MGOK zorganizowana została wyjątkowa gala, podczas której wyróżniono artystów, mecenasów kultury oraz poprzednich dyrektorów. Na wydarzenie zaproszeni zostali artyści, którzy swoje pierwsze kroki stawiali na lipiańskiej scenie.

W 2021 r. MGOK podjął współpracę ze Szkołą Tańca Flesz z Nowogardu, która skierowała ofertę dla dzieci, młodzieży, ale również dla dorosłych mieszkańców gminy Lipiany. Uruchomione zostały zajęcia taneczne. Część zaplanowanych wydarzeń, festiwali oraz koncertów odbyła się w formie online, podobnie jak zajęcia teatralne, wokalne i plastyczne. Uruchomiono kanał w serwisie YouTube, dzięki czemu realizacje koncertów, teledysków trafiły do szerokiego grona odbiorców.

W obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz wsparcia dla dzieci i młodzieży, w 2021 r. działały również trzy organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci”;
- Stowarzyszenie Młodych Storczyków;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj”.

Powyższym organizacjom zostały przyznane środki finansowe na realizację zadań publicznych.

Tabela 14. Środki finansowe przyznane organizacjom na realizację zadań publicznych w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

Lp.	Nazwa zadania	Nazwa organizacji pozarządowej	Wysokość przyznanej dotacji łącznie (zł)	Kwota wykorzystanej dotacji (według rozliczenia) (zł)
1.	Organizacja imprezy kulturalnej o zasięgu lokalnym i regionalnym	Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci”	4 500,00	4 500,00
2.	Organizacja imprezy kulturalnej o zasięgu lokalnym i regionalnym	Stowarzyszenie Młodych Storczyków	3 500,00	3 491,30
3.	Organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży	Stowarzyszenie Młodych Storczyków	4 000,00	4 000,00
4.	Organizacja imprezy kulturalnej o zasięgu lokalnym i regionalnym	Stowarzyszenie Na Rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj”	10 000,00	10 000,00

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipiany za 2021 r., s. 35.

Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci” pozyskało dotację na wsparcie realizacji zadania „IV Lipiański Bieg Partyzanta” w kwocie 4 500,00 zł, w ramach którego w dniu 10 lipca 2021 r. odbyła się impreza dla pasjonatów biegania w klimatycznych i chwilami ekstremalnych warunkach. W ramach konkurencji dodatkowej przed biegiem głównym odbył się „Bieg Małego Partyzanta” czyli rywalizacja dla najmłodszych.

Stowarzyszenie Młodych Storczyków podjęło się wykonania zadania pod nazwą „II Jarmark Bożonarodzeniowy”, które odbyło się 12 grudnia 2021 r. przy ul. Plac Wolności, w sąsiedztwie lipiańskiego Ratusza. Drugim zadaniem była organizacja trwającego 6 dni cyklu wydarzeń dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji przy współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Lipianach pt. „Wakacje Storczyków – w poszukiwaniu przygód”. Dotacja na wsparcie realizacji zadania wyniosła 4 000,00 zł. Opiekunami warsztatów byli członkowie stowarzyszenia, którym do pomocy służyło 4 wolontariuszy.

Stowarzyszenie na Rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj” podjęło się wykonania zadania „X Biesiada na Rynku”. Otrzymana dotacja na wsparcie realizacji zadania w kwocie 10 000,00 zł została przeznaczona na propagowanie pozytywnych wartości społecznych (poznawcze, estetyczne, intelektualne, zdrowotne) w lokalnym środowisku. Osiągnięto je poprzez zainteresowanie mieszkańców historią, tradycją, kulturą i dziedzictwem narodowym regionu.

KULTURA FIZYCZNA, SPORT I REKREACJA

Infrastrukturę sportową gminy Lipiany, służącą zaspokajaniu potrzeb mieszkańców z zakresu kultury fizycznej i rekreacji, stanowią:

- Stadion Miejski im. Jana Roli w Lipianach;
- Boisko Orlik;
- Hala Sportowa im. Lecha Piseckiego;

- Plac Zabaw Jedności Narodowej;
- Plac Zabaw Okrzei (Nivea);
- Plac Zabaw Sienkiewicza ;
- Plac Zabaw Sikorskiego;
- Plac Zabaw Jedlice;
- Plac Zabaw Batowo;
- Plac Zabaw Mielęcinek;
- Plac Zabaw Mironów;
- Boisko Osiedlowe Przy ul. Bema (Nowo otwarte).

Propagowaniem kultury fizycznej na terenie gminy Lipiany zajmują się następujące kluby i stowarzyszenia:

- Miejski Klub Sportowy „STAL” Lipiany;
- Uczniowski Klub Sportowy „Olimpionik”;
- Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci”;
- Stowarzyszenie Klub Karate LZS „ANTAI”;
- Stowarzyszenie „Epidemia Sportu”;
- Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych.

Powyższym organizacjom zostały przyznane środki finansowe na realizację zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz obszaru działalności na rzecz dzieci i młodzieży.

Tabela 15. Środki finansowe przyznane organizacjom na realizację zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji w 2021 r.

Lp.	Nazwa zadania	Nazwa organizacji pozarządowej	Wysokość przyznanej dotacji łącznie (zł)	Kwota wykorzystanej dotacji (według rozliczenia) (zł)
1.	Przygotowania zawodników klubów, stowarzyszeń do rywalizacji sportowej, w tym do udziału w organizowanych przez związki sportowe rozgrywkach ligowych i turniejach	Miejski Klub Sportowy „STAL”	78 000,00	78 000,00
2.	Organizacja imprez sportowych i sportowo - rekreacyjnych	Uczniowski Klub Sportowy „Olimpionik”	7 000,00	7 000,00
3.	Organizacja imprez sportowych i sportowo - rekreacyjnych	Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci”	6 700,00	6 700,00
4.	Organizacja imprez sportowych i sportowo - rekreacyjnych	Stowarzyszenie Klub Karate LZS „ANTAI”	5 000,00	5 000,00

5.	Organizacja imprez sportowych i sportowo - rekreacyjnych	Stowarzyszenie Klub Karate LZS „ANTAI”	1 000,00	1 000,00
6.	Organizacja imprez sportowych i sportowo - rekreacyjnych	Stowarzyszenie „Epidemia Sportu”	10 000,00	10 000,00
7.	Organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży	Stowarzyszenie Młodych Storczyków	4 000,00	4 000,00

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipiany za 2021 r., s. 35.

W 2021 r., w ramach realizacji zadania "Prowadzenie sekcji i szkolenie młodzieży w zakresie piłki nożnej oraz udział w rozgrywkach ligowych prowadzonych przez ZZPN w Szczecinie", MKS Stal Lipiany zdołał wystawić razem 8 drużyn piłkarskich (6 młodzieżowych oraz 2 seniorskie). W ostatnich latach ogólna liczba trenujących osób wzrosła i oscylowała w okolicach 100 – 110 regularnie pojawiających się na treningach zawodników (z czego ok. 80 to dzieci i młodzież). Drużyny prowadziło razem 6 trenerów. W klubie rozwinęło się szkolenie młodzieży – założono dwie nowe, najmłodsze drużyny (Krasnale i Skrzaty – roczniki 2018-2016), do których przystąpiło ponad 20 dzieci. Dodatkowe nabory zostały przeprowadzone również w innych drużynach. Pozyskano w ten sposób około 80 dzieci trenujących regularnie przez cały rok w klubie oraz biorących udział w rozgrywkach ZZPN oraz turniejach typu „Pierwsza Piłka”. W 2021 r. po raz pierwszy w historii Stowarzyszenia udało się zorganizować wyjazd grup młodzieżowych na obóz sportowy, podczas którego 35 młodych zawodników trenowało przez tydzień w Świdwinie pod okiem 3 trenerów.

Dzięki działalności Uczniowskiego Klubu Sportowego „Olimpionik” dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe nawiązały poprawne kontakty społeczne oraz mogły rozwijać pasję do badmintonu. Klub propagował czynny wypoczynek, w zajęcia udało się zaangażować ok. 100 mieszkańców gminy.

Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci” w 2021 r. realizowało zadanie pod nazwą „XVI Złot Pojazdów Militarnych” co pozwoliło na upowszechnienie aktywnych form zdobywania wiedzy o historii regionu, efektem czego było zwiększenie wiedzy uczestników wydarzenia na temat wydarzeń historycznych oraz podniesienie świadomości społecznej.

Stowarzyszenie Klub Karate LZS „ANTAI” w 2021 r. realizowało dwa zadania: „Udział w rozgrywkach, zawodach i turniejach sportowych” oraz „Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych”. W ramach pierwszego prowadzono zajęcia sportowe karate w Szkole Podstawowej w Lipianach. Obejmowały one dzieci w wieku od 5 do 17 lat (łącznie ok. 30 dzieci). W ramach zajęć, które odbywały się 2 razy w tygodniu po 2 godziny dla dzieci i młodzieży z wyłączeniem wakacji, osiągnięto: poprawę koordynacji ruchowej, wzrosła sprawność i wytrzymałość uczestników. Dzieci i młodzież uczestniczyły w zawodach sportowych w Złotowie, Stargardzie, Krośnie Odrzańskim oraz Baranowie. Głównym zadaniem drugiego projektu była organizacja Otwartego Turnieju Karate w Lipianach „ANTAI CUP 2021” dla dzieci i młodzieży, w którym wzięło udział 100 zawodników z klubów karate z całego kraju.

Stowarzyszenie „Epidemia Sportu” otrzymało dotację na wsparcie realizacji zadania pod nazwą „Organizacja V edycji imprezy Triathlon Lipiany” w kwocie 10.000,00 zł. Impreza odbyła się 21 czerwca 2021 r. na terenie gminy Lipiany. W zawodach wzięło udział ok. 250 zawodników w kategorii senior i 30 zawodników w kategorii dzieci i młodzież. W organizację zawodów zaangażowanych było ok. 80 osób z lokalnej społeczności, w tym 10 osób z OSP Lipiany, 50 wolontariuszy z Zespołu Szkół w Lipianach.

Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych realizowało zadanie: „Szkolenie dzieci i młodzieży w sportach żeglarskich i wioślarskich”. Wioślarski Dzień Dziecka odbył się dnia 01.07.2021 r. Uczestniczyły w nim 32 osoby. W ramach szkolenia odbyła się wycieczka łodziami oraz żaglówką po jeziorze Wądół oraz zawody wioślarskie. W okresie czerwca i lipca odbyło się trwające 16 dni szkolenie sobotnio-niedzielne, w czasie którego dzieci i młodzież mogły bezpłatnie szkolić się pod okiem członków stowarzyszenia LKSW w żeglowaniu i wioślowaniu. W ramach zadania odbyły się także półkolonie letnie „Słoneczne lato 2021”, w których wzięło udział 30 uczestników w wieku od 8 do 16 lat.

Aktywna współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi stanowi gwarancję dalszego rozwoju. Na wsparcie zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust 3 stawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w 2021 r. pozyskano dotacje w wysokości 135 700,00 zł. Gmina Lipiany aktywnie współpracuje z ww. podmiotami, z czego wynikają niezliczone korzyści dla mieszkańców w postaci licznych wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym.

I.7 Społeczeństwo informacyjne

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. określa środki służące zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz obowiązki podmiotów publicznych w tym zakresie. W dobie cyfryzacji wiele spraw urzędowych i administracyjnych można załatwić drogą elektroniczną, bez konieczności osobistego wstawiania się w urządzenie. Cyfryzacja i sfera komunikacyjno-informacyjna stanowią ważny aspekt usprawniający życie społeczne.

Gmina Lipiany posiada własną stronę internetową, działającą pod adresem <https://lipiany.pl/> oraz Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta (BIP) pod adresem <https://bip.lipiany.pl/>. Na stronie Gminy Lipiany oraz w BIP publikowane są informacje oraz bieżące komunikaty dla mieszkańców, inwestorów oraz osób zainteresowanych. Obie strony są częściowo zgodne z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Dużym ułatwieniem w poszukiwaniu informacji jest przejrzystość stron, logiczny układ, a także ułatwienia w postaci kontrastu oraz zmiany wielkości czcionki. W obszarze strony internetowej i cyfryzacji Urzędu wprowadzono szereg serwisów i aplikacji, które zostały scharakteryzowane poniżej.

Pod adresem <https://bip.lipiany.pl/dokumenty/menu/30> udostępniane są uchwały Rady Miejskiej. Zarządzenia Burmistrza Gminy Lipiany znajdują się pod adresem

<https://bip.lipiany.pl/dokumenty/menu/33>. Urząd Miejski w Lipianach zapewnia komunikację z klientami poprzez pocztę e-mail. Dodatkowo mieszkańcy Gminy mogą korzystać z Elektronicznej Skrzynki Podawczej (ESP) na platformie ePUAP (/umLipiany/SkrytkaESP). ESP to dostępny publicznie środek komunikacji elektronicznej służący do przekazywania dokumentu elektronicznego do podmiotu publicznego przy wykorzystaniu powszechnie dostępnego systemu teleinformatycznego.

Elektroniczne Biuro Obsługi Interesanta (e-BOI), pod adresem <https://lipiany-eboi3.alfatv.pl/> to system, który wspomaga załatwianie spraw urzędowych. Dzięki bazie informacji o procedurach załatwiania spraw i elektronicznym formularzom mieszkańcy gminy mają możliwość załatwienia wielu spraw urzędowych drogą zdalną i tym samym nie muszą stać w kolejkach. Każdy formularz przesłany elektronicznie jest zabezpieczony, wstępnie zweryfikowany, a Wnioskodawca otrzymuje potwierdzenie jego przyjęcia.

W gminie funkcjonuje również System Informacji Przestrzennej (SIP) (<https://lipiany.e-mapa.net/>). Dostęp do SIP służy do pozyskiwania, przetwarzania i udostępniania danych zawierających informacje przestrzenne oraz towarzyszące im informacje opisowe o obiektach wyróżnionych w części przestrzeni objętej działaniem systemu. Podstawowym elementem systemu informacji przestrzennej jest baza danych zawierająca informacje (przestrzenne i opisowe) o obiektach świata rzeczywistego reprezentowanych w systemie. Główną cechą systemów SIP jest możliwość prezentacji kartograficznej zawartych w nich danych.

Urząd Miejski w Lipianach jest również dostępny w mediach społecznościowych. Pod adresem <https://www.facebook.com/gminalipiany> znajduje się profil Facebook Urzędu, gdzie udostępniane są relacje z bieżących wydarzeń w postaci zdjęć i opisów oraz liczne ważne informacje dotyczące gminy Lipiany.

1.8 Środki zewnętrzne pozyskiwane na rozwój gminy

W budżecie gminy Lipiany na 2021 r. planowe dochody pochodzące z dotacji od innych jednostek samorządu terytorialnego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Unii Europejskiej wyniosły 11 408 687,29 zł, z kolei subwencje 9 527 071,00 zł, co stanowiło łącznie nieco ponad 76% dochodów budżetu gminy. Poszczególne źródła dochodów oraz ich wydatkowanie przedstawia się następująco:

Tabela 16. Dochody pozyskane w ramach środków zewnętrznych w 2021 r.

Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie	Wykonanie planu [%]	Wykonanie w strukturze dochodów [%]
Dochody otrzymane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6	1 406 760,00	1 818 514,18	129,27	5,89
- na wydatki bieżące	8 000,00	7 990,00	99,88	0,03
- na wydatki majątkowe	1 398 760,00	1 810 524,18	129,44	5,86

Dotacje i pomoc finansowa otrzymana od innych jednostek samorządu terytorialnego	458 856,29	420 207,20	91,58	1,36
- na wydatki bieżące lub inwestycyjne	458 856,29	420 207,20	91,58	1,36
Dofinansowanie z budżetu państwa w tym:	9 893 849,41	9 834 562,73	99,40	31,86
- dotacje na zadania zlecone bieżące	7 915 221,31	7 900 332,00	99,81	25,59
- dotacje na zadania własne bieżące	713 393,64	677 739,07	95,00	2,20
- dotacje na zadania własne inwestycyjne	8 674,66	8 674,66	100,00	0,03
- środki z państwowych funduszy celowych na zadania bieżące	114 357,80	114 316,20	99,96	0,37
- środki w ramach Funduszu Przeciwdziałania Covid-19	442 202,00	433 500,80	98,03	1,40
- środki w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych	700 000,00	700 000,00	100,00	2,27
Dofinansowanie z WFOŚiGW, w tym:	16 000,00	12 066,00	75,41	0,04
- na wydatki bieżące	16 000,00	12 066,00	75,41	0,04
- na wydatki majątkowe	0,00	0,00	0,00	0,00
Dofinansowania otrzymane z innych źródeł	20 000,00	30 000,00	150,00	0,10
- na wydatki bieżące lub inwestycyjne	20 000,00	30 000,00	150,00	0,10
Subwencja ogólna w tym:	9 527 071,00	9 527 071,00	100,00	30,86
- część oświatowa	4 955 954,00	4 955 954,00	100,00	16,05
- część wyrównawcza	4 386 683,00	4 386 683,00	100,00	14,21
- część równoważąca	184 434,00	184 434,00	100,00	0,60

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipiany za 2021 r., s. 5-6.

Do wydatków realizowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy o finansach publicznych, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich ujęte w wykazie przedsięwzięć należą:

- Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Lipiany – wydatki majątkowe.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 3 506 325,00 zł, wykonanie wyniosło 3 449 588,08 zł. Wydatki poniesione w 2021 r. w części sfinansowano z otrzymanego dofinansowania (RPO) w kwocie 1 810 524,18 zł oraz z pożyczki zaciągniętej w WFOŚ w kwocie 937 137,48 zł.

- Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Krasne – wydatki majątkowe.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 47 300,00 zł, wykonanie wyniosło 14 866,68 zł. Na ten moment opracowano dokumentację projektową. Inwestycja jest w trakcie realizacji.

- Budowa hali sportowo-rekreacyjnej w miejscowości Lipiany – wydatki majątkowe.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 627 828,00 zł, wykonanie wyniosło 627 828,00 zł. Realizowane wydatki dotyczyły zobowiązania z tytułu wykupu

wierzytelności przez Bank Ochrony Środowiska w związku z budową „Hali sportowo - rekreacyjnej w miejscowości Lipiany”.

- Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Jedlice wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu wokół – wydatki majątkowe.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 36 887,70 zł, wykonanie wyniosło 36 887,70 zł. Inwestycja w trakcie realizacji w ramach dofinansowania z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

- Dowozy szkolne - wydatki bieżące.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 377 000,00 zł, wykonanie wyniosło 371 617,64 zł.

- Ubezpieczenie Gminy – ubezpieczenia majątku oraz odpowiedzialności cywilnej - wydatki bieżące.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 37 000,00 zł, wykonanie wyniosło 31 320,00 zł.

- Remont drogi gminnej nr 640023Z w obrębie geodezyjnym Wołczyn w gminie Lipiany – wydatki bieżące.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 1 500,00 zł, wykonanie wyniosło 460,48 zł. Remont został współfinansowany w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.

- Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji - wydatki bieżące.

Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 30 000,00 zł, wykonanie wyniosło 0 zł.

- Remont elewacji frontowej budynku mieszkalnego przy Placu Wolności w Lipianach – wydatki bieżące.

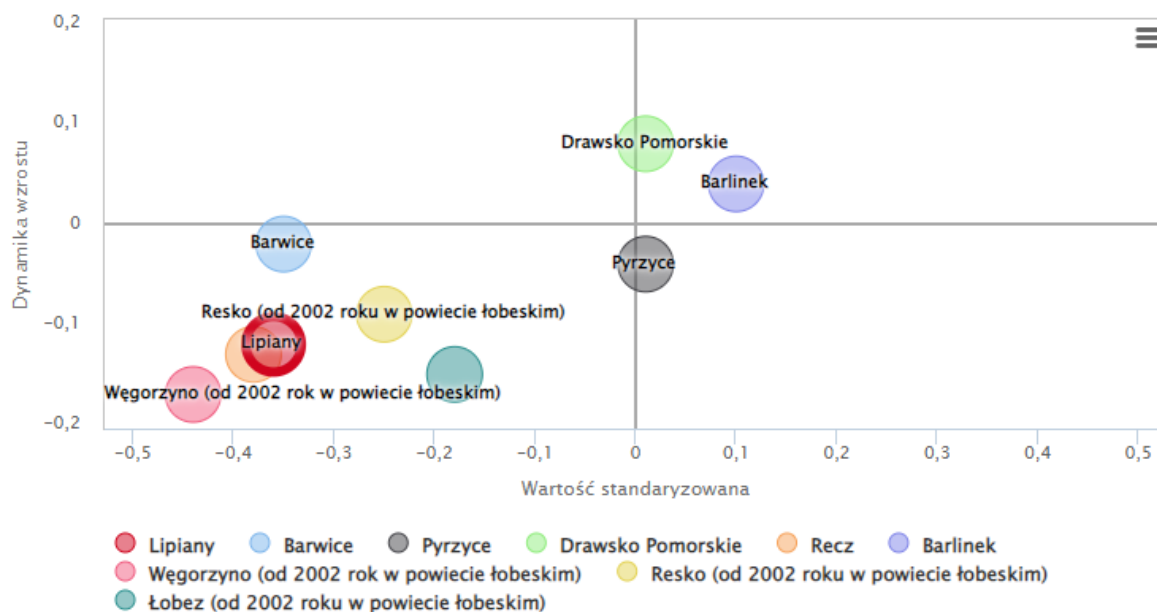
Po zmianach w uchwale budżetowej zaplanowana kwota wyniosła 50 000,00 zł, wykonanie wyniosło 40 060,50 zł. W 2021 r. 3 628,50 zł zapłacono za dokumentację.

I.9 Podsumowanie uwarunkowań społecznych

Aby dokonać prawidłowej oceny stanu społecznego gminy Lipiany należy przyjąć punkt odniesienia, względem którego nastąpi porównanie, a następnie interpretacja zjawisk zachodzących na danym obszarze. Punktem tym będą gminy wybrane ze względu na przynależność do powiatu pyrzyckiego, a w dalszej części – gminy miejsko-wiejskie wybrane z terenu województwa zachodniopomorskiego. Wskaźnik rozwoju społecznego został opracowany na podstawie danych pochodzących z różnych obszarów strefy społecznej, do których należą: dostępność i jakość usług oraz infrastruktury, dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych, zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy, poziom

bezpieczeństwa oraz sytuacja demograficzna. Obejmuje kluczowe aspekty sfery społecznej, dlatego można przyjąć go za miarodajny.

Wykres 15. Wymiar społeczny - dynamika wzrostu gminy Lipiany na tle wybranych gmin miejsko-wiejskich z województwa zachodniopomorskiego

Źródło: Strona internetowa systemanaliz.pl, <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego?q=hL19Fub0rV&jst=Lipiany> (dostęp: 14.09.2022 r.).

Analizując dynamikę wzrostu pod względem społecznym gmina Lipiany na tle wybranych gmin miejsko-wiejskich z województwa zachodniopomorskiego osiąga bardzo niską wartość tego wskaźnika. Ujemna dynamika zmian świadczy o pewnej recesji w rozwoju społecznym. Sytuacja społeczna gminy Lipiany w ostatnich latach nie ulegała znacznemu pogorszeniu, w wielu sferach nastąpiła poprawa, jednak ogólna ujemna wartość wskaźnika dynamiki wzrostu społecznego świadczy o potrzebie podjęcia dalszych starań o polepszenie sytuacji życiowej mieszkańców gminy oraz podjęcia działań naprawczych w obszarze słabych stron i deficytów sfery społecznej.

Standaryzowana wartość wskaźnika rozwoju społecznego również jest ujemna. Gmina Lipiany nie wypada korzystnie wśród gmin o podobnym potencjale rozwojowym, jednak przy stałej i konsekwentnej realizacji zadań związanych ze sferą społeczną ma realną szansę na - choć powolny - to stały rozwój, co w dłuższej perspektywie może przynieść ogromne korzyści jej mieszkańcom.

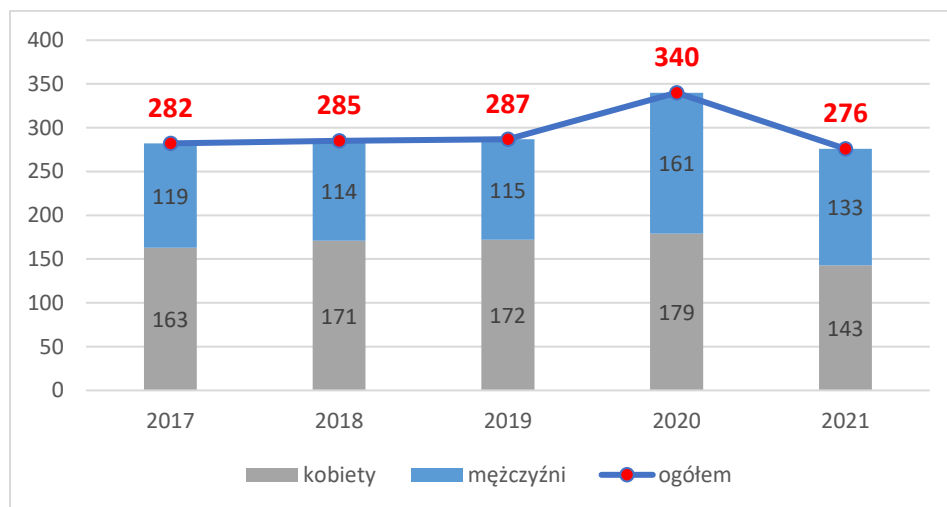
II Wnioski z diagnozy stanu gospodarczego gminy Lipiany

II.1 Rynek pracy

Na koniec grudnia 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pyrzycach zarejestrowanych było 262 osób bezrobotnych z terenu gminy Lipiany, w tym 143 kobiety i 133 mężczyzn. Zjawisko pandemii COVID-19 wpłynęło znacząco na wzrost ogólnego poziomu bezrobocia na terenie gminy. W 2020 r. liczba osób bezrobotnych zwiększyła się o 53 osoby w stosunku do roku poprzedniego. Z kolei w 2021 r. można zaobserwować spadek liczby osób bezrobotnych

z terenu gminy, co może świadczyć o zwiększonym popycie na pracowników na terenie gminy i ustabilizowaniu się sytuacji na rynku pracy, która powróciła do okresu sprzed pandemii.

Wykres 16. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipiany w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL.

W analizowanym okresie lat 2017-2021 (pomijając rok 2020) obserwuje się stagnację w liczbie osób bezrobotnych w gminie. Można zaobserwować, iż wskaźnik ten uległ niewielki wahaniom na przestrzeni lat.

W gminie Lipiany najwięcej osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne, które zaliczane są do grup defaworyzowanych na rynku pracy. Do grup tych zalicza się bezrobotne kobiety, osoby młode do 30. roku życia oraz osoby po 50. roku życia i długotrwale bezrobotnych. W tej ostatniej grupie w 2021 r. odnotowano 173 osoby bezrobotne. Osoby długotrwale bezrobotne często posiadają nieodpowiednie lub zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe, mają trudności ze znalezieniem pracy, co przyczynia się do pogorszenia ich jakości życia, zniechęcenia, strachu, braku aktywności zawodowej, a co za tym idzie do wykluczenia społecznego. Często również zasilają tzw. „szarą strefę” albo przyjmują status bezrobotnego, w wyniku czego działania aktywizacyjne skierowane do osób długotrwale bezrobotnych są nieefektywne i mało skuteczne. Praca z tą grupą osób należy do najtrudniejszych, gdyż często dobrowolnie nie chcą one współpracować. Odpowiednie wsparcie i doradztwo w zakresie ukazywania korzyści płynących z zatrudnienia powinny wypływać z różnych instytucji i organizacji, nie tylko tych oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Sytuacja w pozostałych grupach osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy przedstawia się korzystniej. W analizowanym okresie lat 2017-2021 odnotowano niewielki spadek liczby bezrobotnych osób do 30. roku życia (o 3 osoby), a wśród osób po 50. roku życia spadek ten wyniósł 15 osób.

Tabela 17. Liczba bezrobotnych w poszczególnych grupach osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2021

ROK	Bezrobotni		Bezrobotni do 30 roku życia	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Ogółem	Ogółem
2017	282	163	58	94	202
2018	285	171	67	82	171
2019	287	172	69	81	164
2020	340	179	80	94	201
2021	276	143	55	79	173

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Liczba osób bezrobotnych w gminie Lipiany spada nieznacznie i jest to proces znacznie wolniejszy niż w pozostałych gminach z powiatu pyrzyckiego. Dokonując porównania wskaźnika udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym okazuje się, że w gminie Lipiany wskaźnik ten na przestrzeni lat 2017-2021, jako jedyny w powiecie, przyjmuje wartości dodatnie. W pozostałych gminach przyjmuje on wartości ujemne, w tym w gminie Przelewice największy, bo wynoszący -2,4%. Oznacza to, iż w gminie Lipiany współczynnik liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym wzrasta, co niekorzystanie może wpływać na rozwój gospodarczy gminy.

Tabela 18. Porównanie udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach w powiecie pyrzyckim w latach 2017-2020 [%]

Gmina	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Bielice	4,3	4,1	3,1	4,2	3,4	-0,9
Kozielice	8,4	7,4	6,8	7,8	6,1	-2
Lipiany	7,7	7,9	8,1	9,9	8,2	+0,5
Przelewice	9,2	8,8	6,9	7,0	6,8	-2,4
Pyrzyce	5,1	4,4	4,2	4,6	4,4	-0,7
Warnice	5,8	5,4	4,0	4,7	3,9	-1,9

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Analizując sytuację na rynku pracy w powiecie pyrzyckim zwrócono uwagę na zawody deficytowe w 2022 r. Według barometru zawodów powiat pyrzycki charakteryzuje się wielkim deficytem na następujących pracownikach: lekarze, nauczyciele języków obcych i lektorzy, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, pielęgniarki i położne, magazynierzy, monterzy maszyn i urządzeń. Z kolei deficyt poszukujących pracy dotyczy zawodów: elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, kierownicy sprzedaży, mechanicy maszyn i urządzeń, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy elektroniki, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, nauczyciele praktycznej nauki zawodu, operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunowie osoby starszej

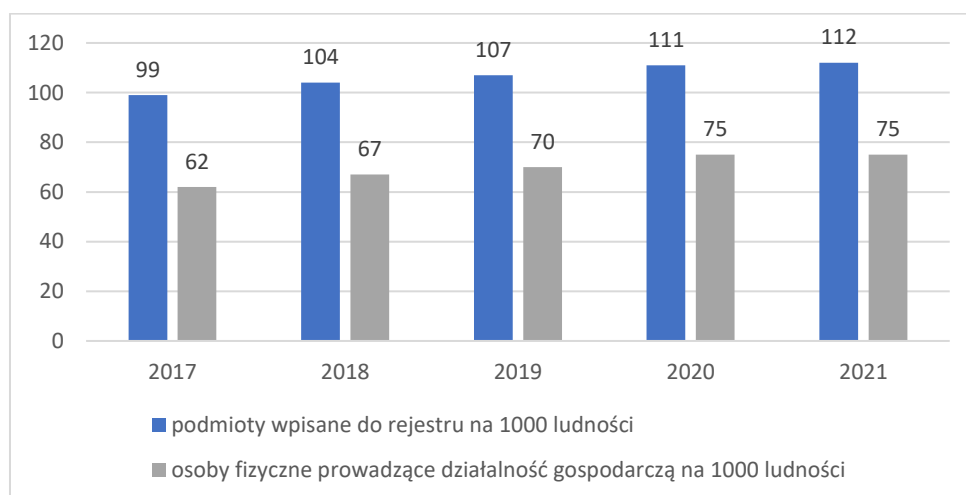
lub niepełnosprawnej, pracownicy służb mundurowych, pracownicy socjalni, przedstawiciele handlowi, ratownicy medyczni, robotnicy obróbki drewna i stolarze oraz spawacze.

W kontekście ww. deficytów zawodów na lokalnym rynku należy zwrócić uwagę na potrzeby lokalnego rynku pracy, aby tym samym kształcić w młodych obywatelach odpowiednie postawy przedsiębiorczości i możliwość stymulowania ich rozwoju w kontekście zaspokajania potrzeb lokalnego rynku pracy.

II.2 Przedsiębiorczość

Gmina Lipiany charakteryzuje się powolnie wzrastającym wskaźnikiem przedsiębiorczości. W 2021 r. w rejestrze REGON na 1000 ludności w gminie zarejestrowanych było 112 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 75 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W analizowanym okresie wzrosła liczba podmiotów gospodarczych o 13 na 1000 ludności, w tym odnotowano wzrost o 13 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności.

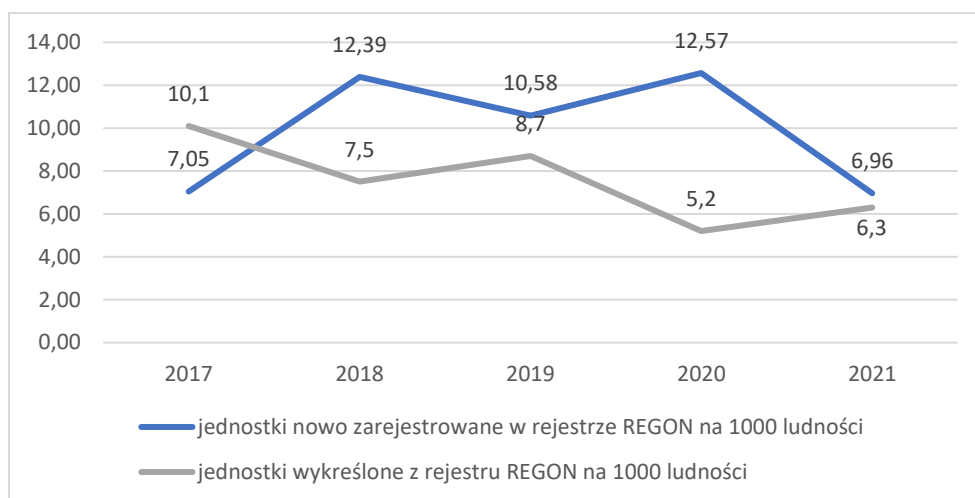
Wykres 17. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 1000 ludności w gminie Lipiany w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W 2021 r. w rejestrze REGON na 1000 ludności zarejestrowano 6,96 nowych podmiotów, a 6,3 wyrejestrowano. Warto zauważyć, że od roku 2018 w gminie Lipiany więcej podmiotów powstaje niż jest wykreślanych z rejestru, co świadczy o dobrze rozwijającej się przedsiębiorczości na terenie gminy. Nawet trudny okres czasu pandemii COVID-19 nie wpłynął znacząco na sytuację podmiotów gospodarczych. Mniej z nich zostało zlikwidowanych, niż miało to miejsce w latach wcześniejszych. Widoczna zmiana miała miejsce w 2021 r. Niepokojącym sygnałem jest liczba nowych podmiotów w rejestrze REGON, który w analizowanym okresie przyjął najniższą wartość.

Wykres 18. Liczba podmiotów zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Według danych GUS w 2021 r. z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Lipiany najwięcej (25) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (623) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,0% (13) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 32,2% (207) podmiotów, a 65,7% (422) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Lipiany najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (31,1%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18,9%).

Największymi przedsiębiorstwami zatrudniającymi największą liczbę osób na terenie gminy stanowią:

- BPI Polska Sp. z o.o. w Lipianach, branża meble – półfabrykanty i wyroby z gąbki, zatrudniająca 279 osób;
- PRIGNITZ Meble Pomorskie Sp. z o.o. w Lipianach, branża meblarska – meble, komponenty meblarskie, formatki z okleiny meblarskiej, zatrudniająca 140 osób;
- Pro-Trailer Sp. z o. o., branża samochody-naczepy, przyczepy, zatrudniająca 32 osoby;
- Best Sub Eurobe Sp. z o.o. Sp. K. w Lipianach, branża drukarnie, poligrafia, zatrudniająca 29 osób.

Istotne działania przedsiębiorstw na terenie gminy Lipiany, które miały miejsce w 2021 r. dotyczyły trzech dużych przedsiębiorstw. Działająca na terenie Lipian firma Pro-Trailer Sp. z o.o. realizowała dofinansowany w ramach RPO WZ projekt pn.: „Budowa i wyposażenie innowacyjnej fabryki przyczep”. Projekt zakładał budowę nowej hali oraz wyposażenie w najnowocześniejszy obecnie sprzęt, umożliwiający obróbkę materiałów i pełną produkcję przyczep z zastosowaniem najnowocześniejszych technologii. Szacowana wartość projektu

to 16 745 466,00 zł, z czego dofinansowanie w ramach RPO WZ 2014-2020 wyniosło 7 487 810,00 zł. Firma Best Sub z siedzibą przy ulicy Myśluborskiej dynamicznie się rozwija. Budynek będący jej siedzibą został gruntownie wyremontowany. Firma specjalizuje się w wykonywaniu sublimacji na wszelkiego rodzaju przedmiotach. Firma cały czas się rozwija, co korzystnie wpływa na przedsiębiorczość gminy.

Również pod względem rozwoju gminy należy wspomnieć o terenach i budynkach po byłej fabryce Armatur. Zostały one nabyte przez nowego właściciela, który zamierza na niniejszym terenie ulokować siedzibę firmy PORR zajmującej się budową gazociągu.

Dokonując porównania liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze regon na 1000 ludności w gminie Lipiany z innymi gminami w powiecie pyrzyckim okazuje się, że w gminie Lipiany w analizowanych latach 2017-2021 przybyła porównywalna liczba podmiotów gospodarczych jak w gminie Warnice. Sfera gospodarcza gminy rozwija się stosunkowo wolno w całym powiecie pyrzyckim. Największy wzrost podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności odnotowano w gminie Pyrzyce (16 podmiotów).

Tabela 19. Porównanie liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach w powiecie pyrzyckim w latach 2017-2021

Gmina	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Bielice	79	81	85	87	88	+9
Kozielice	92	88	93	97	96	+4
Lipiany	99	104	107	111	112	+13
Przelewice	79	81	85	86	88	+9
Pyrzyce	104	108	113	117	120	+16
Warnice	63	67	71	74	77	+14

Źródło: opracowanie własne, BDL GUS

II.3 Ład przestrzenny

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipiany, przyjęta uchwałą Nr XXI/167/2008 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 1 grudnia 2008 r. została podjęta w związku z potrzebą posiadania przez Urząd Miejski w Lipianach skutecznego narzędzia służącego kształtowaniu polityki przestrzennej miasta i gminy, a w szczególności koordynacji prac nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

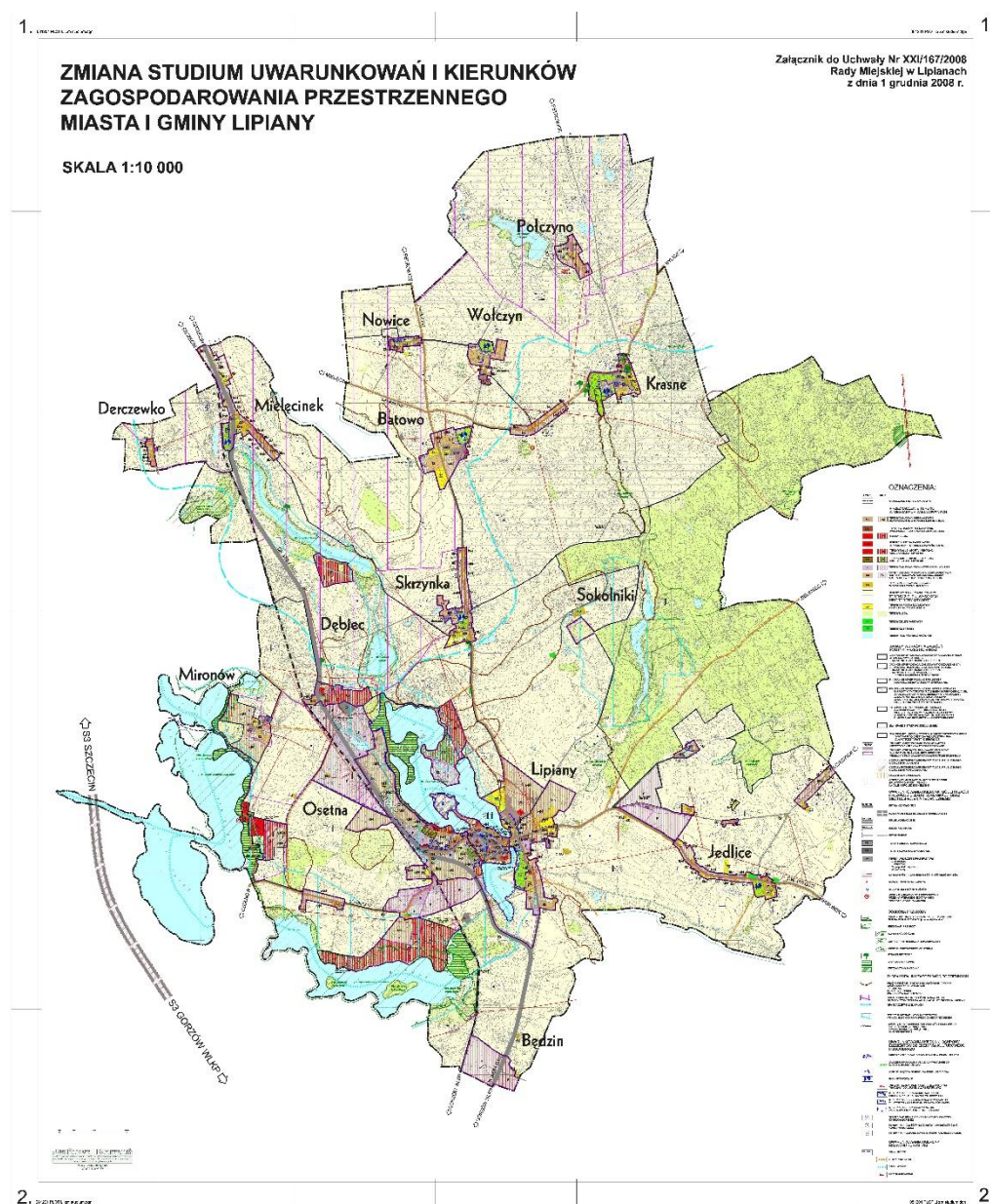
Zmiana studium obejmuje obszar całej gminy. Stanowi podstawowy dokument określający politykę gminy na całym jej obszarze i podstawowy element strategii rozwoju w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego. Studium, nie będąc aktem prawa miejscowego, nie jest jednakże przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych. Ustalenia studium działają poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, dla których są wiążące. Ustalenia planów miejscowych nie mogą naruszać ustaleń studium. W sytuacji konieczności uchwalenia planu miejscowego, którego ustalenia są sprzeczne z ustaleniami Studium, należy przeprowadzić zmianę Studium w zakresie niezbędnym, uwzględniającym wpływ planowanego zagospodarowania i zabudowy na teren ich lokalizacji i tereny sąsiednie. W studium scharakteryzowano szczegółowo zasoby dziedzictwa kulturowego miasta i wszystkich miejscowości na terenie gminy, przedstawiono

kierunki i zasady ochrony środowiska kulturowego, określono przedmioty ochrony do których zaliczono:

- historycznie ukształtowane układ zabudowy miasta Lipiany,
- pojedyncze obiekty i zespoły obiektów zabytkowych w miejscowościach gminy,
- zabytkowe założenia sakralne,
- cmentarze i parki publiczne,
- zabytkowe aleje,
- stanowiska archeologiczne.

Sprecyzowano cel ochrony wartości kulturowych, którym ma być utrwalenie tożsamości i odrębności kulturowej regionu oraz ochrona i rehabilitacja historycznie ukształtowanych zespołów zabytkowych lub pojedynczych obiektów.

Mapa 2. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lipiany

Źródło: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lipiany, Załącznik do uchwały Nr XXI/167/2008 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 1 grudnia 2008 r.

Na koniec grudnia 2021 r. odnotowano w gminie Lipiany 13 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Powierzchnia objęta MPZP wynosi 1,43 km², co stanowi 1,5% całej powierzchni gminy.

II.4 Mienie komunalne

Zarządzanie budynkami stanowiącymi wyłączną własność gminy Lipiany wykonuje Gminny Zakład Komunalny powołany Uchwałą Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 28 grudnia 2004 Nr XIX/159/2004 r. Zasoby mieszkaniowe gminy Lipiany na dzień 31 grudnia 2021 r. stanowiły: 217 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni użytkowej 9 316,71m², w tym:

a) lokale na terenie miasta Lipiany:

- 56 lokali mieszkalnych w 16 budynkach stanowiących wyłączną własność gminy,
- 135 lokali mieszkalnych w 67 budynkach wspólnot mieszkaniowych.

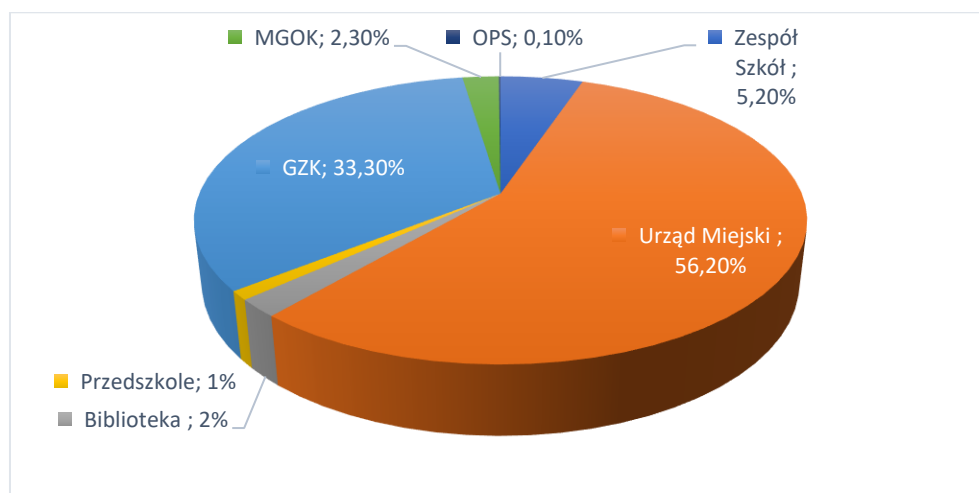
b) lokale na terenie wiejskim:

- 4 lokale mieszkalne w 4 budynkach stanowiących wyłączną własność gminy,
- 22 lokale mieszkalne w 14 budynkach wspólnot mieszkaniowych.

łącznie gmina Lipiany posiada na terenie miejskim 191 lokali mieszkalnych oraz 26 lokali mieszkalnych na terenie wiejskim.

W skład majątku gminy Lipiany wchodzi także nieruchomości stanowiące własność gminy, nieruchomości oddane w trwałe zarząd, nieruchomości oddane w użytkowanie wieczyste. Graficzne zestawienie majątku gminy Lipiany w podziale na jednostki organizacyjne zawiera poniższy wykres.

Wykres 19. Zestawienie majątku trwałego jednostek organizacyjnych gminy Lipiany

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipiany za rok 2021, s. 16.

W celu poprawy wykorzystania i racjonalizacji gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy stosowane były i są następujące działania:

- dbanie o istniejący zasób mieszkaniowy, poprawa stanu technicznego budynków i lokali,

- na wniosek najemców wyrażana jest zgoda na zamianę mieszkań w zasobach gminnych zwłaszcza z lokali większych na mniejsze w szczególności, gdy występują trudności w opłacaniu czynszu,
- dokonywana jest systematyczna weryfikacja osób znajdujących się na liście oczekujących na mieszkanie,
- windykacja należności z tytułu użytkowania mieszkaniowego zasobu gminy oraz podejmowanie innych działań mających na celu regularnego i terminowego otrzymywania należności np. poprzez odraczanie terminów płatności, rozkładanie należności na raty.
- umożliwiona jest dłużnikom zasobu mieszkaniowego gminy odpracowanie zadłużenia (najemca sam wykonuje remont lokalu, a koszty remontu zaliczane zostają na poczet spłaty zaległości czynszowych),
- wypowiedzenie umów najemcom, którzy mają zaspokojone potrzeby mieszkaniowe, bądź nie zamieszkują w lokalu powyżej roku,
- sprzedaż lokali mieszkalnych z zastosowaniem bonifikat.

Obecnie na terenie gminy Lipiany wolne są dwa lokale komunalne o niskim standardzie.

II.5 Infrastruktura drogowa

Podstawową sieć komunikacyjną gminy Lipiany tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne – utwardzone i nieutwardzone. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 119 ze Szczecina przez Pырzyce w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego oraz droga wojewódzka nr 156 do Barlinka. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych oraz dróg gminnych. Drogi powiatowe przebiegające przez teren gminy Lipiany to:

- 1566Z – Lipiany – Osetna,
- 1567Z – Lipiany – Czajczyn,
- 1568Z – Lipiany – Miedzyń,
- 1572Z – Brzesko – Bylice – Lipiany.

Dodatkowo w mieście Lipiany część ulic stanowi również własność powiatu. Są to drogi ujęte w poniższym zestawieniu.

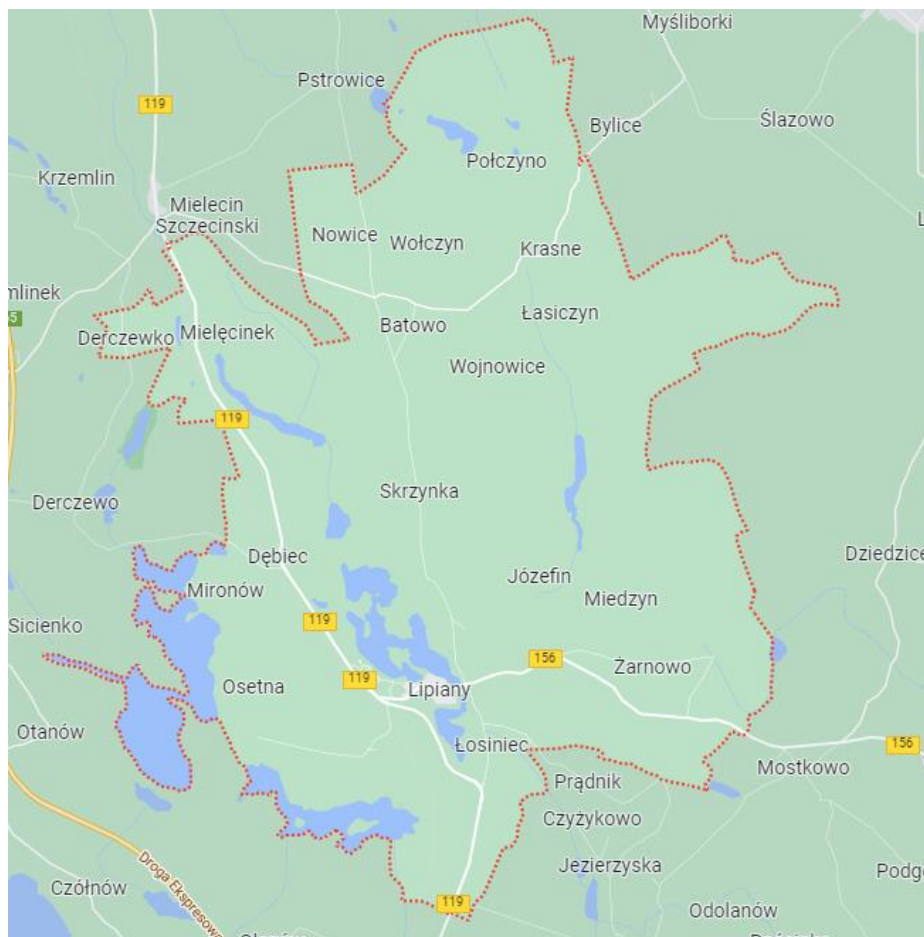
Tabela 20. Ulice na terenie Lipian stanowiące drogi powiatowe

	Nazwa ulicy	Nr drogi
Lipiany	Armii Krajowej	1589Z
	Ciasna	1590Z
	Górna	1591Z
	Mikołaja Kopernika	1592Z
	Tadeusza Kościuszki	1593Z
	Lipowa	1594Z
	Stefana Okrzei	1595Z
	Oświęcimska	1596Z
	Plac Wolności	1597Z
	Polna	1598Z
	Niepodległości	1599Z

	Henryka Sienkiewicza	1600Z
	Szkolna	1601Z
	Romualda Traugutta	1602Z
	Wodna	1603Z

Źródło: Wykaz dróg powiatowych, bip.wzp.pl (dostęp: 28.09.2022 r.)

Mapa 3. System komunikacyjny w gminie Lipiany

Źródło: <https://www.google.com/maps/>, (dostęp: 28.09.2022 r.)

Długość dróg gminnych na terenie gminy Lipiany wynosi ponad 21 km. Nawierzchnia tych dróg wykonana jest w przeważającej części z bruku, materiału bitumicznego, kostki prefabrykowanej oraz wzmocniana żwirem lub żużlem.

Tabela 21. Wykaz dróg gminnych w gminie Lipiany

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Obręb	Długość drogi (m)	Rodzaj nawierzchni
1	640001Z	ul. Paula Biensa, os. Podmiejski, Słowackiego	Lipiany 1	885	Kostka prefabrykowana
					Nawierzchnia tłuczniowa
					Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
2	640002Z	ul. K. Makuszyńskiego	Lipiany 1	1126	Nawierzchnia gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego)
					Nawierzchnia z kostki prefabrykowanej
					Nawierzchnia bitumiczna

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPIANY NA LATA 2023-2030

3	640003Z	ul. Studzienna	Lipiany 2	83	Nawierzchnia z kostki prefabrykowanej
					Nawierzchnia brukowcowa
4	640004Z	ul. J. Bema	Lipiany 3	735	Nawierzchnia bitumiczna
					Nawierzchnia z kostki prefabrykowanej
5	640005Z	ul. Różana	Lipiany 3	321	Nawierzchnia brukowcowa
					Nawierzchnia z kostki prefabrykowanej
6	640006Z	ul. Siedmiu Braci	Lipiany 4	291	Nawierzchnia tłuczniowa
					Nawierzchnia gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego)
					Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
7	640007Z	teren wiejski	Skrzynka	175	Nawierzchnia bitumiczna
8	640008Z	teren wiejski	Mielęcinek	716	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
					Nawierzchnia gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego)
9	640009Z	teren wiejski	Jedlice	266	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
10	640010Z	teren wiejski	Mironów	517	Nawierzchnia bitumiczna
11	640011Z	teren wiejski	Mironów	222	Nawierzchnia bitumiczna
					Nawierzchnia z prefabrykatów betonowych
12	640012Z	teren wiejski	Mironów	557	Nawierzchnia z prefabrykatów betonowych
					Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
13	640013Z	teren wiejski	Krasne	1082	Nawierzchnia bitumiczna
14	640014Z	teren wiejski	Krasne	591	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
					Nawierzchnia brukowcowa
15	640015Z	teren wiejski	Krasne	2143	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
					Nawierzchnia brukowcowa
16	640016Z	teren wiejski	Połczyno	2816	Nawierzchnia z prefabrykatów betonowych
					Nawierzchnia gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego)
					Nawierzchnia bitumiczna
17	640017Z	teren wiejski	Połczyno	216	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
					Nawierzchnia gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego)
18	640018Z	teren wiejski	Połczyno	90	Nawierzchnia gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego)
19	640019Z	dz.1/2 ul. Kormoranów	Osetna	3547	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
					Nawierzchnia tłuczniowa
					Nawierzchnia z prefabrykatów betonowych
20	640020Z	teren wiejski	Skrzynka	1683	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.
					Nawierzchnia bitumiczna
21	640021Z	ul. Królewiecka	Lipiany 4	362	Nawierzchnia z prefabrykatów betonowych
					Nawierzchnia z kostki prefabrykowanej
22	640022Z	teren wiejski	Mielęcinek	2605	Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem itp.

					Nawierzchnia bitumiczna
				RAZEM:	21 029

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

Na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Lipianach wynika, iż stan techniczny dróg gminnych jest średni lub zły i wymaga dalszej modernizacji i rozbudowy. Wiele dróg gminnych wymaga corocznych napraw lub modernizacji. Każdego roku gmina przekazuje środki na rozbudowę i modernizację sieci drogowej, aby zaspokoić potrzeby komunikacyjne mieszkańców, jak również zwiększyć poziom bezpieczeństwa drogowego. Do dalszych wiodących potrzeb w zakresie infrastruktury drogowej należą: poprawa nawierzchni dróg lokalnych, budowa infrastruktury około drogowej, tj. budowa chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia ulicznego oraz zatok parkingowych.

W latach 2017-2021 na terenie gminy Lipiany zrealizowano projekty inwestycyjne w zakresie modernizacji dróg, oświetlenia, budowy chodników. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- przebudowę chodnika przy ul. Jedności Narodowej w Lipianach, na działce nr ewid. 151 w obrębie 2 miasta Lipiany (Park Adama i Ewy),
- budowę drogi gminnej łączącej drogę wojewódzką 119 (ul. Pyrzycka) i tereny przyszłej zabudowy techniczno-produkcyjnej wraz z przejazdem kolejowym na skrzyżowaniu z linią kolejową nr 422 Pyrzyce-Głazów,
- wykonanie utwardzenia terenu części działek nr 18/4 i 19/2, obręb 3 m. Lipiany – ul. Bema,
- przebudowę drogi w miejscowości Mielęcinek, dz. nr ewid. 209/2, obręb Mielęcinek (2017 r.) – wartość projektu 673 547,20 zł, dofinansowanie z PROW 417 080 zł (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich);
- przebudowę drogi gminnej w miejscowości Osetna,
- remont drogi w miejscowości Wołczyn,
- remont drogi gminnej na dz. 321 w Lipianach – ul. Studzienna,
- remont ciągu pieszego przy ul. Herbowej w Lipianach,
- utwardzenie części działki przy targowisku w kierunku Hali Sportowej,
- zakup i montaż 4 lamp solarnych z 50% dofinansowaniem z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Zdjęcie 1. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Osetna

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipiany za rok 2021, s. 77.

Zdjęcie 2. Inwestycje gminne w sieć komunikacyjną w 2021 r.

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipiany za rok 2021, s. 74, 78.

Komunikacja publiczna na terenie gminy Lipiany funkcjonuje w ograniczonym zakresie. Przez Lipiany przejeżdżają autobusy międzymiastowe, tj. PKS Gorzów, PKS Szczecin i PaanBus jeżdżące trasami Gorzów-Szczecin, Barlinek-Szczecin. W ramach zawartej z PKS Gorzów Wlkp. umowy gmina zapewnia dowozy dzieci do szkoły i przedszkola z pobliskich wsi. Osoby prywatne mają możliwość zakupu biletu i przejazdu autobusem szkolnym, jednak jest to uwarunkowane dostępnością miejsc. Na terenie gminy przejeżdżają również autobusy pracownicze, dowożące pracowników do takich miejsc pracy jak: Prignitz w Lipianach, Zalando, Amazon.

Przez gminę Lipiany przebiega linia kolejowa, jednak ruch na niej nie odbywa się od ok. 20 lat. Linia kolejowa jest nieczynna. W gminie Lipiany nie ma ścieżek rowerowych.

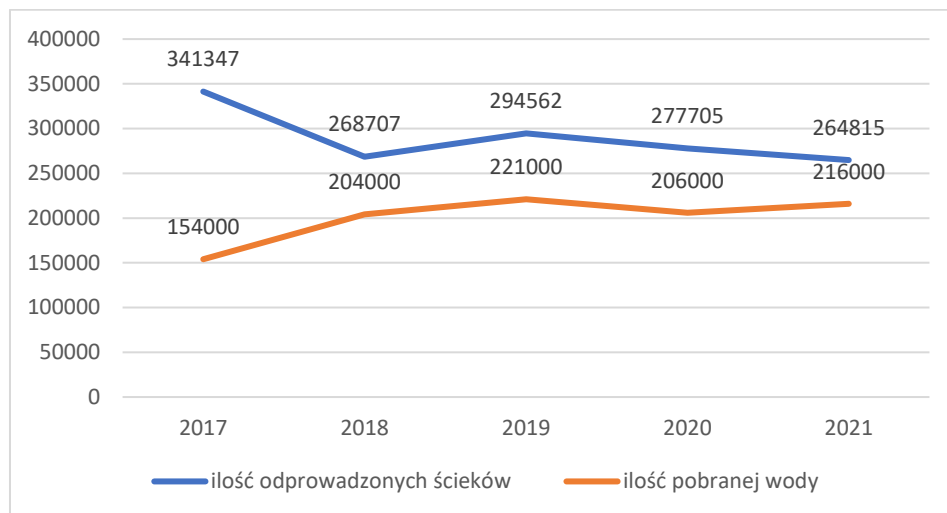
II.6 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Rada Miejska w Lipianach uchwałą Nr XXXV/248/2018 z dnia 27.02.2018 r. przyjęła „Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w Gminie Lipiany na lata 2018-2021”. W planie ujęto przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne, które obejmują obiekty wodociągowo-kanalizacyjne dzierżawione przez Wodociągi Zachodniopomorskie sp. z o.o. w Goleniowie od Gminy Lipiany i Skarbu Państwa. Są to ujęcia wody w miejscowościach: Krasne, Mironów, Derczewko, Nowice oraz oczyszczalnia ścieków w Batowie wraz z siecią wodociągowo-kanalizacyjną.

W gminie Lipiany długość sieci wodociągowej wynosi 27,1 km, natomiast długość sieci kanalizacyjnej 38 km. W analizowanych latach 2017-2021 nie zwiększyła się długość sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy. W 2021 r. odnotowano 13 awarii sieci wodociągowej, co w porównaniu z rokiem 2020 stanowi wzrost o 7 awarii. Z kolei w 2021 r. miało miejsce 11 awarii sieci kanalizacyjnej i w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano mniej awarii o 3.

Zgodnie z danymi Gminnego Zakładu Komunalnego w Lipianach w 2021 r. pobrano łącznie 216 000 m³ wody i na przestrzeni ostatnich 5 lat odnotowano wzrost pobieranej wody o 162 000 m³. Z kolei spadła ilość odprowadzanych ścieków i w 2021 r. odebrano od mieszkańców łącznie 264 815 m³ nieczystości.

Wykres 20. Ilość odprowadzonych ścieków oraz ilość pobranej wody na terenie gminy Lipiany w latach 2017-2021

Źródło: dane z Zakładu Gospodarki Komunalnej w Lipianach

Gmina Lipiany w ramach realizacji „Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w Gminie Lipiany na lata 2018- 2021” w roku 2020 podpisała umowę na realizację projektu Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipianach. Wartość projektu wynosi 7 259 379,76 zł, z czego 3 580 199,99 zł stanowi wartość dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Celem projektu jest poprawa parametrów oczyszczonych ścieków.

W 2021 r. w ramach środków własnych wykonano zadania polegające na budowie przyłącza sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. Sikorskiego i ul. Jezierzany. Wartość projektu wynosiła 27 921 zł. Inwestycja budowy przyłącza sieci kanalizacji sanitarnej umożliwiła mieszkańcom podłączenie nieruchomości do sieci miejskiej.

Gmina Lipiany uzyskała również dofinansowanie w wysokości 4 655 000 zł na modernizację stacji uzdatniania wody w Lipianach, której celem jest podniesienia jakości procesu uzdatniania wody, co pozwoli zapewnić stabilną jakość wody dla mieszkańców. Zadanie ma zostać zrealizowane do 2025 r.

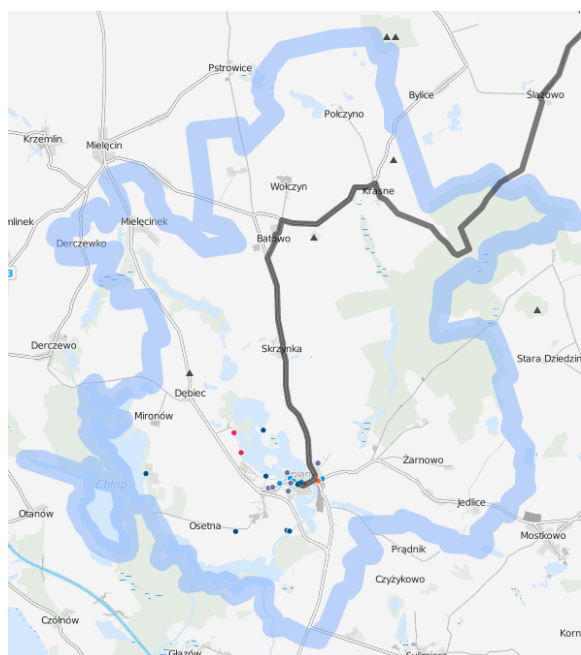
Dodatkowo gmina złożyła projekt na budowę oczyszczalni ścieków oraz podziemnego zbiornika retencyjnego w miejscowości Batowo wraz z przebudową zbiornika zapasowego wody na terenie hydroforni w miejscowości Krasne. Wniosek został złożony w ramach naboru PROW na operacje typu „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Wnioskowana kwota wynosi: 4 999 250,00 zł.

II.7 Turystyka

Gmina Lipiany położona jest na skraju Pojezierza Myśliborskiego, przy starym trakcie komunikacyjnym łączącym Pomorze z Wielkopolską, w miejscu o naturalnych walorach obronnych, jakie stanowiły wody Jeziora Wądół i Jeziora Kościelnego, otaczając miasto od północy, wschodu i południa. Gmina wraz z miastem zajmuje obszar 95 km². Największy udział, bo aż 58% w powierzchni gminy, stanowią grunty orne i lasy. Lasy zajmują 15,6% powierzchni gminy.

Gmina Lipiany, ze względu na dużą lesistość i obecność licznych jezior, stanowi ciekawy kierunek turystyczny. Przez teren gminy przebiega szlak rowerowy o łącznej długości 60,1 km.

Mapa 4. Szlak rowerowy w gminie Lipiany

Źródło: <http://www.turystykawgminie.pl/> (dostęp: 1.10.2022 r.)

Na terenie gminy znajduje się 15 jezior, co stanowi 10% powierzchni gminy, a wśród nich: Chłop (33m głębokości) i Grochacz, które rozdziela wąski przesmyk zwany Diabelską Groblą, a także Wądół (z wyspą i czterema półwyspami), Kościelne czy Będzin (z dwiema pięknymi wyspami). Na jeziorze Jasnym utworzony został wodno-florystyczny rezerwat przyrody, w którym występuje rzadko spotykana roślina wolfia bezkorzeniowa. Przez gminę przepływają rzeki Myśla i Sicina oraz przebiegają dwa korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym: wschodni, łączący Równinę Pyrzycko-Stargardzką z Puszcą Barlinecką na bazie rzeki Myśli i jezior: Leśnego, Pstrowickiego i Wokczyno oraz zachodni, łączący Równinę Pyrzycko-Stargardzką z Pojezierzem Myśliborskim na bazie rzeki Siciny i jezior: Jasne, Mironowskie, Grochacz, Chłop i Będzin.

Odwiedzając gminę warto zobaczyć i zwiedzić atrakcje turystyczne, do których zalicza się:

- Brama Pyrzycka,
- Brama Myśliborska,
- Klasycystyczny ratusz miejski,
- Studzienka Piwowarów,

- Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z XIII w.,
- Gmach szkoły z początku XX wieku,
- Lipiański przykład zabudowy ryglowej,
- Plaża miejska,
- Skwer Piwowarów,
- Dąb Pokoju,
- Półwysep Storczyków,
- Park Adama i Ewy,
- Głaz Wielkoluda,
- Fragmenty murów obronnych z XIII - XV wieku,
- Hala Sportowa im. Lecha Piaseckiego w Lipianach,
- Park Batowo,
- Rynek Miejski,
- Skrzynkowskie Góry.

Gmina charakteryzuje się także bogatą historią piwnej tradycji. W dawnych wiekach w Lipianach prężnie funkcjonowało piwowarstwo, a najbardziej znanym lipiańskim trunkiem było piwo „Zaczynaj”, którego nazwa nawiązywała do lipiańskiej legendy „O piwie trunkowym”. Na bazie tradycji piwnej powstała zupa piwna zwana „Zaczynaj”, która rozstała restaurację „Herbową” w regionie pyrzyckim.

W Lipianach funkcjonuje Centrum Informacji Turystycznej przy MGOK. Dostępne są w nim materiały i informacje promujące gminę, w tym „Przewodnik Wywarzony o Lipianach”.

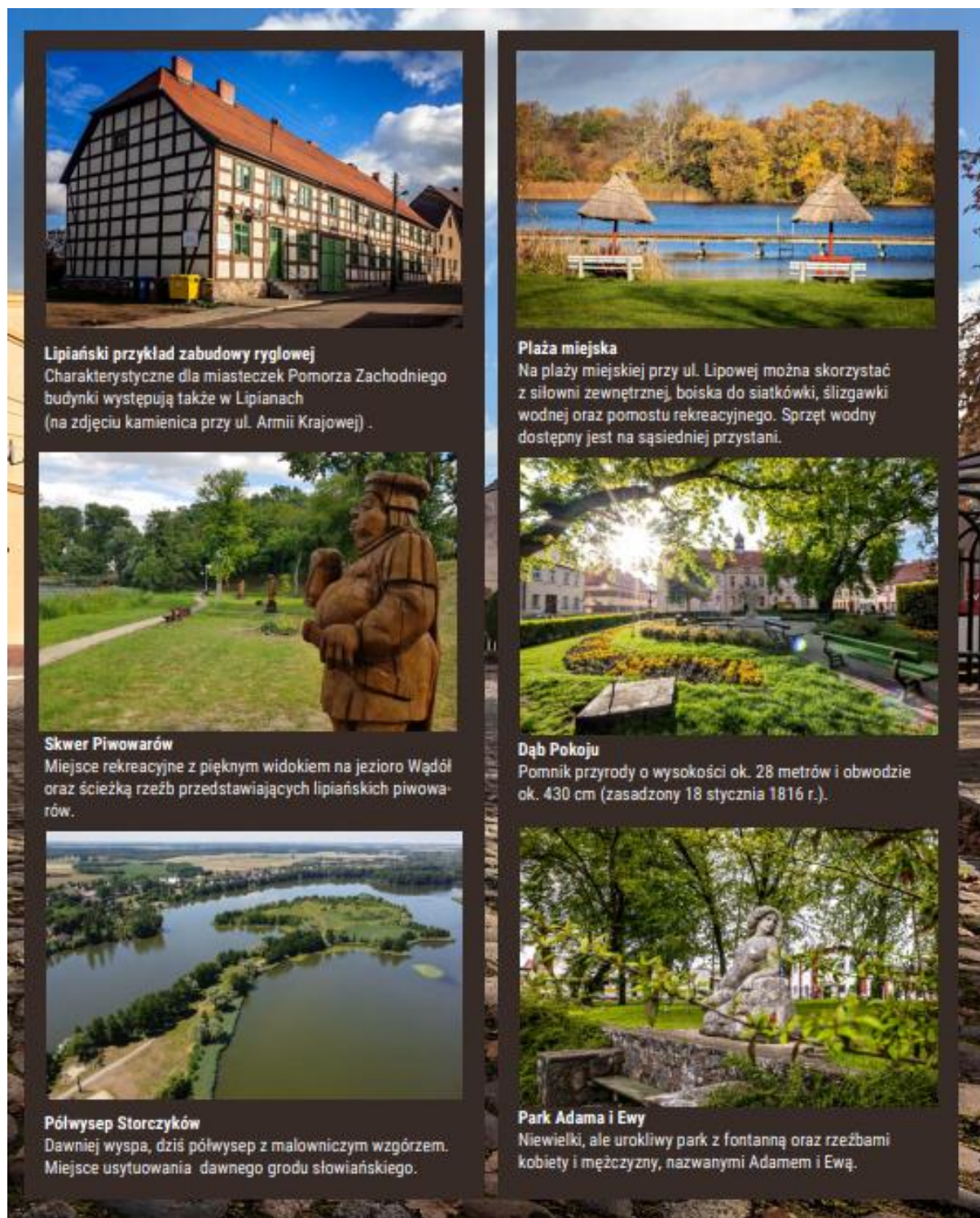
Zdjęcie 3. Przewodnik Wywarzony o Lipianach

Źródło: <https://lipiany.pl/> (dostęp: 1.10.2022 r.)

W 2021 r. w ramach realizacji wspólnego projektu gminy Lipiany i Stowarzyszenia „Młodych Storczyków” ze środków finansowych Lidera Pojezierza w wysokości 18 000 zł powstało piękne miejsce turystyczne, którego cechą charakterystyczną jest napisu I love Lipiany.

Zdjęcie 4. Atrakcje turystyczne w gminie Lipiany

Źródło: <https://lipiany.pl/> (dostęp: 1.10.2022 r.)

Największą atrakcją turystyczną są malownicze jeziora, do których zaliczą się przede wszystkim:

- Jezioro Chłop - głębokie na 33 m, największe jezioro w gminie Lipiany słynące ze szczególnie czystej wody. Składa się z dwóch części zwanych popularnie: "Małym" oraz "Dużym Chłopem", które łączy przesmyk przez mieszkańców zwany "Szyją". W zachodniej części jeziora znajduje się długa na niemal 1,5 km zatoka zwana "Rękawem". W północnej części akwenu znajduje się zaś wąski przesmyk oddzielający jezioro Chłop od jeziora Grochacz - tzw. "Diabelska Grobla". Dużą popularnością cieszy się wodne miejsce wypoczynkowe w miejscowości Przywodzie.

Zdjęcie 5. Jezioro Chłop w Lipianach

Źródło: <https://lipiany.pl/> (dostęp: 1.10.2022 r.)

- Jezioro Wądół - jezioro położone w granicach miasta - drugie co do wielkości w gminie. Posiada ciekawą linię brzegową, liczne zatoki, wyspę Srebrną oraz cztery półwyspy (Storczyków, Laskowy, Leszczynowy oraz Skrzynekowski). Przy brzegach znajdują się lipiańska przystań, plaża, obiekty MGOK, Park Młodzieży, Skwer Piwowarów czy Głaz Wielkoluda.

Zdjęcie 6. Jezioro Wądół

Źródło: <https://lipiany.pl/> (dostęp: 1.10.2022 r.)

- Jezioro Będzin - trzecie co do powierzchni jezioro w gminie (145 ha). Słynie z dwóch malowniczych wysp - Liliowej i Perłowej. Przez akwen przepływa rzeka Myśla. Nad brzegiem jeziora usytuowany jest pensjonat "Zielone Wzgórze".

Zdjęcie 7. Jezioro Będzin

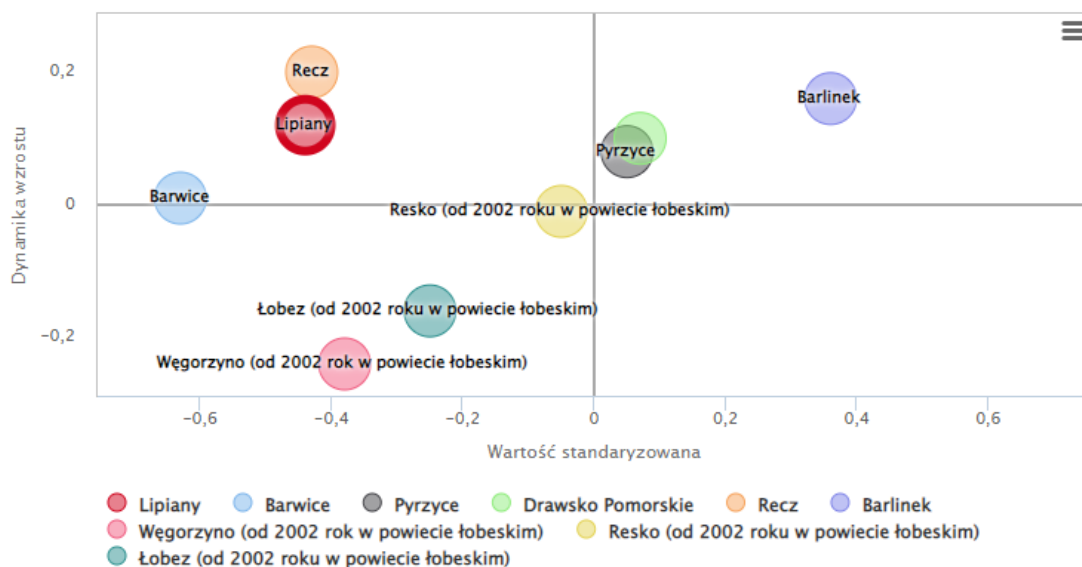
Źródło: <https://lipiany.pl/> (dostęp: 1.10.2022 r.)

II. 8 Podsumowanie uwarunkowań gospodarczych

Przy ustalaniu wartości wskaźnika rozwoju gospodarczego bierze się pod uwagę potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki, rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej, sytuację materialną mieszkańców oraz stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju).

Dynamika wzrostu wskaźnika rozwoju gospodarczego dla gminy Lipiany przyjmuje dodatnią wartość, co świadczy o szybszym i postępującym rozwoju gospodarczym gminy na tle grupy porównawczej. Poniższy wykres wskazuje, iż w ostatnich 5 latach gmina Lipiany pod względem gospodarczym rozwinęła się szybciej niż gmina Barwice czy Łobez, jednak słabiej niż gmina Rzecznica, Pyrzyce czy Barlinek.

Wykres 21. Wymiar gospodarczy - dynamika wzrostu gminy Lipiany na tle wybranych gmin miejsko-wiejskich z województwa zachodniopomorskiego

Źródło: Strona internetowa systemanaliz.pl, <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego?q=hL19Fub0rV&jst=Lipiany> (dostęp: 14.09.2022 r.).

III Wnioski z diagnozy stanu środowiskowego

III.1 Jakość powietrza

W województwie zachodniopomorskim pomiary jakości powietrza dokonywane są w podziale na trzy strefy: Aglomerację szczecińską, miasto Koszalin i strefę zachodniopomorską, do której należy gmina Lipiany.

Zgodnie z *Roczną oceną jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim – raport wojewódzki za rok 2021* (GIOŚ RWMŚ w Szczecinie, 2022 r.) na terenie gminy Lipiany wyznaczono obszar przekroczeń docelowego stężenia rocznego O₃ w powietrzu ze względu na kryterium ochrony roślin.

W rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2021 z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, klasę C uzyskała jedynie strefa zachodniopomorska ze względu na zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem w pyłe zawieszonym PM10. W przypadku pozostałych zanieczyszczeń wszystkie trzy strefy województwa zostały sklasyfikowane jako A (A1 pod kątem pyłu zawieszonego PM2,5 faza II). Ocenę przeprowadzono głównie w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w roku 2021 na stacjach włączonych do sieci Państwowego Monitoringu Środowiska. Jako metody uzupełniające wykorzystano dla wybranych zanieczyszczeń dostępne wyniki modelowania oraz metody szacowania uwzględniające modelowanie, a także informacje o lokalizacji źródeł i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Tabela 22. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM2,5)

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
Aglomeracja szczecińska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1
Miasto Koszalin	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: Roczna ocena powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2021, s. 82.

Z kolei w rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2021 r. z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę roślin, w przypadku wszystkich zanieczyszczeń strefa zachodniopomorska uzyskała klasę A. Na uwzględnionym w ocenie stanowisku pomiarowym tła pozamiejskiego, zlokalizowanym w Widuchowej (powiat gryfiński), nie zanotowano wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych/docelowych określonych dla kryterium celu ochrony roślin. Strefa zachodniopomorska została natomiast zaliczona do klasy D2 z uwagi na przekroczenie

kryterium celu długoterminowego ustanowionego dla ozonu, zarejestrowane na stanowisku w Widuchowej.

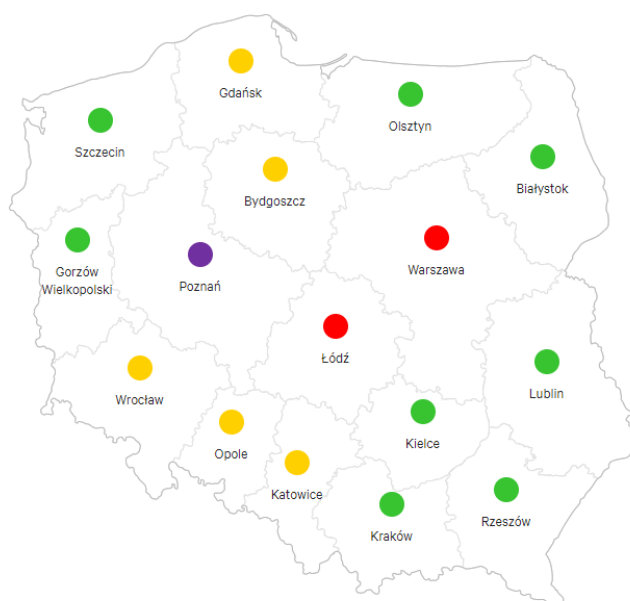
Tabela 23. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa zachodniopomorska	PL3203	A	A	A

Źródło: Roczna ocena powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2020, s. 93.

Stan jakości powietrza w gminie Lipiany można określić jako bardzo dobry, co potwierdza analiza jakości powietrza dokonana w ostatnim okresie poprzez informacje dostępne na licznych stronach dostarczających danych dotyczących jakości powietrza w Polsce. Obecnie głównym zagrożeniem jakości powietrza jest smog, powstający na skutek szkodliwej działalności człowieka. Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się dobrą jakością powietrza, w tym w gminie Lipiany nie stwierdza się większych zanieczyszczeń atmosferycznych.

Mapa 5. Mapa smogowa w Polsce

Źródło: <https://pogoda.gazeta.pl/prognoza/polska/zachodniopomorskie/lipiany-3093350/jakosc-powietrza> (dostęp: 1.10.2022 r.)

Do dwóch głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza w gminie Lipiany można zaliczyć zanieczyszczenia komunikacyjne oraz pochodzące ze źródeł niskiej emisji. W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania. Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa, podmioty gospodarcze spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza

atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. o więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki.

W dniu 4 czerwca 2020 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwalił nowe programy ochrony powietrza (POP) dla wszystkich stref województwa zachodniopomorskiego, tj. strefy aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin oraz strefy zachodniopomorskiej. Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Dokument zawiera analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazuje działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP są Plany Działań Krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach województwa zachodniopomorskiego w danym roku kalendarzowym.

W obecnej sytuacji, kiedy to na rynku nastąpił gwałtowny wzrost cen węgla, drewna, peletu i innych materiałów grzewczych można spodziewać się pogorszenia jakości powietrza w okresie zimowym z uwagi na większą częstotliwość spalania w piecach odpadów lub innych niedozwolonych materiałów grzewczych. Zaistniała sytuacja na polskim rynku może doprowadzić w nieodległej przyszłości do zahamowania dbałości o środowisko naturalne, a tym samym przyczynić się do pogorszenia stanu jakości powietrza. Aby ogrzać swoje mieszkania wielu mieszkańców może wykorzystywać do tego celu niedozwolone, a tym samym szkodliwe, substancje grzewcze. W wyniku galopującej inflacji i wzrostu cen za energię elektryczną możliwe jest również zahamowanie rozwoju instalacji fotowoltaicznych w gospodarstwach prywatnych, co także niekorzystnie wpłynie na ochronę środowiska przyrodniczego.

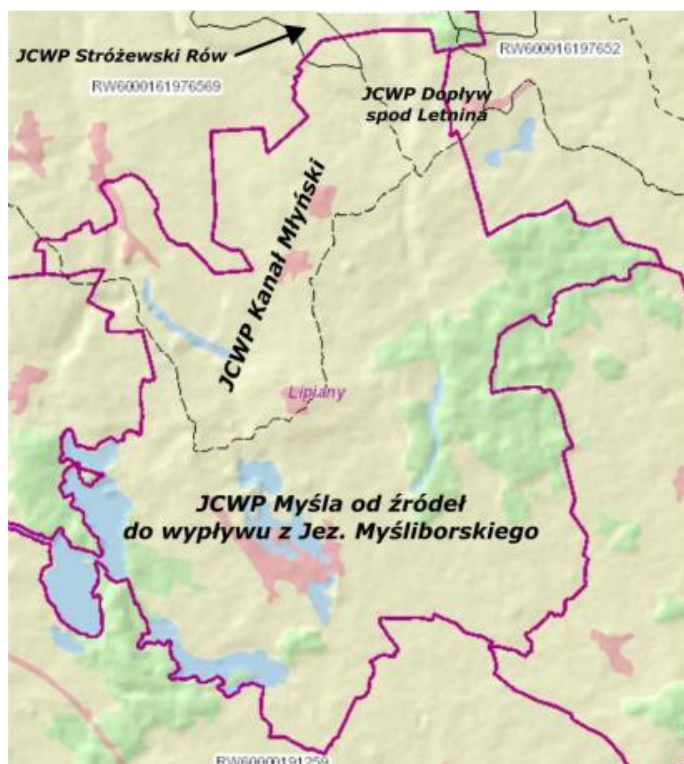
III.2 Stan wód powierzchniowych i podziemnych

Gmina Lipiany położona jest na obszarze dorzecza Odry w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, który znajduje się pod zarządem RZGW w Szczecinie. Analizowana jednostka znajduje się obrębie 4 rzecznych oraz 3 jeziornych Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP2). Poniżej wymieniono JCWP znajdujące się na terenie gminy:

- rzeczne:
 - Myśla od źródeł do wypływu z Jez. Myśliborskiego;
 - Kanał Młyński;
 - Doptów spod Letnina;
 - Stróżewski Rów;
- jeziorne:
 - Chłop;
 - Wądół;

– Będzin.

Mapa 6. Zasięg poszczególnych rzecznych JCWP na terenie gminy Lipiany

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipiany na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, s. 53.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu JCWP. Zgodnie z opracowaniem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie „Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim w latach 2013-2015” (opublikowanym w 2016 r.) jedyną badaną rzeczną JCWP znajdującą się na terenie gminy Lipiany był Kanał Młyński. Potencjał ekologiczny JCWP Kanał Młyński oceniony został jako słaby, natomiast ogólny stan JCWP jako zły¹.

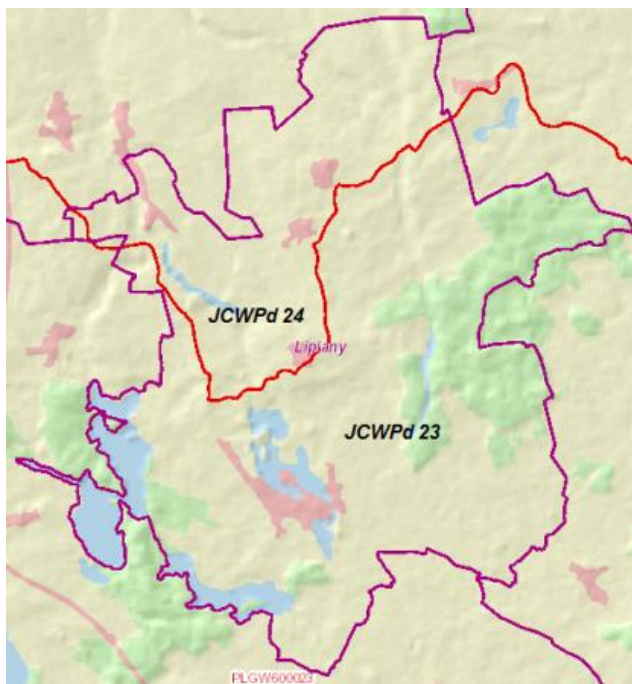
W latach 2013-2015 na terenie gminy Lipiany badano jakość wód dwóch jezior – Będzin (w 2014 r.) oraz Wądoły (w 2013 r.). Klasa elementów biologicznych jeziora Będzin określona została jako zła (V klasa), natomiast jeziora Wądoły jako umiarkowana (III klasa). Klasa elementów fizyko-chemicznych obu badanych jezior określana została jako poniżej dobrego. Ocena stanu ekologicznego jeziora Będzin określona została jako zła, natomiast jeziora Wądoły jako umiarkowana. Ogólny stan badanych jezior określony został jako zły².

¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipiany na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, s. 62.

² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipiany na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, s. 65.

Zgodnie z podziałem kraju na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd3), obszar gminy Lipiany położony jest w obrębie JCWPd nr 23 (południowa część gminy) oraz JCWPd nr 24 (północna część gminy).

Mapa 7. Zasięg JCWPd nr 23 i JCWPd nr 24 na terenie gminy Lipiany

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipiany na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, s. 55.

Realizację krajowego monitoringu wód podziemnych na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska prowadzi w województwie Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy. Celem badań jest dostarczenie informacji o jakości wód podziemnych, śledzenie zmian w tym zakresie oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z utrzymaniem lub osiągnięciem dobrego stanu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) określonego Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Na terenie gminy Lipiany nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych sieci monitoringu wód podziemnych. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry stan ilościowy i chemiczny całych JCWPd nr 23 i 24 (na obszarze których położona jest gmina Lipiany) określony został jako dobry. Natomiast ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jako niezagrażona. W 2014 r. przeprowadzono badania wód podziemnych wokół mogilnika zlokalizowanego w m. Wołczyn (gm. Lipiany). W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że średnie wartości stężeń wszystkich badanych wskaźników (średnia z badań z wiosny i jesieni) kształtowały się na poziomie I klasy (wody bardzo dobrej jakości)³.

Zgodnie z mapą podtopień opracowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny gmina Lipiany nie jest położona na obszarze zagrożenia podtopieniami. W dniu 18.10.2016 r. Rozporządzeniem Rady Ministrów przyjęto Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipiany na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, s. 66-67.

obszaru dorzecza Odry, zgodnie z którym obszar gminy Lipiany nie zaliczono do gmin o bardzo wysokim, wysokim oraz umiarkowanym poziomie ryzyka powodziowego.

Natomiast zgodnie z opracowanym przez dyrektora RZGW w Szczecinie „Planem przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker” obszar gminy Lipiany zagrożony jest poszczególnymi rodzajami suszy w następującym stopniu:

- suszą atmosferyczną w stopniu znaczącym,
- suszą rolniczą w stopniu umiarkowanym,
- suszą hydrologiczną w stopniu znaczącym,
- suszą hydrogeologiczną w stopniu umiarkowanym.

III.3 Azbest

Zgodnie z internetową „Bazą Azbestową” na terenie gminy Lipiany zewidencjonowano łącznie 1 031 316 kg wyrobów zawierających azbest. Do tej pory udało się unieszkodliwić 288 158 kg niebezpiecznych materiałów. Do zutylizowania pozostało jeszcze 743 158 kg azbestu.

Tabela 24. Zewidencjonowany i zutylizowany azbest na terenie gminy Lipiany

Ilość azbestu zewidencjonowana [kg]			Ilość azbestu unieszkodliwiona [kg]			Ilość azbestu pozostałego do unieszkodliwienia [kg]		
razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
1 031 316	293 292	738 025	288 158	89 154	199 004	743 158	204 137	539 021

Źródło: <https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne> (dostęp: 26.09.2022 r.).

Zgodnie z danym z Urzędu Miejskiego wyroby zawierające azbest zewidencjonowane na terenie gminy Lipiany to łącznie ok. 490 ton, z czego 88,87 ton zostało usunięte jeszcze przed 2017 r. W latach 2017-2018 gmina nie pośredniczyła w usuwaniu azbestu. Osoby prywatne indywidualnie starały się o dofinansowania od WFOŚiGW na usunięcie wyrobów zawierających azbest.

W latach 2019-2021 za pośrednictwem gminy zostało usunięte 63,44 tony azbestu, z czego: w 2019 r. – 31,06 ton, w 2020 r. – 25,36 ton, a w 2021 r. – 7,02 tony.

Tabela 25. Ilość zutylizowanego azbestu z terenu gminy Lipiany w latach 2019-2021 [t]

Sołectwo	2019	2020	2021
Lipiany	3,4	7,42	6,1
Dębiec	1,27	2,01	-
Krasne	4,44	2,27	-
Mielęcinek	15,23	4,0	0,5
Nowice	3,47	-	-
Osetna	3,25	8,4	-
Miedzyn	-	1,26	0,42
RAZEM	31,06	25,36	7,02

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

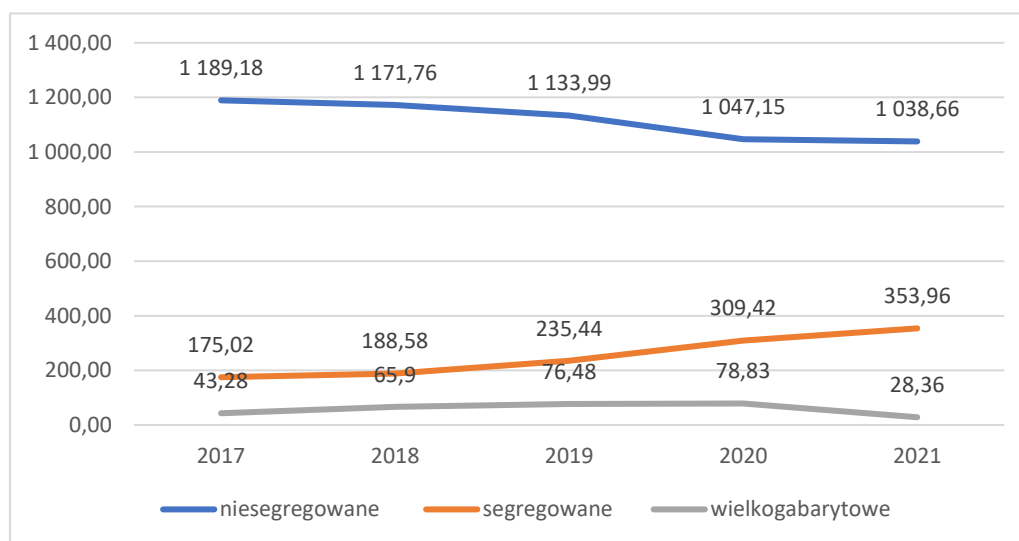
III.4 Gospodarka odpadami komunalnymi

Zbiórka odpadów na terenie gminy Lipiany Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów właściciele nieruchomości obowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania, a odbierający odpady do odbierania następujących rodzajów odpadów: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów.

Gmina Lipiany wchodzi w skład Związku Gmin Dolej Odry, który zajmuje się odbiorem odpadów komunalnych z terenu gminy. W 2021 r. z terenu gminy Lipiany wpłynęło do Związku Gmin Dolnej Odry 1 100 deklaracji. Z terenu gminy odpady komunalne odbierane są za pośrednictwem firmy Spółka Gmin Dolnej Odry Sp. z o.o.

W latach 2017-2021 ilość odpadów komunalnych niesegregowanych uległa zmniejszeniu o 150,52 Mg. W tym samym okresie zwiększyła się ilość odebranych odpadów segregowanych o 178,94 Mg, co świadczy o wzrastającej potrzebie dbania o środowisko i segregację wytwarzanych odpadów. W 2021 r. odnotowano znaczny spadek w odebranych odpadach wielkogabarytowych w porównaniu z latami wcześniejszymi.

Wykres 22. Ilość odpadów odebranych z terenu gminy Lipian w latach 2017-2021

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

W poniższym zastawieniu ujęto dane dotyczące recyklingu w poszczególnych gminach wchodzących w skład Związku Gmin Dolej Odry. Na terenie gminy Lipiany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za 2021 r. wyniósł 14,36% i był porównywalny do poziomu osiągniętego przez pozostałe gminy. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2021 r. wynosił 6,84% i w porównaniu z innymi gminami przyjął on jedną z najniższych wartości. Z kolei poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych za 2021 r. w gminie Lipiany osiągnął poziom 49,49% i był najwyższy w grupie porównawczej.

Tabela 26. Poziomy odzysku i recyklingu w gminie Lipiany w 2021 r.

Gmina	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za 2021 r. [%]	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania za 2021 r. [%]	Poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych za 2021 r. [%]
Banie	14,08	17,52	36,00
Bielice	13,43	13,80	29,49
Boleszkowice	10,50	21,61	36,31
Cedynia	12,78	7,76	35,32
Dolice	13,69	12,05	28,37
Lipiany	14,36	6,84	49,49
Marianowo	10,12	10,32	26,74
Moryń	16,16	9,97	34,18
Stare Czarnowo	9,43	15,53	28,09
Warnice	9,92	10,62	28,01

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Lipianach

Dokonując porównania gmin w powiecie pyrzyckim pod względem wskaźnika ilości odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów można stwierdzić, iż na terenie gminy Lipiany wskaźnik ten charakteryzuje się jedną z najniższych wartości dynamiki zmian. Wyniósł on +3% i był najniższy w grupie porównawczej, zaraz po gminie Bielice. Pomimo wzrostu ilości odpadów zebranych selektywnie z terenu gminy Lipiany widoczna jest większa potrzeba zwrócenia uwagi na aspekt środowiskowych dotyczący odpadów komunalnych.

Tabela 27. Porównanie ilości odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów w gminach w powiecie pyrzyckim w latach 2017-2020 [%]

Gmina	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Bielice	16,4	17,4	20,9	15,1	16,3	- 0,1
Kozielice	18,1	20,9	21,8	37,0	36	+17,9
Lipiany	14,3	15,9	17,8	14,5	17,3	+3
Przelewice	16,8	19,3	23,5	27,3	30,9	+14,1
Pyrzyce	15,6	18,6	21,1	27,8	29,6	+14
Warnice	14,1	16,5	17,2	24,4	26,2	+12,1

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Mieszkańcy gminy Lipiany mogą bezpłatnie dostarczać odpady do PSZOK znajdującego się w Myśliborzu. PSZOK przyjmuje odpady komunalne zbierane w sposób selektywny, wytworzone przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Związku Gmin Dolnej Odry z przeznaczeniem do unieszkodliwienia lub odzysku takie jak:

- 1) papier i tektura, czasopisma, gazety w tym opakowania;
- 2) szkło i odpady opakowaniowe ze szkła bezbarwnego i kolorowego;

- 3) metal, tworzywa sztuczne w tym opakowania oraz opakowania wielomateriałowe i typu tetra pak;
- 4) odpady biodegradowalne w tym odpady zielone;
- 5) meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- 6) przeterminowane leki i opakowania po lekach;
- 7) odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek;
- 8) chemikalia i opakowania po chemikaliach w tym farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe;
- 9) zużyte baterie i akumulatory;
- 10) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- 11) wszystkiego rodzaju lampy żarowe, halogenowe, świetlówki;
- 12) odpadów z tekstyliów i odzieży;
- 13) zużyte opony, z wyłączeniem opon pochodzących z działalności rolniczej oraz z pojazdów większych niż pojazdy o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony;
- 14) odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z drobnych prac wykonywanych we własnym zakresie, w szczególności odpadowy materiał budowlany w postaci potłuczonych wyrobów ceramiki budowlanej (np. pustaków, cegieł, dachówek, kafli i in.) oraz pokruszonego betonu, tynku, gipsu, cementu, z zastrzeżeniem, że nie będą przyjmowane odpady budowlane i rozbiórkowe, jeżeli ich ilość lub rodzaj wskazuje, że powstają na nieruchomości niezamieszkałej lub w wyniku budowy, remontu lub rozbiórki budynku lub obiektu, na które wymagane jest pozwolenie lub zgłoszenie do organu administracji budowlano-architektonicznej.

PSZOK nie przyjmuje odpadów:

- 1) zmieszanych, niesegregowanych;
- 2) budowlanych i rozbiórkowych, jeżeli ich ilość lub rodzaj wskazuje, że powstają na nieruchomości niezamieszkałej lub w wyniku budowy, remontu lub rozbiórki budynku lub obiektu, na które wymagane jest pozwolenie lub zgłoszenie do organu administracji budowlano-architektonicznej;
- 3) opon pochodzących z działalności rolniczej oraz z pojazdów większych niż pojazdy o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony;
- 4) zawierających azbest, papę i smołę itp.;
- 5) od osób fizycznych w ilościach wskazujących na pochodzenie z innego źródła niż gospodarstwo domowe;
- 6) wełny mineralnej i styropianu budowlanego (np. z ocieplenia budynków);
- 7) części samochodowych.

Ponadto na terenie gminy Lipiany funkcjonuje Ogólnodostępny punkt selektywnego gromadzenia odpadów, do którego mieszkańcy mogą dostarczać m.in. odpady takie jak:

- 1) mebli i innych odpadów wielkogabarytowych;
- 2) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;

3) zużytych opon, z wyłączeniem opon pochodzących z działalności rolniczej oraz z pojazdów większych niż pojazdy o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony.

III.5 Odnawialne źródła energii

Wraz z wciąż rosnącym zapotrzebowaniem na energię a przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych). Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Uchwałą Nr VIII/55/2015 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 16 lipca 2015 r. został zatwierdzony „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lipiany”. Niniejszy dokument jest dokumentem strategicznym, którego celem jest określenie rozwoju gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej oraz określenie potrzeb w zakresie podniesienia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania energii pochodzących z odnawialnych źródeł energii i zastosowania technologii ograniczających niską emisję. Realizacja planu ma na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie wydatków na zakup energii.

ZASOBY ENERGII WIATROWEJ

Lokalizacja elektrowni wiatrowych głównie zależy od dwóch czynników tj. od zasobu energii wiatru oraz od uwarunkowań przyrodniczo-przestrzennych. Ogólnie przyjmuje się, że strefy I - III charakteryzują się korzystnymi warunkami dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Do uzyskania realnych wielkości energii użytecznej dla pojedynczych elektrowni wymagane jest występowanie wiatrów o stałym natężeniu i prędkościach powyżej 4m/s. Ponadto przyjmuje się, że wielkość progowa opłacalności wykorzystania energii wiatru na wysokości 30m nad powierzchnią gruntu powinna wynosić 1000 kWh/m²/rok (średnia suma energii wiatru na powierzchnię 1 m²). W Polsce wynosi ona 1000 -1500 kWh/rok.

Mapa 8. Strefy energii wiatru w Polsce

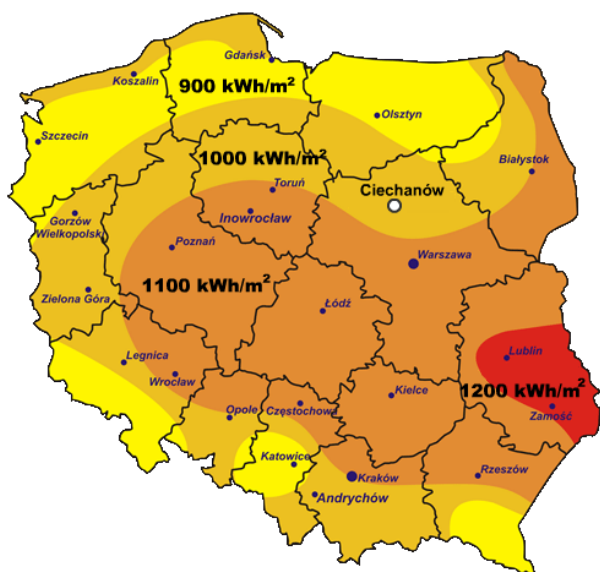
Źródło: <http://www.praze.pl/?a=static&l=pl&id=25>, (dostęp: 5.10.2022 r.).

Gmina Lipiany leży na obszarze o dość korzystnych warunkach dla rozwoju energetyki wiatrowej, bowiem na jej terenie, energia wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wynosi 1 000 kWh/m². Takie warunki stwarzają potencjał dla instalowania farm wiatrowych. Nie można również wykluczyć rozwoju małych turbin wiatrowych (MTW), wykorzystywanych na potrzeby własne właściciela, m.in. do oświetlenia domów, pomieszczeń gospodarczych, ogrzewania. Największy potencjał produkcji energii elektrycznej w Polsce pochodzącej z wiatru przypada na okres jesienno - zimowy, kiedy to prędkości wiatru są najwyższe. Zaistniała sytuacja jest bardzo korzystna, ze względu na fakt, że maksymalne sezonowe zasoby energii wiatru pokrywają się z największym zapotrzebowaniem na energię w okresie grzewczym.

ZASOBY ENERGII SŁONECZNEJ

Polska charakteryzuje się dość dobrymi warunkami do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego.

Mapa 9. Mapa usłonecznienia Polski

Źródło: <https://ciechanow.pomiaryinfo.pl/?pwtr=naslonecznienie&pwtid=16506&infrm=1>, (dostęp: 5.10.2022 r.).

Na terenie gminy Lipiany w niewielkim stopniu wykorzystywane są w budynkach mieszkalnych kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne czy pompy ciepła, choć w ostatnich latach można zaobserwować wzrost tych instalacji w gospodarstwach prywatnych. Jednakże gmina nie posiada informacji na temat ich ilości.

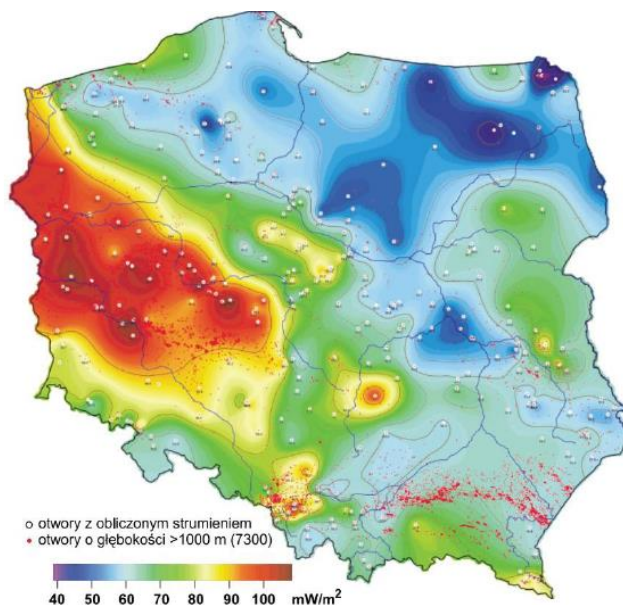
Jednym z budynków wyposażonym w instalację solarną na terenie gminy jest hala sportowa im. Lecha Piaseckiego w Lipianach, która została oddana do użytkowania w 2010 r. Na hali zainstalowano 2 zestawy po 5 kolektorów próżniowych o powierzchni netto każdego kolektora 2,19 m². Jako źródło ciepła dla instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej wykorzystuje się energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych w postaci pomp ciepła wspomaganych układem paneli słonecznych. W niniejszym obiekcie działa dolne źródło ciepła z 22 sondami pionowymi, o głębokości 100 m każda. Instalacja centralnego ogrzewania została wykonana w systemie ogrzewania podłogowego. Dodatkowo kolektory słoneczne zostały zamontowane na stadionie miejskich w liczbie 4 szt. na terenie gminy znajduje się 20 szt. ulicznych lamp solarnych, a na terenie przedszkola dostępne są dwie ławki solarne z możliwością podłączenia się kablem USB.

ZASOBY ENERGII GEOTERMALNEJ

Złożem energii geotermalnej nazywa się naturalne nagromadzenie ciepła (w skałach, wodach podziemnych, w postaci pary) na głębokościach umożliwiających opłacalną ekonomicznie eksploatację energii cieplnej. W ostatnich latach w Polsce badania nad dokumentacją złóż energii geotermalnej uległy intensyfikacji. Polski Instytut Geologiczny opracował mapę strumienia ciepłego Polski. Obszary podwyższonych wartości strumienia, oznaczone na mapie poniżej kolorem czerwonym, posiadają największe perspektywy dla pozyskiwania

energii geotermalnej. Opierając się na tych badaniach określono, że możliwość wykorzystania energii wnętrza Ziemi istnieje na ponad 60% powierzchni naszego kraju.

Mapa 10. Mapa strumienia ciepłego w Polsce

Źródło: https://www.researchgate.net/figure/Mapa-strumienia-cieplnego-na-obszarze-Polski-wg-Szewczyka-i-in-Karwasieckiej-i_fig2_259291932, (dostęp: 5.10.2022 r.).

W województwie zachodniopomorskim zasoby dyspozycyjne energii geotermalnej, najbardziej perspektywiczne do wykorzystania na cele ciepłownicze, są skupione w okolicach Stargardu Szczecińskiego, Dobrzan i Chociwla. W tym rejonie jednostkowe zasoby dyspozycyjne przyjmują wartości ponad 35 MJ/m². Oszacowanie potencjału energii geotermalnej na terenie gminy Lipiany wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Aktualnie brak danych na temat możliwości wykorzystania zasobów geotermalnych na terenie gminy.

ZASOBY ENERGII Z BIOMASY I BIOGAZU

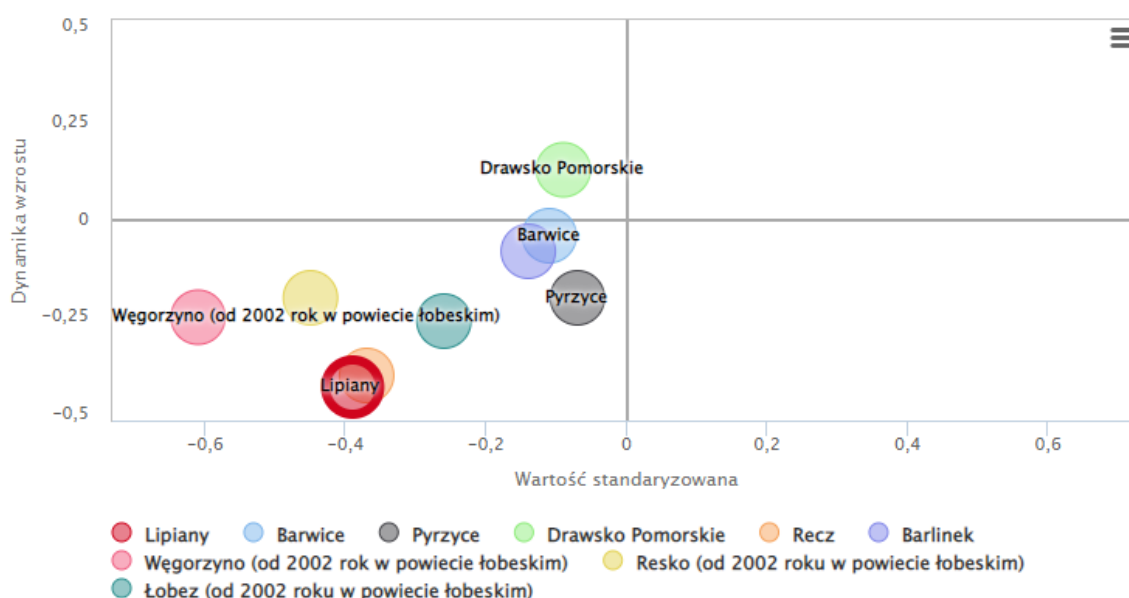
Biomasa to substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, a także przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także inne części odpadów, które ulegają biodegradacji. Energię z biomasy można uzyskać w wyniku procesów spalania, gazyfikacji, pirolizy, fermentacji alkoholowej czy metanowej oraz wykorzystania olejów roślinnych w produkcji biokomponentów do paliw.

Gmina Lipiany to gmina o charakterze rolniczym, stąd na jej terenie istnieje potencjał dla rozwoju produkcji energii z biomasy z produkcji rolniczej. W chwili obecnej na terenie gminy nie funkcjonują żadne zakłady zajmujące się produkcją czy wykorzystywaniem energii z biomasy.

III.6 Podsumowanie uwarunkowań środowiskowych

Porównując uwarunkowania środowiskowe gminy Lipiany z innymi gminami w województwie zachodniopomorskim okazuje się, że gmina w rozwoju środowiskowym zajmuje ostatnie miejsce w grupie porównawczej. Oznacza to, iż w ostatnich 5 latach gminy w grupie porównawczej rozwinęły się bardziej pod względem środowiskowym niż gmina Lipiany. W kontekście rozwoju gminy widoczna jest zatem silna potrzeba zwrócenia uwagi na aspekt środowiskowy w rozwoju gminy, tak aby zapobiegać degradacji środowiska przyrodniczego i minimalizować zagrożenia związane z brakiem dbałości o środowisko przyrodnicze.

Wykres 23. Wymiar środowiskowy - dynamika wzrostu gminy Lipiany na tle wybranych gmin miejsko-wiejskich z województwa zachodniopomorskiego

Źródło: Strona internetowa systemanaliz.pl, <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego?q=hL19Fub0rV&jst=Lipiany> (dostęp: 14.09.2022 r.).

IV Model struktury-funkcjonalno-przestrzennej gminy Lipiany

Użytkowanie terenu (Mapa 11)

Struktura użytkowania ziemi gminy Lipiany cechuje się dominacją użytków rolnych, które stanowią niespełna 68% powierzchni. Rozciągają się niemal przez całe terytorium gminy, a największą powierzchnię zajmują w części centralnej i północnej. Udział lasów wynosi 15,6%, które położone są na wschód od Lipian okalając jezioro Leśne. Warto podkreślić istotną rolę jezior, które stanowią o potencjale turystycznym gminy i jej walorach krajobrazowych. Wody zajmują stosunkowo dużą powierzchnię (prawie 10% powierzchni gminy), a zdecydowanie największy udział mają jeziora położone głównie w południowo-zachodniej części gminy. Miasto Lipiany otoczone jest od strony północnej, wschodniej i południowej zbiornikami wodnymi dwóch jezior: Wądół i Kościelnego. Największe jezioro – Chłop, wraz ze zbiornikami

Mironowskim, Grochacz i Będzin, stanowi kompleks jezior w pobliżu miejscowości Mironów i Osetna.

Komunikacja (Mapa 12)

Gmina Lipiany położona jest w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, 60 km od stolicy województwa – Szczecina, 40 km od granicy Polski z Niemcami, w połowie drogi ze Szczecina do Gorzowa Wielkopolskiego. Pomimo, że przez gminę nie przebiega droga o znaczeniu międzynarodowym i krajowym, do najbliższego węzła na drodze ekspresowej S3 relacji Szczecin – Gorzów Wielkopolski, jest niespełna 6 km, co czyni gminę dobrze skomunikowaną transportem drogowym. Przez gminę przebiegają 2 drogi wojewódzkie: nr 119 oraz nr 156, które obsługują ruch ponadlokalny. Sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne, które zapewniają relatywnie dobry dojazd do miasta Lipiany z okolicznych miejscowości. Na terenie gminy zlokalizowana jest także nieczynna dla ruchu pasażerskiego linia kolejowa.

Tereny zabudowy (Mapa 13)

Gmina cechuje się policentrycznym układem osadniczym pod względem rozmieszczenia poszczególnych sołectw, jednakże pod względem funkcjonalnym można mówić o układzie monocentrycznym z głównym ośrodkiem funkcjonalnym w postaci miasta Lipiany oraz ośrodkami wspomagającymi rozwój w postaci jednostek wiejskich. Środek ciężkości zabudowy gminy położony jest w południowej części, gdzie obok miasta Lipiany, znajdują się istotne z punktu widzenia turystyki wsie tj. Mironów i Osetna. Lipiany są głównym centrum funkcjonalnym gminy i pełnią wieloraką funkcję: administracyjną, oświatową, kulturalną, społeczną, gospodarczą, turystyczną, mieszkaniową, usługową. Część wiejska gminy wymaga wsparcia w postaci rozwoju usług podstawowych w poszczególnych miejscowościach. Poza rozwojem funkcji mieszkaniowej zarówno w Lipianach jak i poszczególnych wsiach w gminie wskazuje się na rozwój terenów usługowych związanych z obsługą turystów oraz wyznacza się tereny aktywności gospodarczej pod zabudowę techniczno-produkcyjną. Z uwagi na bliskość węzła drogowego z drogą ekspresową S3 tego typu tereny powinny się znaleźć w części południowej gminy przy drodze wojewódzkiej nr 119 oraz w południowej i zachodniej części Lipian (tereny pokolejowe), a także przy drodze wojewódzkiej nr 156 w miejscowości Żarnowo. Nowa zabudowa mieszkaniowa oraz ta związana z rozwojem usług nieuciążliwych powinna być lokalizowana w obrębie istniejących struktur osadniczych. Rozwój tych rodzajów zabudowy powinien odbywać się na zasadzie wypełniania pustych przestrzeni pomiędzy już istniejącą zabudową w celu ograniczania rozlewania terenów zabudowanych na obszary rolne i leśne.

Środowisko przyrodnicze i turystyka (Mapa 14)

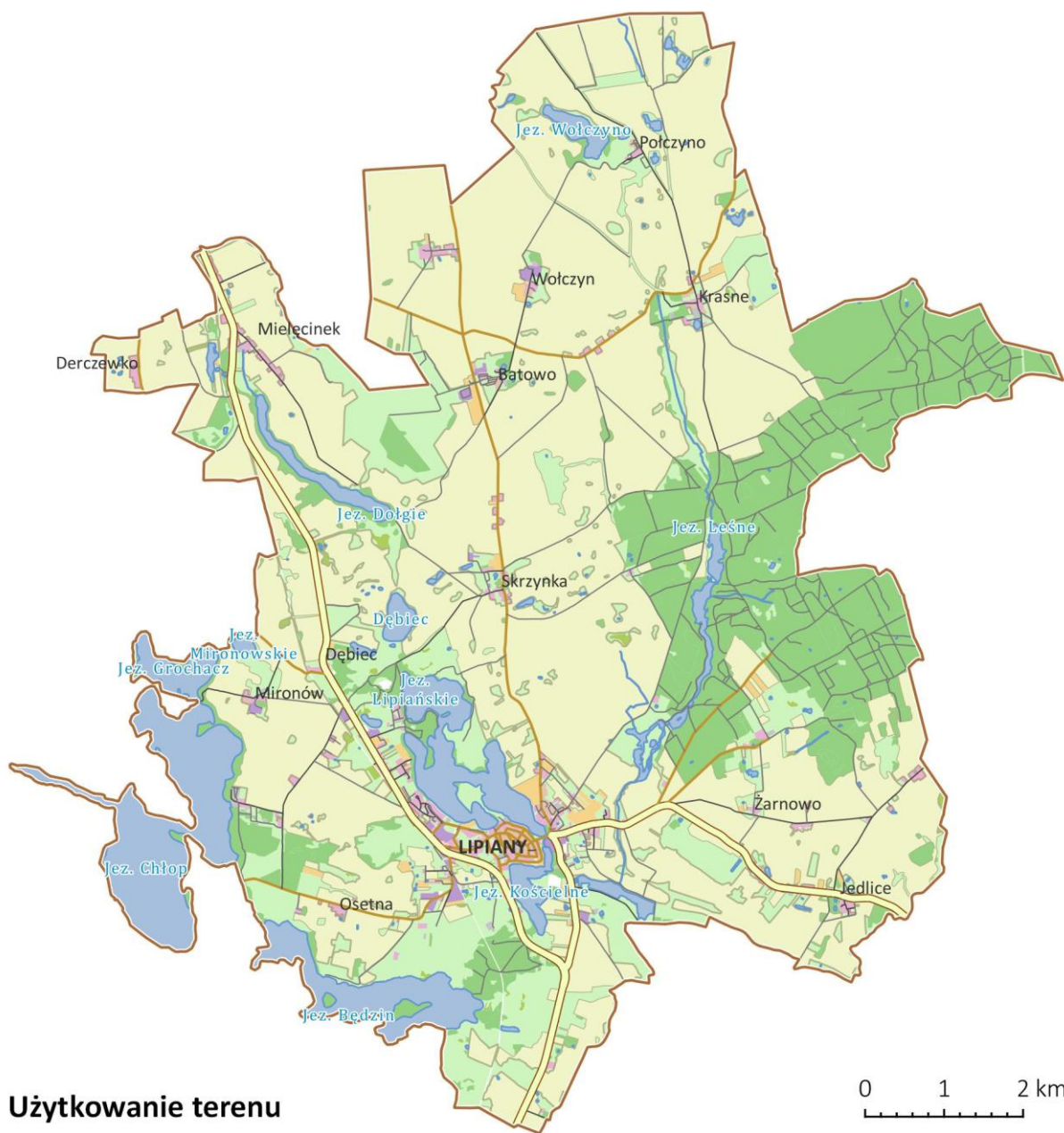
Wysoki potencjał rozwoju gminy Lipiany opiera się na branży turystycznej. Dużą atrakcyjność stanowią bowiem liczne jeziora oraz tereny leśne, które zachęcają do aktywnego wypoczynku. Istotne jest przy tym odpowiednie zarządzanie przestrzenią na terenach otaczających te obiekty. W zmianie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Gminy Lipiany wskazano kierunki rozwoju terenów związanych z usługami sportu i rekreacji oraz usługami obsługi turystyki. Zmiany dotyczą przede wszystkim miasta Lipiany oraz miejscowości Mielęcinek, Wołczyn, Batowo, Dębiec, Mironów i Osetna. We wsi Osetna wyznaczono duży obszar usług związanych z turystyką nad jeziorem Będzin, które stanowi części obszarów chronionych. Poza występowaniem jednego specjalnego obszaru ochrony (Pojezierze Myśliborskie) gmina może poszczycić się jeszcze jedynie występowaniem jednego rezerwatu przyrody, które stanowi Jezioro Jasne w północno-zachodniej części gminy. Pomimo niewielkiej liczby obszarów chronionych, wysokie walory krajobrazowe, potencjał niewykorzystanych i niezagospodarowanych przestrzeni na obszarach wiejskich oraz potencjał miasta Lipiany stwarzają warunki do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej o znaczeniu ponadlokalnym.

Planowanie przestrzenne (Mapa 15)

Planowanie przestrzenne w gminie wymaga poprawy ze względu na dużą fragmentację pokrycia MPZP powierzchni gminy. W szczególności brakuje pełnego pokrycia planami na terenach inwestycyjnych w miejscowości Osetna nad jeziorem Będzin oraz na terenach zabudowy techniczno-produkcyjnej w południowej części gminy przy drodze wojewódzkiej nr 119. Ponadto priorytetowe jest podjęcie działań w celu sporządzenia planów miejscowych dla miasta Lipiany, gdyż jest to miejsce o wysokiej dynamice zmian zagospodarowania terenu w stosunku do pozostałej części gminy. Spodziewana duża dynamika zmian w zagospodarowaniu przestrzeni w części południowej gminy wskazuje ukierunkowanie priorytetów w zakresie planowania przestrzennego. W części południowej gminy wyznacza się tereny rozwoju funkcji turystycznej i usługowej oraz strefy aktywności gospodarczej z nastawieniem na działalność techniczno-produkcyjną. Ponadto w obrębie istniejących struktur osadniczych wyznaczono tereny do rozwoju funkcji mieszkaniowej z dopuszczeniem zabudowy usługowej. Największe inwestycje związane z rozwojem tych funkcji przewiduje się w mieście Lipiany oraz w miejscowości Mironów, Osetna i Batowo.

Mapa 11. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Użytkowanie terenu

Użytkowanie terenu

Zabudowa

- jednorodzinna
- wielorodzinna
- handlowo-usługowa
- przemysłowo-składowa
- pozostała
- zbiornik wodny
- rzeka

Tereny otwarte i zalesione

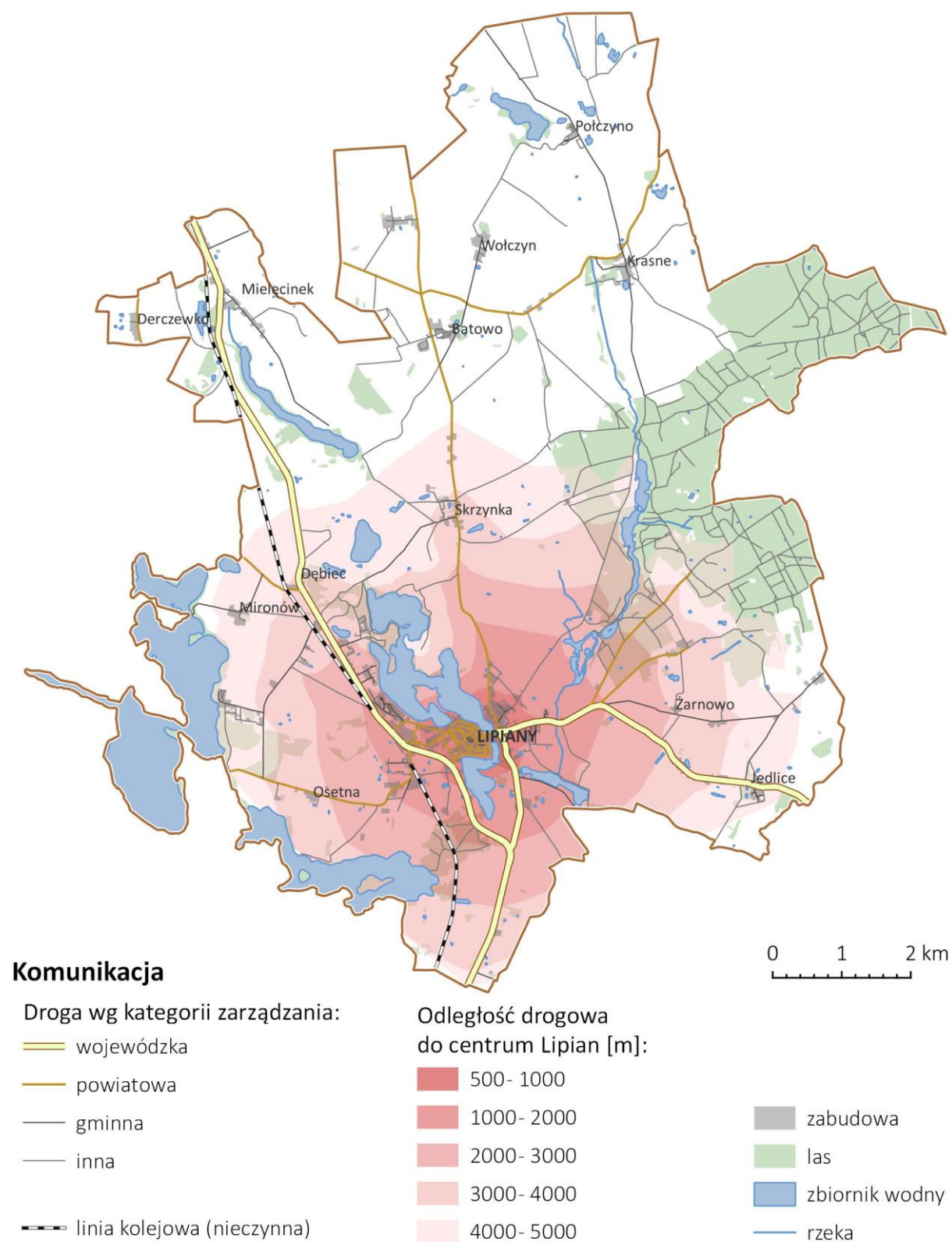
- grunt orny
- roślinność trawiasta
- uprawa trwała
- las
- roślinność krzewiasta

Droga wg kategorii zarządzania:

- wojewódzka
- powiatowa
- gminna
- inna
- linia kolejowa (nieczynna)

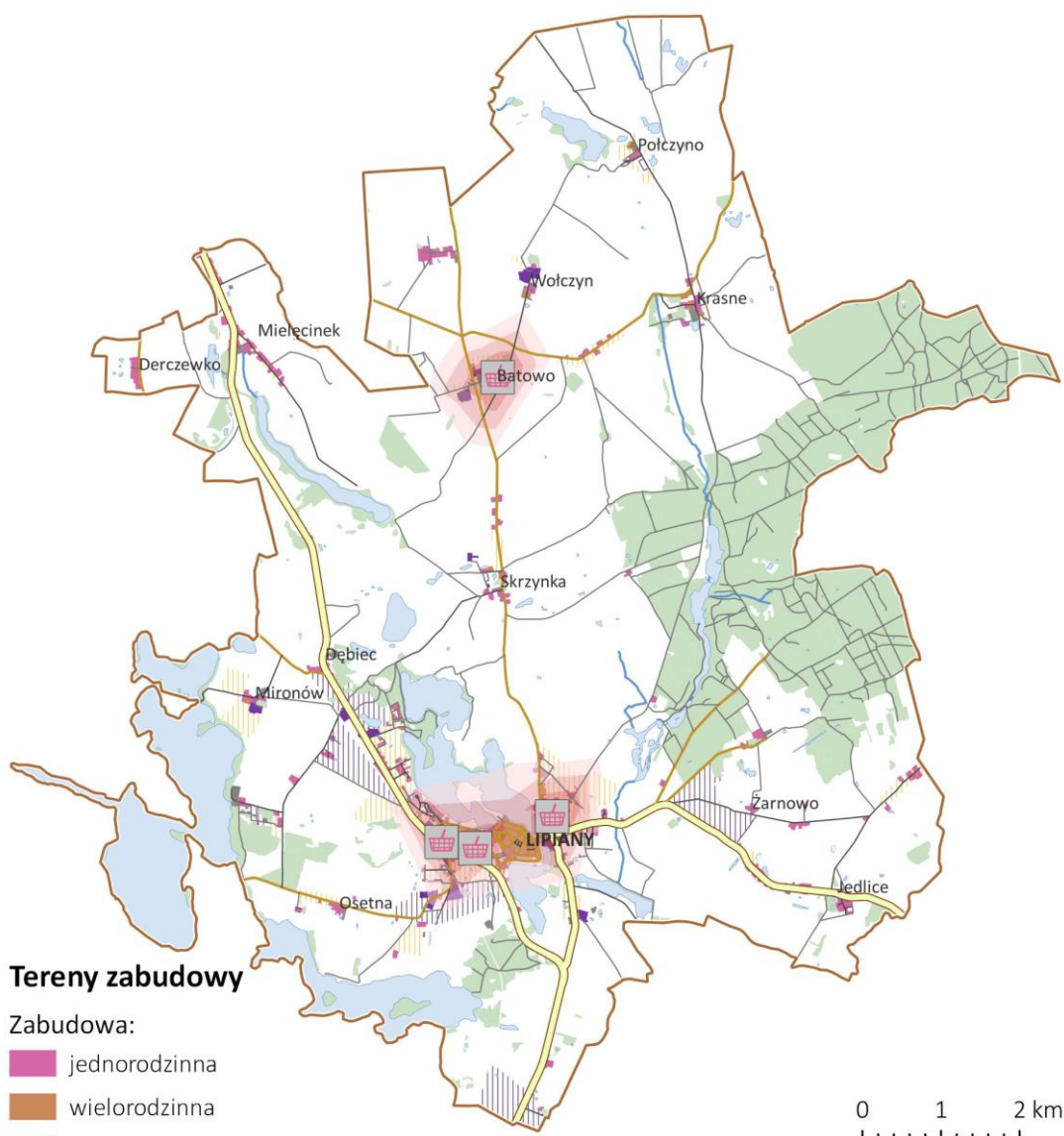
Źródło: opracowanie własne

Mapa 12. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Komunikacja

Źródło: opracowanie własne

Mapa 13. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Tereny zabudowy

Tereny zabudowy

Zabudowa:

- jednorodzinna
- wielorodzinna
- handlowo-usługowa
- przemysłowo-składowa
- pozostała

Kierunki rozwoju wg SUIKZP: Tereny:

- zabudowy techniczno-produkcyjnej
- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług
- usług

Odległość do najbliższego sklepu spożywczego [m]:

- 250- 400
- 400- 600
- 600- 800
- 800- 1000
- sklep spożywczy

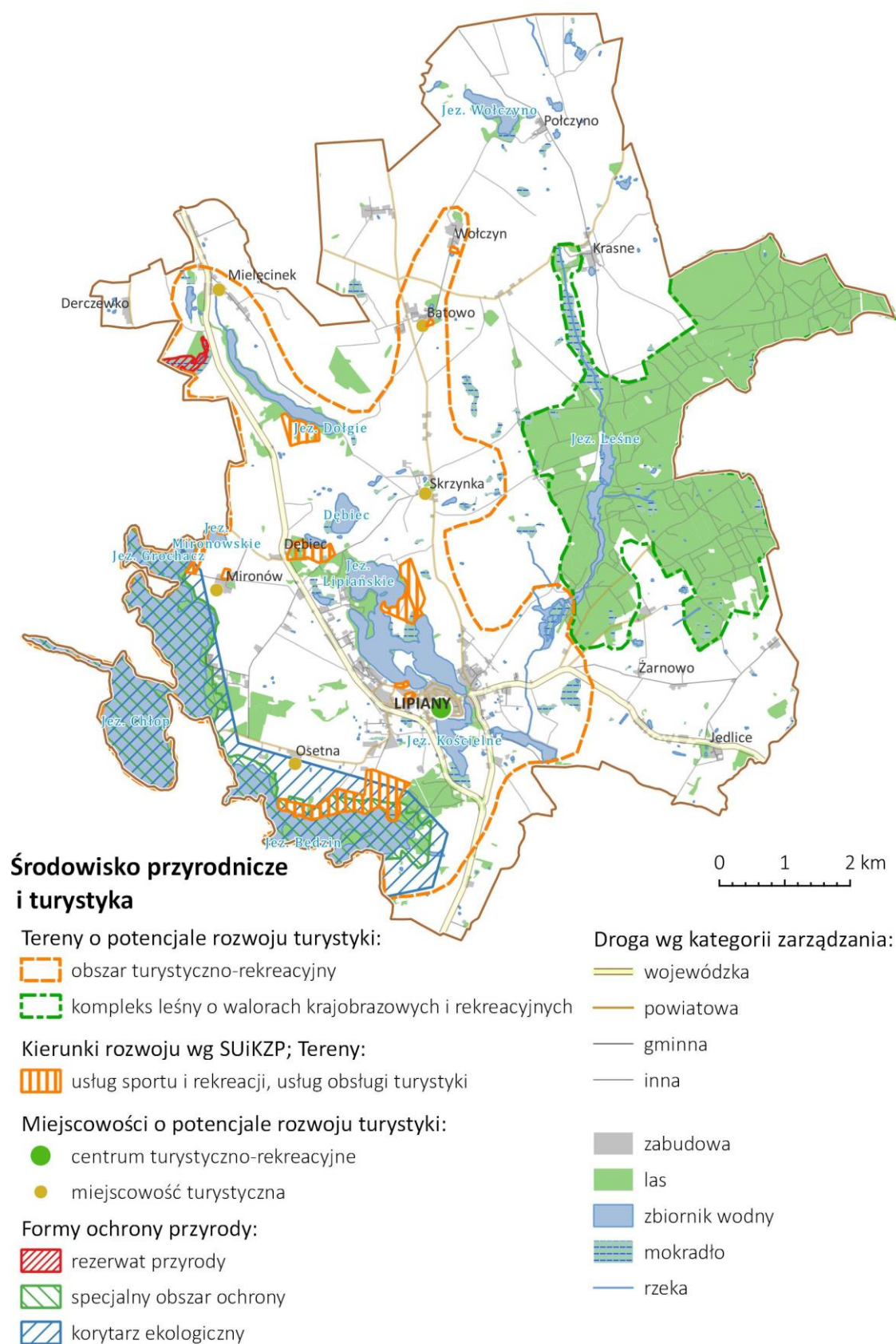
Droga wg kategorii zarządzania:

- wojewódzka
- powiatowa
- gminna
- inna

- las
- zbiornik wodny
- rzeka

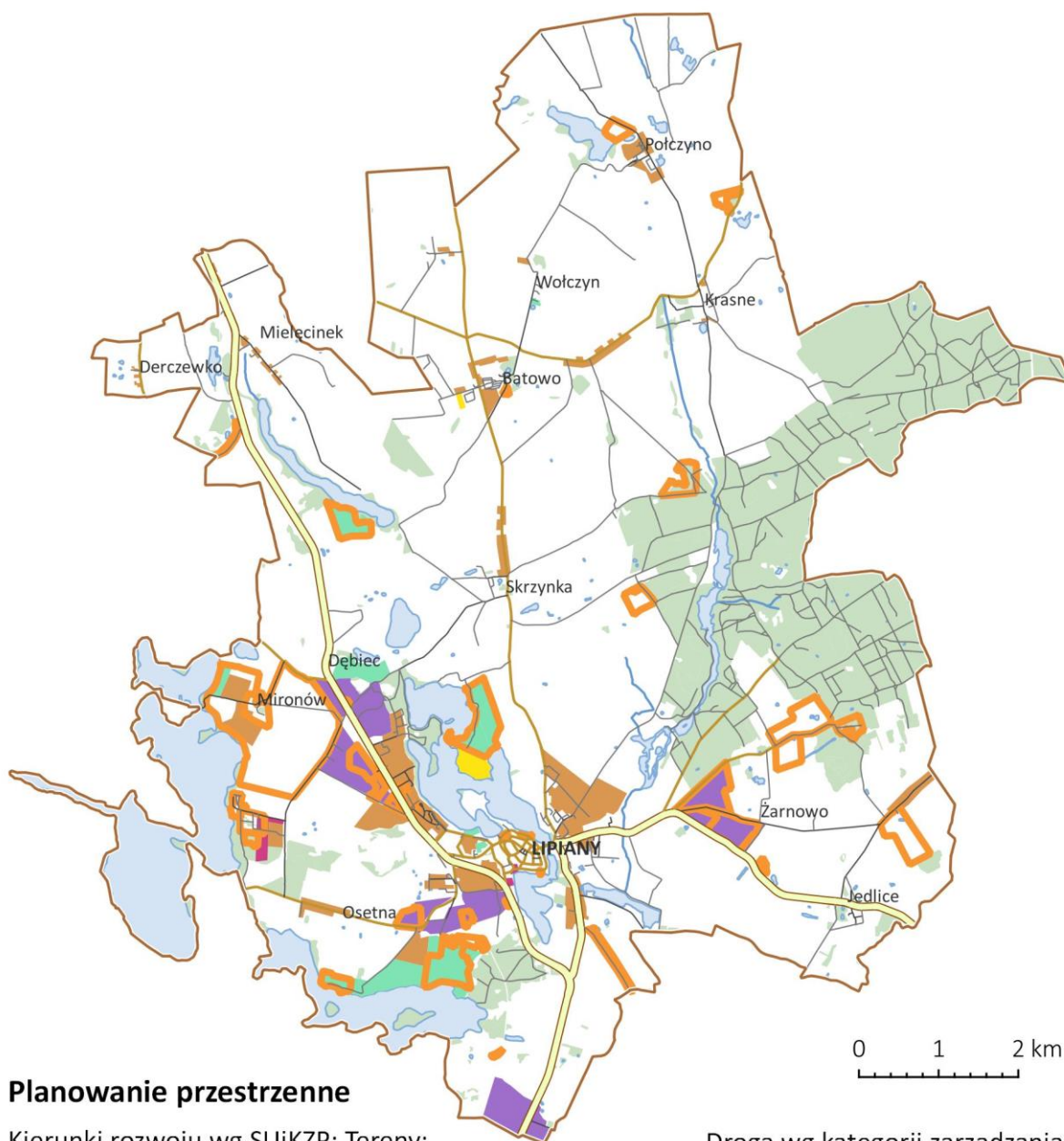
Źródło: opracowanie własne

Mapa 14. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Środowisko przyrodnicze i turystyka

Źródło: opracowanie własne

Mapa 15. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Planowanie przestrzenne

Planowanie przestrzenne

Kierunki rozwoju wg SUIKZP; Tereny:

- zabudowy techniczno-produkcyjnej
- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług
- usług sportu i rekreacji, usług obsługi turystyki
- usług
- obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych z dopuszczeniem adaptacji dla potrzeb produkcji i usług
- zasięg MPZP

Droga wg kategorii zarządzania:

- wojewódzka
- powiatowa
- gminna
- inna
- las
- zbiornik wodny
- rzeka

Źródło: opracowanie własne

V Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030 i brzmią następująco:

- Zabezpieczenie rezerw terenów pod budowę obwodnicy Lipian.
- Specjalizacja rozwoju opartego na turystyce wypoczynkowej, w tym organizacja przestrzeni pod inwestycje związane z rozwojem usług dla branży turystycznej, rozwój bazy noclegowej, zagospodarowanie terenów wokół jezior, wytyczenie szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, nordic-walking, rozwój małej infrastruktury.
- Priorytetyzacja działań w zakresie opracowania kompleksowych dokumentów planistycznych w postaci miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym w zakresie zapewnienia spójności z dokumentami na szczeblu regionalnym.
- Kontrolowany proces rozwoju zabudowy – opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego począwszy od obszarów cechujących się najintensywniejszymi zmianami użytkowania oraz obszarów podlegających ochronie.
- Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie konfliktom przestrzennym.
- Izolowanie przestrzeni produkcyjnych i składowych od terenów otwartych i zabudowy mieszkaniowej.
- Sprawne planowanie w przestrzeni związane z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.
- Wykorzystanie korzystnego położenia w pobliżu węzła komunikacyjnego przy drodze ekspresowej S3 – wyznaczenie terenów inwestycyjnych, uzbrojenie terenów w podstawową infrastrukturę techniczną i działania informacyjne w celu pozyskania inwestorów.
- Kierowanie się zasadami ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym – w szczególności na obszarach o wysokich walorach krajobrazowych.
- Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym: na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich, w tym wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.
- Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym: uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.

- Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią – prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.
- Rozwój usług podstawowych w sołectwach.
- Uspójnienie zasad dotyczących walorów estetycznych nowych inwestycji, w tym mieszkaniowych, usługowych i turystycznych i związana z tym konieczność opracowania planów miejscowych dla obszarów przeznaczanych pod zabudowę.
- Zagospodarowanie turystyczne obszarów atrakcyjnych z uwagi na ich walory przyrodnicze, krajobrazowe, w tym terenów wokół jezior.
- Ochrona wód powierzchniowych i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym zapewnienie drożności koryt rzecznych.

VI Obszary strategicznej interwencji, funkcjonalne i problemowe w dokumentach krajowych i wojewódzkich

W celu identyfikacji obszarów specjalnych, które obejmują gminę Lipiany, przeanalizowano obowiązujące dokumenty strategiczne szczebla krajowego i wojewódzkiego. Gmina Lipiany położona jest w obrębie 5 wydzielen obszarów specjalnych. Przez obszary specjalne rozumie się:

- OF (obszary funkcjonalne),
- OSI (obszary strategicznej interwencji),
- OP (obszary problemowe),
- OW (obszary wzrostu).

W poniższej tabeli zestawiono obszary specjalne, które obejmują gminę Lipiany.

Tabela 28. Obszary specjalne obejmujące gminę Lipiany (opracowanie własne na podstawie dokumentów krajowych i wojewódzkich)

Lp.	Typ obszaru	Nazwa	Nazwa dokumentu
1	OF	Obszar funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030</i>
2	OF	Subregionalny region obsługi ludności (OF Barlinek – Myślibórz – Dębno)	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030</i>
3	OF	Subregionalny region obsługi ludności (Szczeciński Obszar Metropolitalny)	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030</i>
4	OF	Strefa oddziaływania obszaru funkcjonalnego subregionalnego zespołu miast (OF Barlinek – Myślibórz – Dębno)	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030</i>

5	OF	Obszar oddziaływania ośrodka ponadlokalnego wspomagającego rozwój (Pyrzyce)	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030
---	----	---	--

Źródło: opracowanie własne

VII Ocena warunków życia na terenie gminy Lipiany w opinii respondentów – badania ankietowe

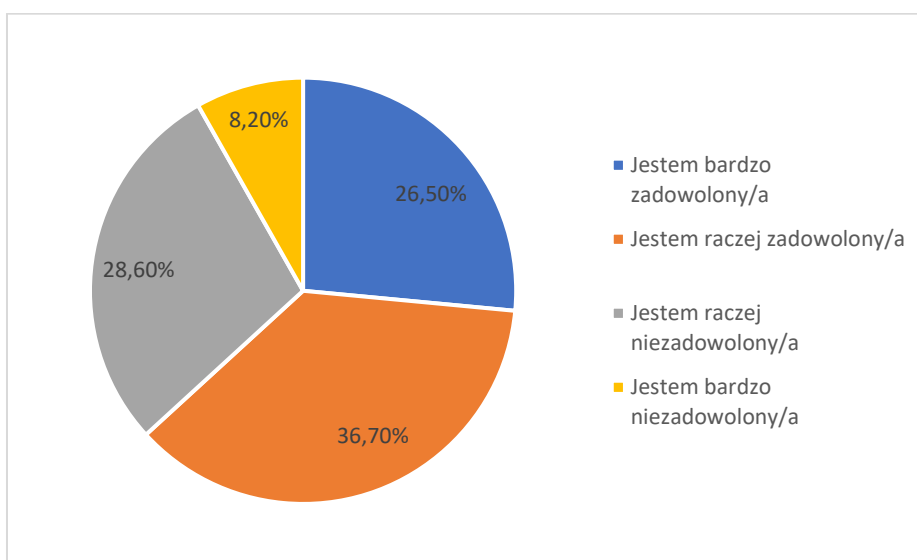
Ocenę warunków życia w gminie Lipiany dokonano na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy. Ankieta została przeprowadzona w październiku i listopadzie 2022 r. Celem badania opinii publicznej nt. warunków życia, jakie stwarza gmina Lipiany było zdiagnozowanie problemów oraz potencjałów rozwojowych występujących na terenie gminy. Wyniki badania wraz z dokonaną diagnozą i charakterystyką gminy Lipiany posłużyły do opracowania celów strategicznego działania na kolejne lata, poprzez odpowiednie zaplanowanie działań i projektów do realizacji.

W badaniu wzięło udział 102 respondentów z gminy Lipiany. Kobiety stanowiły 65,3% badanych, a mężczyźni 34,7% respondentów. Najliczniejszą grupę osób biorących udział w badaniu stanowiły osoby w wieku 36-50 lat (49% badanych), następnie w wieku 26-35 lat (18,4% badanych) i osoby w wieku 18-25 lat (18,4%).

Wyniki z przeprowadzonych badań przedstawione zostały poniżej.

Opinia na temat warunków życia jakie stwarza gmina Lipiany jest podzielona. Największy odsetek respondentów (36,7%) wskazał, iż jest raczej zadowolony z życia na terenie gminy. 28,6% badanych jest raczej niezadowolony z warunków życia w gminie, a 26,5% wykazuje duże zadowolenia z życia na terenie gminy.

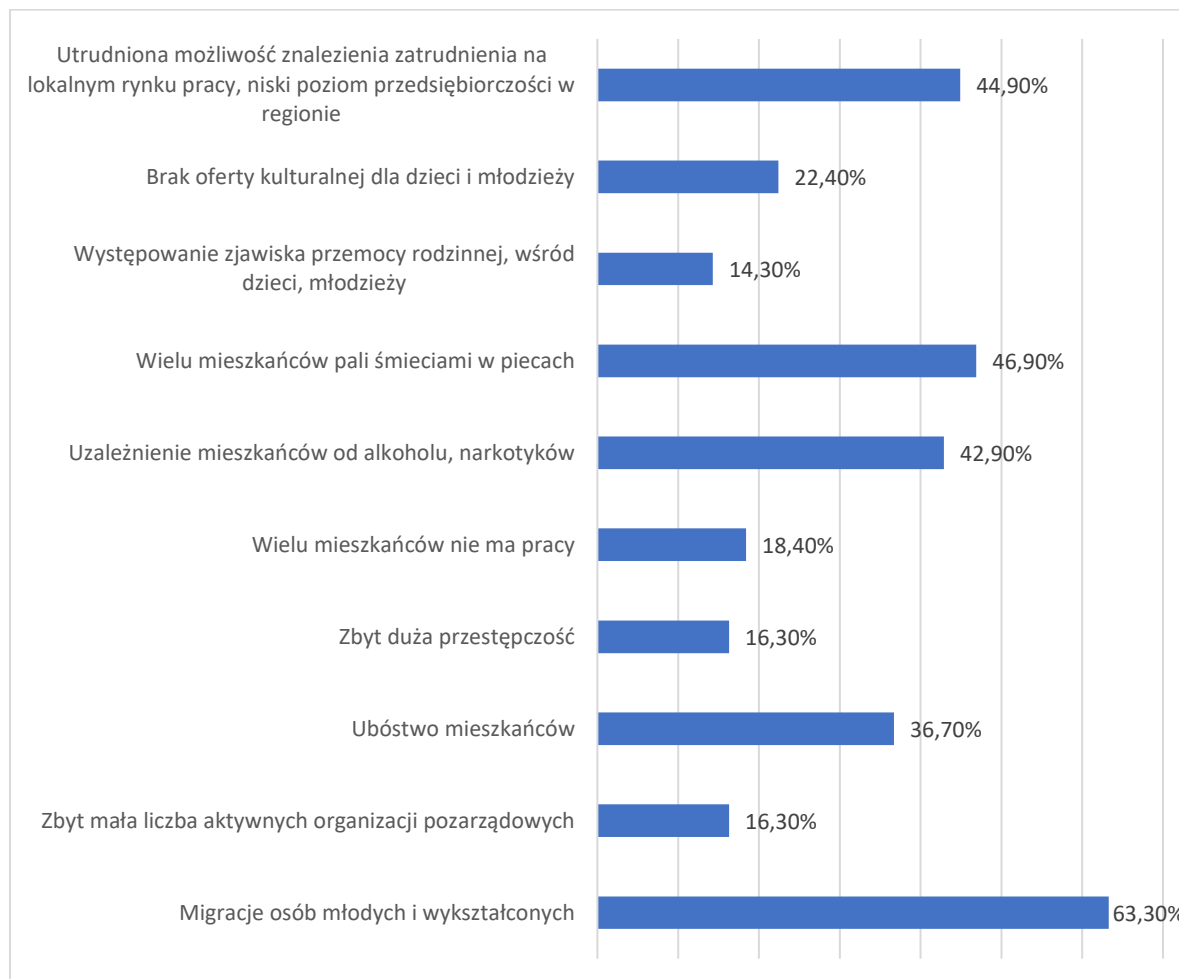
Wykres 24. Poziom zadowolenia z życia w gminie Lipiany w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Do głównych problemów społecznych w opinii respondentów, które występują na terenie gminy Lipiany należą: migracje osób młodych i wykształconych (63,3% odpowiedzi), utrudniona możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy, niski poziom przedsiębiorczości w regionie (44,9%), a także zanieczyszczenie środowiska na skutek palenia śmieci w gospodarstwach domowych (46,9%) i uzależnienia mieszkańców od alkoholu, narkotyków (42,9%), a także ubóstwo mieszkańców (36,7%).

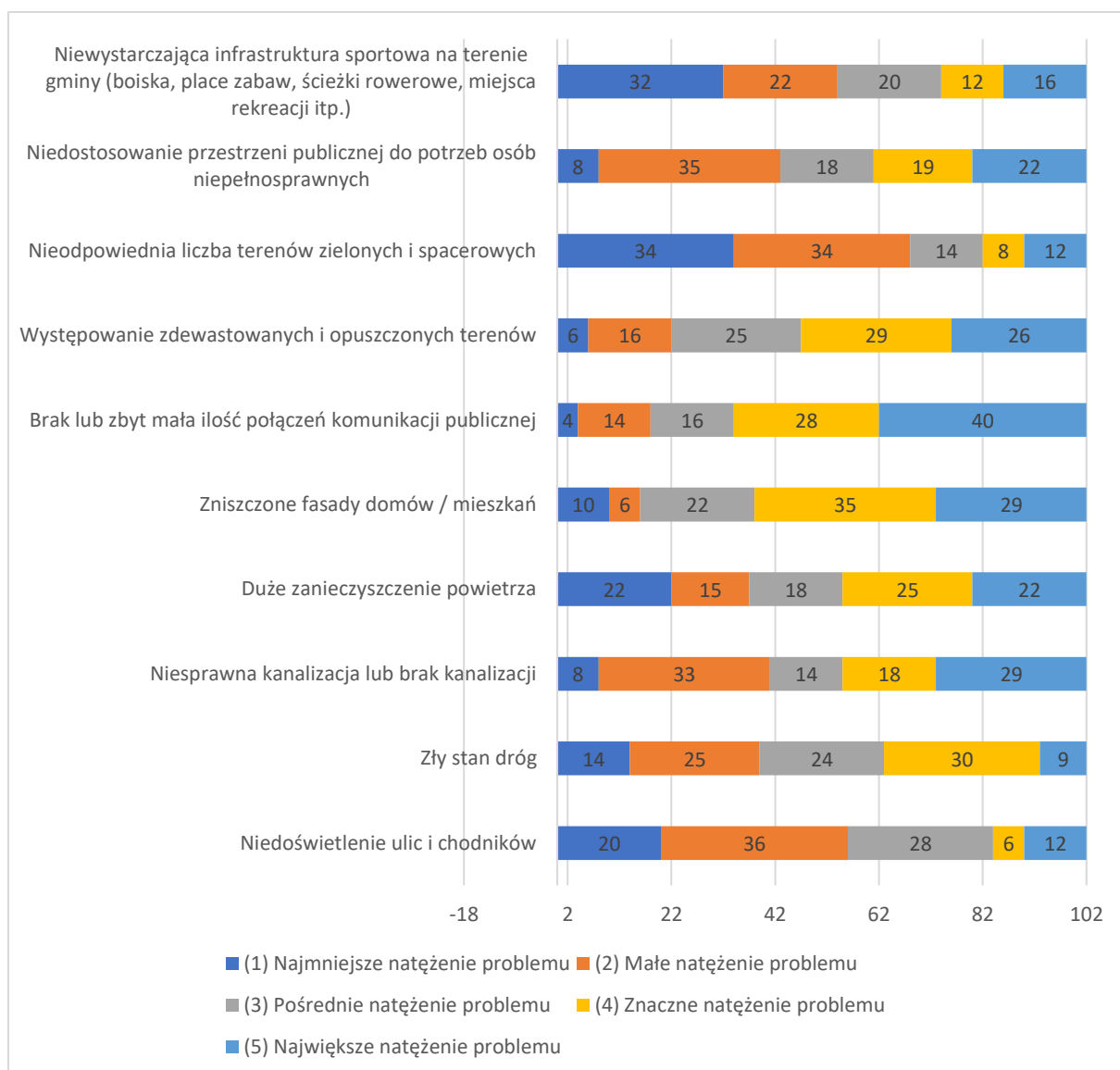
Wykres 25. Główne problemy społeczne na terenie gminy Lipiany w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W gminie Lipiany za problem społeczny o największym natężeniu uznano małą liczbę połączeń komunikacji publicznej (40 wskazań), zniszczone fasady domów (29 wskazań), niesprawną kanalizację lub jej brak (29 wskazań) oraz występowanie zdewastowanych i opuszczonych terenów (26 wskazań). Z kolei najmniejszym natężeniem problemów na terenie gminy Lipiany według opinii respondentów jest niewystarczająca infrastruktura sportowa na terenie gminy (typu boiska, place zabaw, miejsca rekreacji itp.), czy też nieodpowiednia liczba terenów zielonych i spacerowych.

Wykres 26. Ocena problemów społecznych występujących w gminie Lipiany w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

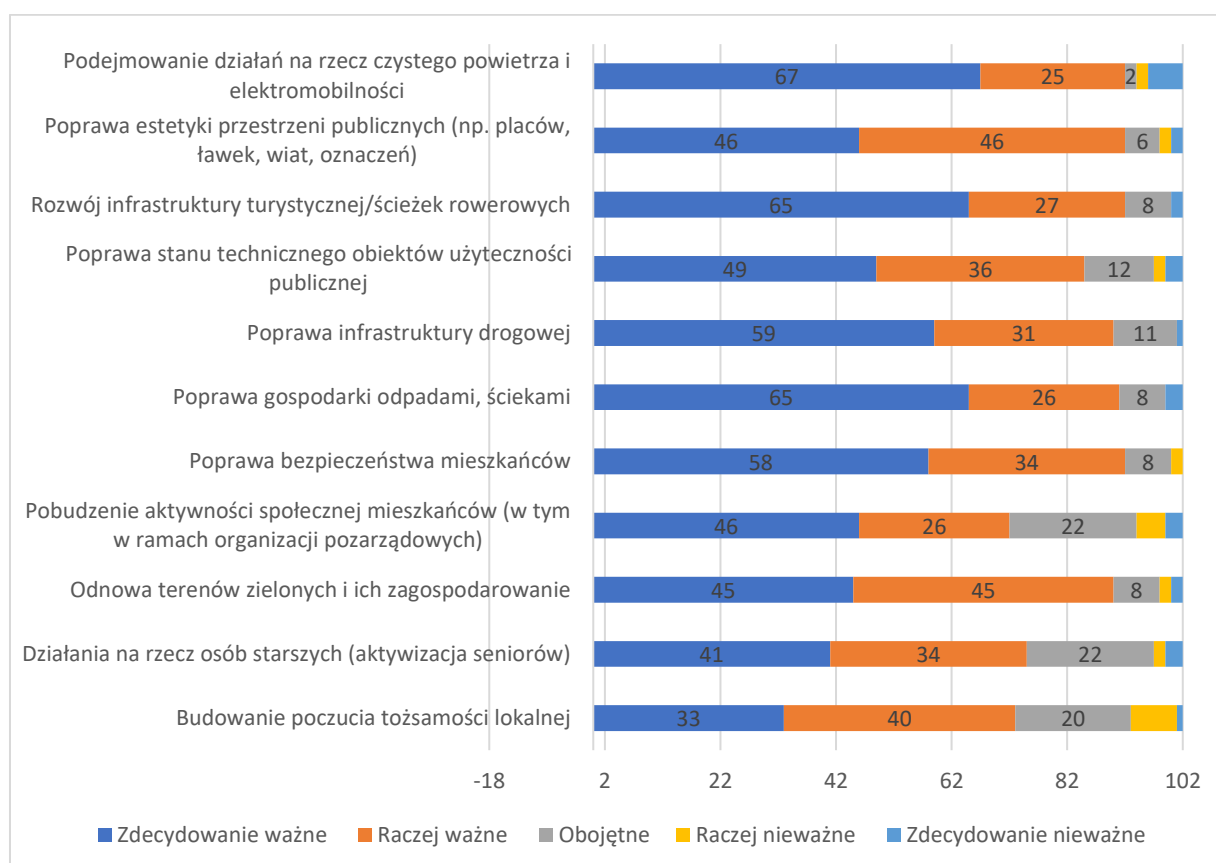
W trakcie badania poproszono respondentów o wskazanie propozycji konkretnych działań do realizacji w kontekście dalszego rozwoju gminy. Najwięcej wskazań dotyczyło następujących kwestii:

- Modernizacja i remonty dróg gminnych,
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej,
- Modernizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej,
- Budowa ścieżek rowerowych i tras Nordic Walking,
- Stworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy,
- Budowa żłobka na terenie gminy,
- Uporządkowanie przestrzeni publicznej (zwiększenie liczby koszy, likwidacja miejsc opuszczonych i zdewastowanych, częstsze kontrolowanie osób przebywających w centrum i koło napisu „Lipiany”, gdyż najczęściej spożywają oni alkohol),
- Powstanie infrastruktury hotelowej i punktów gastronomicznych,

- Remonty fasad budynków,
- Przywrócenie komunikacji wokół jezior, poprawa infrastruktury około jeziornej,
- Zabezpieczenie usług społecznych w związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa,
- Modernizacja zniszczonych placów zabaw,
- Zwiększenie oferty kulturalnej dla młodzieży i osób młodych (do 25 roku życia).

Za najważniejsze propozycje zadań do realizacji w ramach rozwoju gminy Lipiany na kolejne lata respondenci wskazali przede wszystkim działania w zakresie czystego powietrza i rozwoju elektromobilności na terenie gminy (67 wskazań), rozwój infrastruktury turystycznej/ ścieżek rowerowych (65 wskazań), poprawę gospodarki odpadami, ściekami (65 wskazań), a także poprawę infrastruktury drogowej (59 wskazań) i poprawę bezpieczeństwa mieszkańców (58 wskazań).

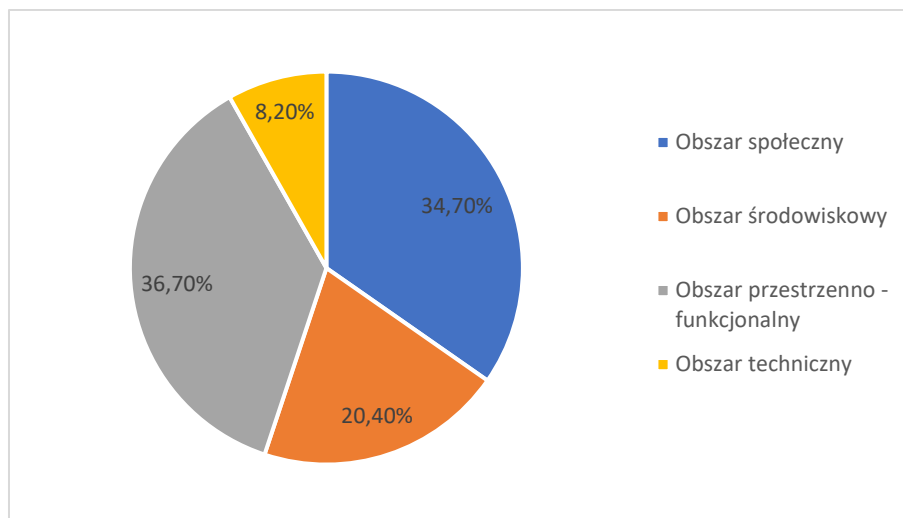
Wykres 27. Ważność poszczególnych obszarów działań do realizacji na terenie gminy Lipiany w kolejnych latach

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

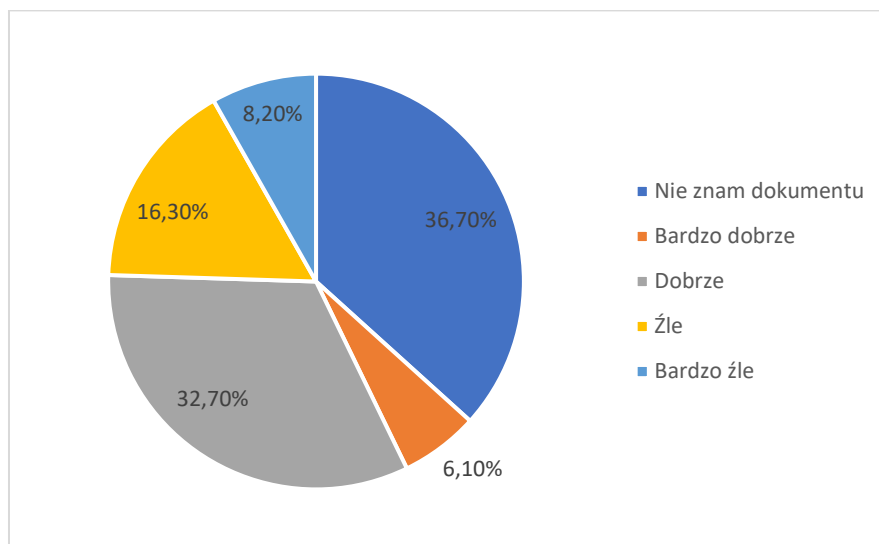
Respondenci z terenu gminy Lipiany są zdania, że podejmowane działania w rozwoju gminy na kolejne lata powinny skupiać się przede wszystkim na rozwoju obszaru przestrzenno-funkcjonalnego (uważa tak 36,7% badanych). Na drugim miejscu mieszkańcy widzą potrzebę rozwoju obszaru społecznego (34,7%), a następnie środowiskowego (20,4%) i technicznego (8,2%).

Wykres 28. Ocena obszarów, wokół których powinny koncentrować się działania realizowane w przyszłości

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

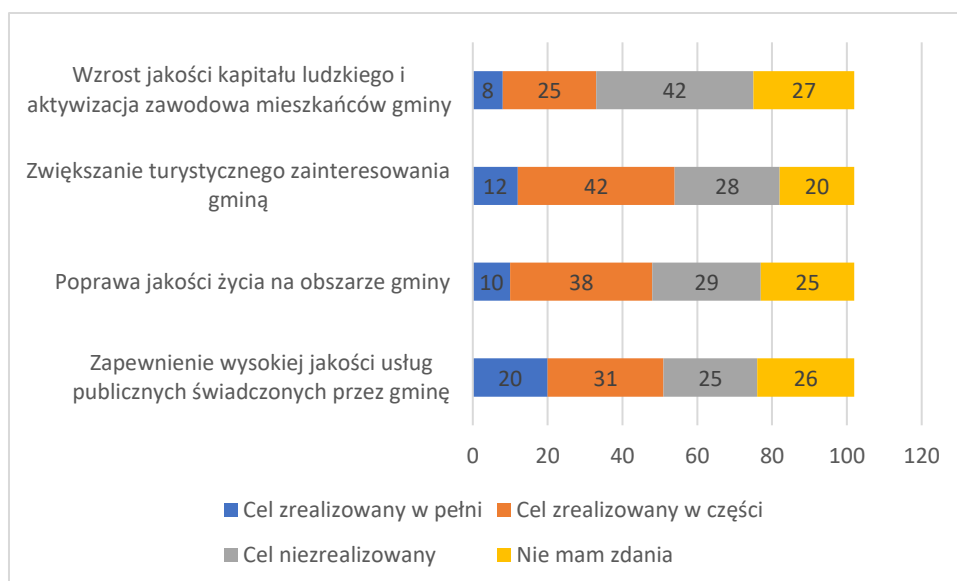
Podczas badania poproszono respondentów również o ocenę stopnia realizacji *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020*. 36,7% osób biorących udział w badaniu nie znała tego dokumentu, 32,7% badanych określiła, że zna Strategię dobrze, a 6,1% - że bardzo dobrze.

Wykres 29. Ocena stopnia realizacji *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020*

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Połowa respondentów uważa, że zaplanowane cele do realizacji w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020* zostały zrealizowane w części lub nie zostały zrealizowane. Znaczna też część osób biorących udział w badaniu wskazała, iż nie znając dokumentu nie ma zdania na ten temat.

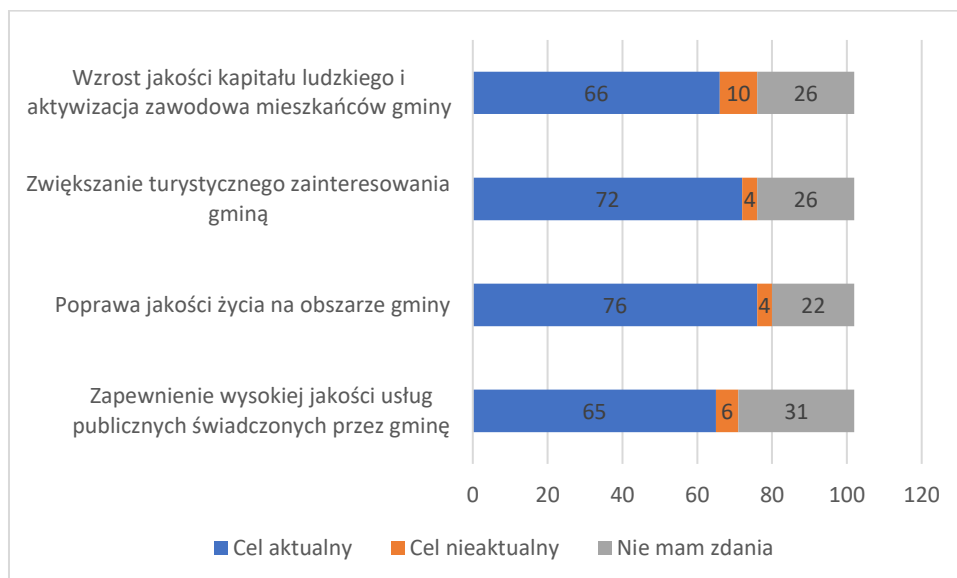
Wykres 30. Ocena stopnia realizacji celów zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ocena aktualności celów zaplanowanych w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020* przez zdecydowaną większość respondentów jest uważana za cele, które należy kontynuować w kolejnych latach.

Wykres 31. Ocena aktualności celów zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Na koniec poproszono respondentów o wskazanie celów, które nie zostały uwzględnione w obecnie obowiązującej strategii, a powinny zostać uwzględnione w *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030*. Najwięcej wskazań i propozycji dotyczyła rozwoju turystyki i działalności około turystycznej, tj. budowa hoteli, punktów gastronomicznych. Ważnym aspektem dla mieszkańców jest również zapewnienie mieszkańcom mieszkań, poprzez rozwój budownictwa na terenie gminy, a także budowa żłobka, które umożliwi młodym kobietom powrót na rynek pracy. Istotne jest także zwrócenie uwagi na potrzeby

osób starszych, chorym czy niepełnosprawnym. Wraz ze zmianami demograficznymi jest to kluczowy aspekt odpowiedniej polityki społecznej. w dalszym ciągu respondenci podkreślali wagę rozwoju gospodarczego, poprzez zapewnienie miejsc pracy i eliminacji migracji ludzi młodych. Dodatkowo potrzebne są nowe tereny inwestycyjne, które wpłyną na rozwój gospodarczy gminy poprzez pojawienie się nowych inwestorów. Jednym z ważnym aspektów dla mieszkańców z terenu gminy Lipiany jest także stan środowiska przyrodniczego. Respondenci wskazali potrzebę realizacji celu dotyczącego ochrony środowiska w kolejnych latach.

VIII Analiza SWOT

Analiza SWOT (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats) jest jedną z metod określania rozwoju diagnozowanego obszaru, ponieważ uwydatnia mocne i słabe strony oraz przedstawia szanse i zagrożenia, jakie mogą wystąpić w środowisku lokalnym. **Mocne strony** to atuty diagnozowanego obszaru, **słabe strony** to słabości, bariery i wady analizowanego obszaru. Z kolei **szanse** określają dodatkowe okoliczności pociągające za sobą korzystne zmiany, a **zagrożenia** – okoliczności, które negatywnie wpływają na plan rozwoju gminy. Szczegółowe opracowanie analizy SWOT jest ważnym etapem procesu planowania strategicznego, ponieważ jest to punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz podejmowanych w przyszłości działań społecznych.

Tabela 29. Analiza SWOT

Uwarunkowania społeczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, ➤ poprawiająca się sytuacja materialna rodzin, ➤ Działalność Punktu Interwencji Kryzysowej, ➤ aktywna działalność instytucji sportowych i kulturalnych, ➤ dostęp do podstawowej opieki medycznej, realizacja programów profilaktycznych, ➤ aktywna działalność organizacji pozarządowych, ➤ dobra współpraca samorządu z organizacjami społecznymi, ➤ realizacja wielu projektów współfinansowanych ze środków zew. w ramach rozwoju społecznego, edukacyjnego, rekreacyjnego itp., ➤ dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna na terenie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ spadek liczby ludności w gminie, ➤ postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, ➤ ujemny przyrost naturalny, ➤ ubóstwo wielu rodzin z terenu gminy, ➤ wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, ➤ wysoki współczynnik osób uzależnionych i borykających się z problemem alkoholizmu, ➤ spadek liczby „Niebieskich Kart”, ➤ brak żłobka na terenie gminy,

gminy,	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozbudowa infrastruktury społeczno-kulturalnej i zwiększenie oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy, ➤ możliwość szybkiej i efektywnej reakcji na problemy społeczne, ➤ zwiększenie integracji społecznej mieszkańców, ➤ pozyskiwanie dalszych środków na rozwój lokalny i działalność społeczną, ➤ rozwój polityki senioralnej, ➤ zwrócenie uwagi na problemy osób starszych i rozwój usług społecznych dla tej grupy mieszkańców, ➤ likwidacja barier architektonicznych i cyfrowych z uwagi na potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, ➤ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ postępujący proces starzenia się społeczeństwa, ➤ pogłębiająca się izolacja społeczna osób starszych, schorowanych, wykluczonych, ➤ spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminie,
Uwarunkowania gospodarcze	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój gospodarczy gminy, ➤ dobre skomunikowanie obszaru, bliskie położenie trasy S3, ➤ dobra komunikacja z Gorzowem Wlkp. i Szczecinem, ➤ wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, ➤ bogate tradycje piwowarskie, ➤ walory krajobrazowe gminy, potencjał do rozwoju turystyki, agroturystyki i prowadzenia działalności gospodarczych, ➤ bieżące remonty i modernizacje dróg gminnych, ➤ realizacja projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych, ➤ poprawiający się stan sieci wodno-kanalizacyjnej, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niski udział dużych przedsiębiorstw na lokalnym rynku pracy, ➤ niski stopień skanalizowania gminy, ➤ duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz niepracujących kobiet, ➤ niewystarczająco rozwinięta komunikacja publiczna, ➤ niewykorzystany potencjał turystyczny, ➤ średni lub zły stan dróg gminnych i słabo rozwinięta infrastruktura około drogowa, ➤ brak czynnej trasy kolejowej łączącej Lipiany ze Szczecinem, ➤ niskie dochody podatkowe,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój działalności lokalnej, ➤ rozwój turystyki i agroturystyki, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ deficyt pracowników na lokalnym rynku pracy,

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzrost udziału dużych przedsiębiorstw, ➤ budowa ścieżek rowerowych, ➤ efektywniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, ➤ efektywniejsza promocja produktów regionalnych, ➤ rozwój tradycji piwowarskich, ➤ wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój turystyczny gminy, ➤ zwiększanie liczby usług turystycznych, ➤ rozwój infrastruktury mieszkaniowej, ➤ wykorzystanie potencjału gminy do rozwoju aktywnej turystyki weekendowej, ➤ zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz poczucia współodpowiedzialności za rozwój gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wysokie nakłady finansowe na rozwój gospodarczy gminy, ➤ ryzyko wystąpienie spowolnienia/kryzysu gospodarczego powodującego wzrost bezrobocia i/lub zmniejszenie dochodów mieszkańców, ➤ niewystarczające środki finansowe na przeprowadzenie ważnych projektów, inicjatyw rozwojowych,
Uwarunkowania środowiskowe	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ atrakcyjność przyrodniczo-turystyczna (głównie jeziora i lasy), ➤ duże walory krajobrazowe (potencjal jezior), ➤ niski poziom urbanizacji, brak uciążliwego przemysłu i zanieczyszczenia środowiska, ➤ bardzo dobra jakość powietrza, ➤ realizacja programu usuwania azbestu z terenu gminy, ➤ wzrost ilości odpadów segregowanych, ➤ funkcjonowanie PSZOK, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nieodpowiedni system ogrzewania gospodarstw domowych, ➤ niewystarczający odsetek inwestowania w odnawialne źródła energii w gosp. prywatnych. ➤ zagrożenia powodzią i podtopieniami, ➤ zagrożenia wystąpienia suszy atmosferycznej i hydrologicznej w znacznym stopniu, ➤ wzrost ilości odpadów komunalnych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzrost inwestycji w odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej, ➤ budowa ścieżek rowerowych, ➤ rozbudowa infrastruktury technicznej, ➤ rozwój powstających farm fotowoltaicznych jako potencjału regionu, ➤ wykorzystanie funduszy zewnętrznych do finansowania ważnych projektów rozwojowych, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ występowanie barier i ograniczeń w rozwoju związanych z ochroną przyrody i środowiska, ➤ wysokie nakłady finansowe na OZE, ➤ zanieczyszczenie środowiska naturalnego, zwiększające się ryzyko wystąpienia klęsk żywiołowych w wyniku zmian klimatycznych (susze, powódzie itp.), konieczność poprawy regulacji wodnych na obszarze,

➤ wzrost świadomości ekologicznej i liczby inicjatyw związanych z ochroną środowiska naturalnego,	
---	--

Źródło: opracowanie własne

IX Misja i wizja rozwoju gminy Lipiany

Misja rozwoju w zwięzły sposób precyzuje najistotniejsze, planowane priorytety w działaniach samorządu na rzecz zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców. Misję gminy Lipiany ukierunkowaną na 2030 r. określono jako:

MISJA ROZWOJU GMINY LIPIANY

Tworzenie warunków harmonijnego rozwoju gminy w celu podnoszenia jakości życia jego mieszkańców poprzez wykorzystanie potencjału społecznego, gospodarczego, przyrodniczego i kulturowego.

Zdefiniowana misja rozwoju umożliwi wyznaczenie wizji rozwoju, stanowiącej wizerunek gminy Lipiany w założonym horyzoncie czasowym – do 2030 r., do którego będą dążyć interesariusze Strategii, poprzez realizację przyjętych celów z uwzględnieniem występowania odpowiednich warunków egzogenicznych (zewnętrznych) i endogenicznych (wewnętrznych). Wizję rozwoju gminy nakreślono jako:

WIZJA ROZWOJU GMINY LIPIANY

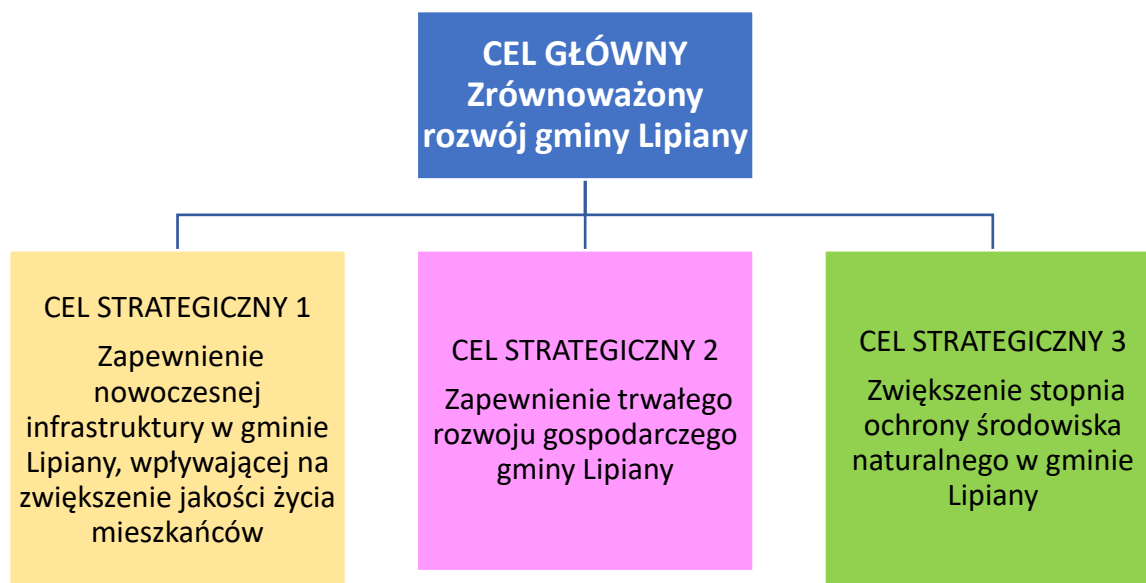
Gmina Lipiany to bezpieczne i dobre miejsce do zamieszkania, które stwarza możliwości samorozwoju, samorealizacji i wypoczynku.

X Cele strategicznego rozwoju gminy Lipiany

Struktura *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* zbudowana została w oparciu o elementy składowe wzajemnie sobie podległe w hierarchii ważności (cele strategiczne, cele operacyjne, oddziaływanie projektu wraz ze wskazaniem problemu oraz wynikające z nich kierunki działań). Cele strategiczne zdefiniowano na podstawie diagnozy, przeprowadzonych badań, konsultacji społecznych oraz w ramach prac nad projektem Strategii. Realizacja wypracowanych kierunków działań prowadzić będzie do osiągnięcia celów strategicznych. Propozycje kierunków działań wynikają bezpośrednio z analizy, jak również z badań z mieszkańcami oraz konsultacji przeprowadzonych w trakcie prac nad opracowaniem dokumentu.

W toku prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* wypracowano następujące cele strategiczne, które stanowią odpowiedź na zdiagnozowane główne wyzwania rozwojowe:

Schemat 1. Cele strategicznego rozwoju gminy Lipiany

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczonym celom strategicznego rozwoju gminy Lipiany przyporządkowano cele operacyjne, których realizacji przyczyni się do osiągnięcia zakładanych celów strategicznych. Poszczególne cele operacyjne zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 30. Cele operacyjne

Cel strategiczny	Cele operacyjne
Cel strategiczny 1 Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury w gminie Lipiany, wpływającej na zwiększenie jakości życia mieszkańców	1.1 Zwiększenie jakości oferty edukacyjnej. 1.2 Ograniczanie obszarów wykluczenia społecznego i likwidacja barier izolacji społecznej. 1.3 Poprawa infrastruktury technicznej. 1.4 Odnowa oraz zagospodarowanie obszarów Starego Rynku. 1.5 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego. 1.6 Rozwój wysokiej jakości obsługi interesantów w obiektach użyteczności publicznej.
Cel strategiczny 2 Zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego gminy Lipiany	2.1 Tworzenie warunków dla nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości. 2.2 Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej i rozwój bazy turystycznej.
Cel strategiczny 3 Zwiększenie stopnia ochrony środowiska naturalnego w gminie Lipiany	3.1 Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym. 3.2. Adaptacja do zmian klimatu wraz z poprawą jakości środowiska.

Źródło: opracowanie własne

XI Spójność kierunków rozwoju gminy Lipiany z kierunkami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego

Cele *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* zachowują spójność z dokumentem strategicznym wyższego rzędu, czyli ze *Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030*. Zaplanowane działania w ramach niniejszej Strategii zachowują korelację z założeniami rozwoju województwa.

Tabela 31. Spójność celów *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* z celami strategicznymi dokumentu wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030	Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030
Cel strategiczny 1 Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury w gminie Lipiany, wpływającej na zwiększenie jakości życia mieszkańców	I CEL STRATEGICZNY OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ 1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu 1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego
Cel strategiczny 2 Zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego gminy Lipiany	II CEL STRATEGICZNY DYNAMICZNA GOSPODARKA Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje
Cel strategiczny 3 Zwiększenie stopnia ochrony środowiska naturalnego w gminie Lipiany	II CEL STRATEGICZNY DYNAMICZNA GOSPODARKA 2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu

Źródło: opracowanie własne

XII Kierunki strategicznego rozwoju gminy Lipiany

Określenie powyższych celów strategicznych w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* wyznacza kierunki dalszych działań rozwojowych. Na ich podstawie opracowano projekty oraz działania, które przyczynią się w sposób bezpośredni do realizacji założonych celów poprzez osiągnięcie wskazanych rezultatów i wskaźników.

Tabela 32. Kierunki strategicznego rozwoju gminy Lipiany

OBSZAR DZIAŁANIA	NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA GMINY LIPIANY
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 1 Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury w gminie Lipiany, wpływającej na zwiększenie jakości życia mieszkańców
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
1.1 Zwiększenie jakości oferty edukacyjnej	1. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz warsztatów edukacyjnych dla uczniów. 2. Wyposażenie klas w niezbędny sprzęt edukacyjny wraz z utworzeniem pracownik tematycznych. 3. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, w szczególności w obszarze rozwijania pasji i twórczej kreatywności. 4. Dostosowanie budynków szkolnych do potrzeb uczniów ze szczególnymi potrzebami w obszarze uwarunkowań architektonicznych, informacyjnych oraz komunikacyjnych. 5. Doposażenie bazy edukacyjnej i wyposażenia szkół w niezbędne pomoce dydaktyczne. 6. Modernizacja oraz stworzenie nowej infrastruktury sportowej wraz z organizacją wydarzeń o charakterze edukacyjno-sportowym.
1.2 Ograniczanie obszarów wykluczenia społecznego i likwidacja barier izolacji społecznej	1. Aktywna realizacja polityki społecznej na terenie gminy. 2. Wspieranie działań na rzecz rodzin znajdujących się w kryzysie. 3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez realizację różnych programów skierowanych do rodzin. 4. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla mieszkańców. 5. Uruchomienie świetlic środowiskowych na obszarze gminy. 6. Zagospodarowanie czasu wolnego i aktywizacja młodzieży, osób starszych oraz wykluczonych.
1.3 Poprawa infrastruktury technicznej	1. Modernizacja dróg gminnych oraz budowa chodników i modernizacja oświetlenia na energooszczędne. 2. Wspieranie budownictwa społecznego i komunalnego prowadzące do powstania większej ilości mieszkań. 3. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
1.4 Odnowa oraz zagospodarowanie obszarów Starego Rynku	1. Wymiana infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz pozostałej infrastruktury technicznej. 2. Modernizacja chodników. 3. Kompleksowa odnowa elewacji kamienic wraz z wymianą infrastruktury wodno-ściekowej, sieci elektrycznej oraz stolarki i kompleksowym zagospodarowaniem wewnątrz budynków. 4. Zagospodarowanie lokali handlowych na potrzeby rozwoju przedsiębiorczości oraz działalności społecznej.

1.5 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w ramach realizacji ich zadań statutowych. 2. Inicjowanie działań na rzecz współpracy międzysektorowej. 3. Budowanie współpracy z NGO w ramach partycypacji społecznych i wymiany doświadczeń.
1.6 Rozwój wysokiej jakości obsługi interesantów w obiektach użyteczności publicznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie jakości i dostępności e-usług dla mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych i instytucjonalnych. 2. Cyfryzacja, rozbudowa i udostępnianie informacji na zintegrowanej platformie cyfrowej – e-administracja. 3. Promocja gminy oraz oferty turystycznej w formie cyfrowej. 4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
REZULTATY	<p>Poprawa dostępności do wysokiej jakości infrastruktury technicznej. Rozwój mieszkalnictwa. Zwiększenie aktywności mieszkańców. Rozwój gminnego systemu edukacji. Zwiększenie bezpieczeństwa drogowego i komunikacyjnego na terenie gminy. Zwiększenie poziomu jakości życia mieszkańców gminy. Poprawa identyfikacji komunikacyjnej gminy. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych społecznie i gospodarczo. Zwiększenie stopnia współpracy międzysektorowej oraz aktywności społecznej mieszkańców</p>
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2023 – 2030
SZACUNKOWA WARTOŚĆ PROJEKTÓW	18 000 000 ZŁ
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<p>Fundusze Europejskie dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021 - 2027 Budżet Gminy Dotacje rządowe Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027 (FEniKS) Inne fundusze zewnętrzne (m.in. granty, środki Banku Gospodarstwa Krajowego)</p>

OBSZAR DZIAŁANIA	ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY LIPIANY
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 2 Zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego gminy Lipiany
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
2.1 Tworzenie warunków dla nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy planowanej obwodnicy. 2. Wspieranie rozwoju infrastruktury kolejowej wraz z zapewnieniem komunikacji kolejowej w gminie. 3. Rozwój transportu publicznego w oparciu o środki komunikacji autobusowej oraz samochodowej.

	4. Wspieranie rozwoju inwestycji rekreacyjno – noclegowych prowadzących do trwałego rozwoju funkcji turystycznej gminy.
2.2 Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej i rozwój bazy turystycznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze, w szczególności oparte na jeziorach, wyspach, obszarze grodziska oraz wieży widokowej. 2. Rozwój lokalnych tradycji opartych na kulturze piwowarskiej oraz tożsamości lokalnej gminy, z którą związane są osoby osiągające sukcesy. 3. Rozwój infrastruktury usytuowanej nad jeziorami, umożliwiającej podniesienie atrakcyjności obszaru. 4. Budowa ścieżek rowerowych o charakterze turystycznym wraz z ich oznakowaniem. 5. Rozwijanie współpracy w zakresie łączenia szlaków i tras w ponadgminne i regionalne sieci turystyczne. 6. Zagospodarowanie i odnowienie terenów zielonych oraz rekreacyjnych na terenie gminy.
REZULTATY	<p>Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości na terenie gminy. Zwiększenie potencjału inwestycyjnego na terenie gminy. Zwiększenie dostępności transportu publicznego oraz rozwiązań ułatwiających rozwój gospodarczy gminy. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz rozwój bazy turystycznej, noclegowej i gastronomicznej.</p>
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2023 - 2030
SZACUNKOWA WARTOŚĆ PROJEKTÓW	8 000 000 zł
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<p>Fundusze Europejskie dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021 - 2027 Budżet Gminy Dotacje rządowe Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027 (FEnIKS) Inne fundusze zewnętrzne (m.in. granty)</p>

OBSZAR DZIAŁANIA	OCHRONA ŚRODOWISKA W GMINIE LIPIANY
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	☐ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
CEL STRATEGICZNY	Cel STRATEGICZNY 3 Zwiększenie stopnia ochrony środowiska naturalnego w gminie Lipiany
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
3.1 Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi. 2. Odnowienie terenów zielonych i nadanie im nowych funkcji rekreacyjnych (np. ścieżki rowerowe oraz rekreacyjne). 3. Zapobieganie suszy i łagodzenie jej skutków. 4. Kształtowanie świadomości ekologicznej w zakresie ochrony środowiska (edukacja ekologiczna mieszkańców gminy). 5. Modernizacja sieci wodociągowo – kanalizacyjnej.

3.2. Adaptacja do zmian klimatu wraz z poprawą jakości środowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie i realizacja przedsięwzięć na rzecz poprawy jakości powietrza atmosferycznego (wymiana źródeł ciepła na paliwa stałe). 2. Usuwanie wyrobów i odpadów niebezpiecznych (azbestu, odpadów z działalności rolniczej, itp.). 3. Rozwój energetyki słonecznej oraz wiatrowej. 4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. 5. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na budynkach publicznych. 6. Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne.
REZULTATY	<p>Poprawa stanu środowiska naturalnego wraz z niwelowaniem zanieczyszczeń.</p> <p>Zwiększenie udziału wykorzystywania OZE.</p> <p>Zwiększenie stopnia neutralizacji czynników szkodliwych dla środowiska.</p>
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2023 - 2030
SZACUNKOWA WARTOŚĆ PROJEKTÓW	8 000 000 zł
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<p>Fundusze Europejskie dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021 - 2027</p> <p>Budżet Gminy</p> <p>Dotacje rządowe</p> <p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027 (FEnIKS)</p> <p>Inne fundusze zewnętrzne (m.in. granty)</p>

Źródło: opracowanie własne

XIII Finansowanie Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030

Realizacja zaplanowanych celów strategicznych oraz określonych działań w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* wymaga dużych nakładów finansowych. Kwota potrzebna na realizację zaplanowanych projektów wynosi w przybliżeniu **34 000 000,00 zł**.

Realizacja wszystkich celów i zadań określonych w Strategii wymaga nakładów finansowych przekraczających możliwości budżetu gminy Lipiany, dlatego niezbędne jest poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Należy starannie monitorować pojawiające się możliwości, różnego rodzaju krajowe i międzynarodowe programy związane z nową perspektywą finansową funduszy europejskich, a następnie bardzo skutecznie aplikować o wsparcie. gmina Lipiany posiada doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na własny rozwój, w związku z czym należy w dalszym ciągu realizować politykę aplikacyjną w ramach środków zewnętrznych.

Środki zabezpieczające realizację zadań zapisanych w poszczególnych celach strategicznych pochodzić będą między innymi z programów pomocowych UE, z programów rządowych, budżetu państwa, budżetu gminy, ze środków zaangażowanych przez krajowych i zagranicznych inwestorów prywatnych, krajowych i zagranicznych organizacji pozarządowych, instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych. Planuje się, w ramach możliwości i ogłaszanych naborach, aplikowanie o środki zewnętrzne pochodzące z:

- Funduszy Europejskich dla Województwa Zachodniopomorskiego 2021-2027
- Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS);

- Dotacji Rządowych;

Na etapie przygotowania *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* nie jest możliwe precyzyjne określenie programów operacyjnych oraz kwot dofinansowania projektów, z których jednostka samorządu terytorialnego będzie mogła skorzystać.

Tabela 33. Finansowanie wdrożenia *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030*

Lp.	Obszar działania	Wartość realizacji [zł]
1	NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA GMINY LIPIANY	18 000 000,00
2	ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY LIPIANY	8 000 000,00
3	OCHRONA ŚRODOWISKA W GMINIE LIPIANY	8 000 000,00
RAZEM		34 000 000,00

Źródło: opracowanie własne

XIV System monitoringu i ewaluacji

Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030 to kluczowy dokument realizacji polityki rozwoju gminy. W ramach realizacji zaplanowanych projektów, przewiduje się sporządzenie dokumentów wykonawczych, obowiązkowych lub fakultatywnych planów i programów, na podstawie których zostaną zrealizowane zaplanowane działania.

Za monitorowanie *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* odpowiedzialni będą pracownicy Urzędu Miejskiego w Lipianach oraz przedstawiciele instytucji, których może zaprosić do współpracy Burmistrz, w przypadku zbieżności celów dokumentu z zadaniami realizowanymi przez instytucje. Rekomenduje się, aby byli to:

- przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Lipianach (w tym instytucji, z terenu gminy, m.in. dla których gmina jest organem prowadzącym),
- przedstawiciele partnerów społecznych z terenu gminy (w szczególności przedstawiciele III sektora),
- przedstawiciele powiatu (w kontekście spójności z działaniami realizowanymi z poziomu powiatu),
- przedstawiciele województwa (w kontekście spójności z działaniami realizowanym z poziomu regionalnego).

Jednocześnie należy podkreślić, że system monitorowania *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* bazuje na doświadczeniach wynikających z systemu obowiązującego w programach współfinansowanych środkami UE. Przede wszystkim wykorzystana zostanie:

- cykliczna [przynajmniej roczna] ocena efektów realizacji Strategii poprzez system wskaźników postępu rzeczowego (wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu) monitorowanych w postaci sprawozdań; rekomendowane wskaźniki składać będą się z następujących elementów:
 - nazwa wskaźnika,
 - definicja wskaźnika,
 - przypisanie wskaźnika do celu i kierunku strategicznego rozwoju Gminy,

- jednostka miary,
 - wartość bazowa,
 - wartość docelowa,
 - źródło danych.
- cykliczne spotkania [przynajmniej roczne] w zakresie formułowania rekomendacji usprawniających interwencję (w tym weryfikacja jej spójności w zakresie celów strategicznych oraz operacyjnych z dokumentami wyższego rzędu przede wszystkim na poziomie powiatu oraz regionu) organizowane we współpracy z wewnętrznym ewaluatorem;
- monitoring projektów (w tym podmiotów) na terenie gminy ze środków europejskich (RPO, programy krajowe).

W ramach przeprowadzania systemu monitoringu przyjęto następujące wskaźniki realizacji poszczególnych zadań, które odpowiadają zaplanowanym celom operacyjnym. Przyjęto następujące wskaźniki realizacji celów operacyjnych:

Tabela 34. Zaplanowane wskaźniki realizacji celów

OBSZAR DZIAŁANIA	NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA GMINY LIPIANY
CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 1 Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury w gminie Lipiany, wpływającej na zwiększenie jakości życia mieszkańców
CELE OPERACYJNE	Wskaźniki realizacji celu
1.1 Zwiększenie jakości oferty edukacyjnej	* liczba zajęć pozalekcyjnych – 10 * liczba nowego sprzętu edukacyjnego – 20 * liczba dostosowanych budynków – 1 * liczba nowych pomocy dydaktycznych – 30 * liczba nowej infrastruktury sportowej – 5 * liczba wydarzeń o charakterze edukacyjno-sportowym – 4
1.2 Ograniczanie obszarów wykluczenia społecznego i likwidacja barier izolacji społecznej	* liczba podejmowanych inicjatyw – 15 * liczba nowopowstałych świetlic – 3 * liczba realizowanych działań aktywizacyjnych - 20
1.3 Poprawa infrastruktury technicznej	* długość zmodernizowanych dróg gminnych – 20 km * liczba nowych mieszkań – 7 * liczba dostosowanych obiektów publicznych – 4
1.4 Odnowa oraz zagospodarowanie obszarów Starego Rynku	* długość zmodernizowanej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – 5 km * długość zmodernizowanych chodników – 6 km * liczba odnawianych kamienic – 3 * liczba zagospodarowanych lokali – 4
1.5 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	* liczba podejmowanych inicjatyw – 5
1.6 Rozwój wysokiej jakości obsługi interesantów w obiektach użyteczności publicznej	* liczba e-usług dla mieszkańców – 3 * liczba działań promocyjnych – 4 * liczba dostosowanych obiektów publicznych – 4

OBSZAR DZIAŁANIA	ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY LIPIANY
CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 2 Zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego gminy Lipiany
CELE OPERACYJNE	Wskaźniki realizacji celu
2.1 Tworzenie warunków dla nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	* wielkość obszaru udostępnionego przedsiębiorcom – 8 ha * długość linii autobusowych – 10 km * długość ścieżek rowerowych – 5 km
2.2 Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej i rozwój bazy turystycznej	* liczba wydarzeń promocyjnych (tradycje piwowarskie) – 5 * powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych – 2ha

OBSZAR DZIAŁANIA	OCHRONA ŚRODOWISKA W GMINIE LIPIANY
CEL STRATEGICZNY	Cel STRATEGICZNY 3 Zwiększenie stopnia ochrony środowiska naturalnego w gminie Lipiany
CELE OPERACYJNE	Wskaźniki realizacji celu
3.1 Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym	* powierzchnia odnowionych terenów zielonych – 2 ha * liczba działań na rzecz ochrony środowiska – 4 * liczba działań promujących ochronę środowiska – 6
3.2. Adaptacja do zmian klimatu wraz z poprawą jakości środowiska	* liczba działań na rzecz ochrony środowiska – 4 * liczba przydomowych oczyszczalni ścieków – 10 * liczba wymienionych źródeł ciepła – 5

Źródło: opracowanie własne

Uzupełnieniem monitoringu będzie system ewaluacji, który wspierać będzie trafność, skuteczność oraz efektywność wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030*. Ewaluacja to obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Często dotyczy ona procesu określenia wartości lub ważności działania, polityki lub programu. W ramach realizowanych badań wykorzystywane będą:

- Ewaluacja ex ante (warunek wypełnia już niniejsza Strategia) – przeprowadzana w fazie wstępnej, gdy dokonywana jest analiza przyjętych rozwiązań pod kątem potencjalnej zdolności osiągnięcia efektów i poprawności konstrukcji wszystkich elementów danej interwencji.
- Ewaluacja bieżąca (on-going) - przeprowadzana w trakcie realizacji, zwłaszcza w przypadku przedsięwzięć złożonych, o długim okresie wdrożenia, gdy możliwe i celowe są ich korekty.
- Ewaluacja ex post – podsumowująca, zwykle o charakterze strategicznym, przeprowadzana po zakończeniu wdrażania interwencji.

W ramach ewaluacji *Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030* wykorzystane zostanie podejście metodologiczne oparte na teorii programów (logice interwencji), w tym w szczególności na teorii zmiany (TBIE). Celem tego rodzaju ewaluacji jest identyfikacja poszczególnych mechanizmów zmian, jakie wystąpiły w związku z wdrażaną interwencją

i ocena czy były one zgodne z logiką tej interwencji. Ewaluacje tego typu wskazują, dlaczego i jak działa określona interwencja.

Koniecznym uzupełnieniem działań ewaluacyjnych będzie zapewnienie adekwatnych i wiarygodnych źródeł danych potrzebnych do monitoringu interwencji oraz realizacji poszczególnych ewaluacji. Wykorzystywane będą w tym celu dane zbierane przez Urząd Miejski w Lipianach, wytypowane instytucje miejskie, GUS (BDL), a także pochodzące z systemu SL 2014 (w przypadku analizy projektów europejskich).

XV Materiały wykorzystane do opracowania Strategii

A. Dokumenty krajowe i ponadregionalne (alfabetycznie)

- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*, 2013, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Załącznik do uchwały nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, Monitor Polski 2013, poz. 121.
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019 r.
- *Krajowa Polityka Miejska 2023*, 2015, Ministerstwo Rozwoju, Uchwała nr 198 Rady Ministrów z dnia 20 października 2015 r. w sprawie przyjęcia Krajowej Polityki Miejskiej, Monitor Polski, poz. 1235.
- *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*, Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.

B. Dokumenty na szczeblu województwa

- *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030*
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030*

Źródła danych:

<https://www.geoportal.gov.pl/>

<https://www.gios.gov.pl/pl/>

<https://www.openstreetmap.org/>

XVI Spis map, schematów, tabel, wykresów i zdjęć

Spis map

Mapa 1. Gminy w powiecie pyrzyckim.....	7
Mapa 2. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lipiany	49
Mapa 3. System komunikacyjny w gminie Lipiany.....	52
Mapa 4. Szlak rowerowy w gminie Lipiany	57
Mapa 5. Mapa smogowa w Polsce.....	63
Mapa 6. Zasięg poszczególnych rzecznych JCWP na terenie gminy Lipiany	65

Mapa 7. Zasięg JCWPd nr 23 i JCWPd nr 24 na terenie gminy Lipiany	66
Mapa 8. Strefy energii wiatru w Polsce.....	72
Mapa 9. Mapa usłonecznienia Polski	73
Mapa 10. Mapa strumienia ciepłego w Polsce	74
Mapa 11. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Użytkowanie terenu	78
Mapa 12. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Komunikacja	79
Mapa 13. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Tereny zabudowy	80
Mapa 14. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Środowisko przyrodnicze i turystyka	81
Mapa 15. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lipiany. Planowanie przestrzenne	82

Spis schematów

Schemat 1. Cele strategicznego rozwoju gminy Lipiany	95
--	----

Spis tabel

Tabela 1. Liczba osób w grupach funkcjonalnych w latach 2017-2021	8
Tabela 2. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Lipiany na tle pozostałych gmin w powiecie	9
Tabela 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Lipiany na tle pozostałych gmin w powiecie	13
Tabela 4. Liczba osób korzystających ze świadczeń w gminie Lipiany w latach 2017-2021	14
Tabela 5. Powody udzielania zasiłków w latach 2017-2021	15
Tabela 6. Pomoc rodzinom w postaci dodatków mieszkaniowych i energetycznych w latach 2020-2021	19
Tabela 7. Liczba przyznawanych świadczeń opiekuńczych w gminie Lipiany w latach 2017-2021.....	20
Tabela 8. Rodzaje przestępstw w 2020 r. na terenie gminy Lipiany	25
Tabela 9. Liczba dzieci i oddziałów w Przedszkolu Miejskim w Lipianach	28
Tabela 10. Liczba uczniów, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Zespole Szkół w Lipianach.....	31
Tabela 11. Stan wyposażenia Zespołu Szkół w Lipianach w 2021 r.	31
Tabela 12. Pomoc materialna dla uczniów i wychowanków w 2021 r.	32
Tabela 13. Czytelnicy, odwiedzający i wypożyczenia w Miejskiej i Gminnej Bibliotece w Lipianach w 2021 r.	33
Tabela 14. Środki finansowe przyznane organizacjom na realizację zadań publicznych w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.....	36
Tabela 15. Środki finansowe przyznane organizacjom na realizację zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji w 2021 r.	37
Tabela 16. Dochody pozyskane w ramach środków zewnętrznych w 2021 r.....	40

Tabela 17. Liczba bezrobotnych w poszczególnych grupach osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2021.....	45
Tabela 18. Porównanie udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach w powiecie pyrzyckim w latach 2017-2020 [%].....	45
Tabela 19. Porównanie liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach w powiecie pyrzyckim w latach 2017-2021.....	48
Tabela 20. Ulice na terenie Lipian stanowiące drogi powiatowe	51
Tabela 21. Wykaz dróg gminnych w gminie Lipiany	52
Tabela 22. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM _{2,5}).....	62
Tabela 23. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)	63
Tabela 24. Zewidencjonowany i zutyliczowany azbest na terenie gminy Lipiany.....	67
Tabela 25. Ilość zutyliczowanego azbestu z terenu gminy Lipiany w latach 2019-2021 [t]	67
Tabela 26. Poziomy odzysku i recyklingu w gminie Lipiany w 2021 r.	69
Tabela 27. Porównanie ilości odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów w gminach w powiecie pyrzyckim w latach 2017-2020 [%].....	69
Tabela 28. Obszary specjalne obejmujące gminę Lipiany (opracowanie własne na podstawie dokumentów krajowych i wojewódzkich).....	84
Tabela 29. Analiza SWOT.....	91
Tabela 30. Cele operacyjne	95
Tabela 31. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030 z celami strategicznymi dokumentu wyższego rzędu	96
Tabela 32. Kierunki strategicznego rozwoju gminy Lipiany	97
Tabela 33. Finansowanie wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030...	101
Tabela 34. Zaplanowane wskaźniki realizacji celów.....	102

Spis wykresów

Wykres 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Lipiany w latach 2017-2021.....	9
Wykres 2. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Lipiany w latach 2017-2021.....	10
Wykres 3. Liczba zameldowań i wymeldowań oraz saldo migracji w latach 2017-2021	11
Wykres 4. Saldo migracji w gminie Lipiany na tle pozostałych gmin w powiecie.....	11
Wykres 5. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.....	12
Wykres 6. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2021	13
Wykres 7. Kwoty przyznanych świadczeń pieniężnych w latach 2017-2021.....	14

Wykres 8. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2017-2021.....	16
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2017-2021	17
Wykres 10. Kwoty przyznanych świadczeń wychowawczych w latach 2017-2021	18
Wykres 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2017-2021	19
Wykres 12. Interwencje Policji związane z nadużywaniem alkoholu i innych używek w latach 2020-2021	21
Wykres 13. Liczba „Niebieskich Kart” w gminie Lipiany w latach 2017-2021.....	23
Wykres 14. Ilość porad lekarskich udzielanych przez przychodnię w latach 2017-2021.....	24
Wykres 15. Wymiar społeczny - dynamika wzrostu gminy Lipiany na tle wybranych gmin miejsko-wiejskich z województwa zachodniopomorskiego	43
Wykres 16. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipiany w latach 2017-2021	44
Wykres 17. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 1000 ludności w gminie Lipiany w latach 2017-2021.....	46
Wykres 18. Liczba podmiotów zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2017-2021.....	47
Wykres 19. Zestawienie majątku trwałego jednostek organizacyjnych gminy Lipiany	50
Wykres 20. Ilość odprowadzonych ścieków oraz ilość pobranej wody na terenie gminy Lipiany w latach 2017-2021.....	56
Wykres 21. Wymiar gospodarczy - dynamika wzrostu gminy Lipiany na tle wybranych gmin miejsko-wiejskich z województwa zachodniopomorskiego	61
Wykres 22. Ilość odpadów odebranych z terenu gminy Lipian w latach 2017-2021.....	68
Wykres 23. Wymiar środowiskowy - dynamika wzrostu gminy Lipiany na tle wybranych gmin miejsko-wiejskich z województwa zachodniopomorskiego	75
Wykres 24. Poziom zadowolenia z życia w gminy Lipiany w opinii respondentów.....	85
Wykres 25. Główne problemy społeczne na terenie gminy Lipiany w opinii respondentów..	86
Wykres 26. Ocena problemów społecznych występujących w gminy Lipiany w opinii respondentów	87
Wykres 27. Ważność poszczególnych obszarów działań do realizacji na terenie gminy Lipiany w kolejnych latach.....	88
Wykres 28. Ocena obszarów, wokół których powinny koncentrować się działania realizowane w przyszłości.....	89
Wykres 29. Ocena stopnia realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020.....	89
Wykres 30. Ocena stopnia realizacji celów zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020.....	90
Wykres 31. Ocena aktualności celów zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020	90

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Osetna	54
Zdjęcie 2. Inwestycje gminne w sieć komunikacyjną w 2021 r.	55
Zdjęcie 3. Przewodnik Wywarzony o Lipianach	58
Zdjęcie 4. Atrakcje turystyczne w gminie Lipiany	59
Zdjęcie 5. Jezioro Chłop w Lipianach	60
Zdjęcie 6. Jezioro Wądół.....	60
Zdjęcie 7. Jezioro Będzin	60